

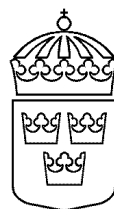
Riksdagens protokoll

1997/98:103

Torsdagen den 7 maj

Kl. 12.00 – 17.21

Protokoll
1997/98:103

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade att *Bodil Francke Ohlsson* (mp) återtagit sin plats i riksdagen denna dag, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Eva Thede*.

2 § Kompletteringsval till fullmäktige i Riksbanken

Förste vice talmannen meddelade att på grund av uppkomna vakanser hade Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Sinikka Bohlin* som fullmäktige i Riksbanken efter *Birgitta Johansson* och *Ingrid Andersson* som suppleant för fullmäktige i Riksbanken efter *Sinikka Bohlin*.

Förste vice talmannen förklarande valda till

fullmäktige i Riksbanken
Sinikka Bohlin (s)

suppleant för fullmäktige i Riksbanken
Ingrid Andersson (s)

3 § Ny riksdagsledamot, m.m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot och ersättare för riksdagsledamöter

Till Valprovsningsnämnden har från Riksskatteverket inkommit bevis om att *Berndt Sköldestig* (s), *Mjölby*, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 juni 1998 sedan *Lars Stjernkvist* (s) avsagt sig sitt uppdrag som riksdagsledamot. Från Riksskatteverket har också inkommit ny bilaga till tidigare utfärdade bevis för ersättare.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya le-
damoten och den nya bilagan till bevis för ersättare och därvid funnit att
de blivit utfärdade i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen.

Stockholm den 6 maj 1998

Lars Tottie

Kerstin Siverby

4 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 6 maj 1998

AU13 Föräldraledighetsdirektivets genomförande i Sverige

Mom. 1 och 2

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Mom. 3 (närsstående vård)

1. utskottet

2. res. (kd)

Votering:

266 för utskottet

9 för res.

1 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 67 m, 19 c, 20 fp, 15 v, 12 mp

För res.: 9 kd

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

KU28 Närradion m.m.

Mom. 4 (programregler)

1. utskottet

2. res. (m, c, fp)

Votering:

156 för utskottet

114 för res.

6 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 127 s, 1 c, 15 v, 13 mp

För res.: 67 m, 18 c, 20 fp, 9 kd

Avstod: 6 s

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

KU32 Fri- och rättighetsfrågor

Mom. 1 (förstärkt grundlagsskydd för fri- och rättigheter)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

261 för utskottet

15 för res. 1

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 67 m, 19 c, 20 fp, 13 mp, 9 kd

För res. 1: 15 v

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 2 (ökat grundlagsskydd för fri- och rättigheter)

1. utskottet

2. res. 2 (m)

Votering:

194 för utskottet

67 för res. 2

14 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 19 c, 19 fp, 1 v, 13 mp, 9 kd

För res. 2: 67 m

Avstod: 14 v

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 7 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 3 (diskriminering av homosexuella)

1. utskottet

2. res. 3 (fp, v, mp)

Votering:

228 för utskottet

48 för res. 3

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 67 m, 19 c, 1 fp, 9 kd

För res. 3: 1 s, 19 fp, 15 v, 13 mp

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Erling Bager (fp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Prot. 1997/98:103
7 maj

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 4 (hets mot homosexuella)

1. utskottet
2. res. 4 (fp, v, mp)

Votering:

226 för utskottet

49 för res. 4

1 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 67 m, 19 c, 9 kd

För res. 4: 1 s, 20 fp, 15 v, 13 mp

Avstod: 1 s

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 7 (negativ föreningsrätt)

1. utskottet
2. res. 5 (m, fp)

Votering:

178 för utskottet

96 för res. 5

2 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 18 c, 15 v, 12 mp

För res. 5: 67 m, 20 fp, 9 kd

Avstod: 1 c, 1 mp

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 9 (åsiktsregistrering)

1. utskottet
2. res. 6 (fp, v, mp)

Votering:

218 för utskottet

58 för res. 6

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 66 m, 19 c

För res. 6: 1 m, 20 fp, 15 v, 13 mp, 9 kd

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 10 (rätten till liv)

Yrkanden:

1. utskottet
2. utskottets hemställan med den ändring som föranleddes av bifall till mot. K306 (kd)

Votering:

263 för utskottet

10 för mot.

2 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 63 m, 19 c, 20 fp, 15 v, 13 mp

För mot.: 1 m, 9 kd

Avstod: 2 m

Frånvarande: 28 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JuU19 Behandlingen av långtidsdömda, m.m.

Mom. 1 (en ny lag om verkställighet av fängelsestraff)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

193 för utskottet

68 för res. 1

15 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 18 c, 20 fp, 13 mp, 9 kd

För res. 1: 67 m, 1 c

Avstod: 15 v

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 3 (placering av kvinnor)

1. utskottet

2. res. 4 (v)

Votering:

180 för utskottet

17 för res. 4

79 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 1 m, 19 c, 18 fp, 9 kd

För res. 4: 15 v, 2 mp

Avstod: 66 m, 2 fp, 11 mp

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Prot. 1997/98:103

7 maj

***Fel! Okänt
växelargument.***

Prot. 1997/98:103
7 maj

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 7 (kostnadsansvaret för § 34-placering)

1. utskottet
2. res. 8 (m, v, mp, kd)

Votering:

153 för utskottet

123 för res. 8

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 19 c, 1 fp

För res. 8: 67 m, 19 fp, 15 v, 13 mp, 9 kd

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 9 (vaktbolag inom kriminalvården)

1. utskottet
2. res. 10 (mp, v)

Votering:

245 för utskottet

28 för res. 10

2 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 66 m, 19 c, 20 fp, 9 kd

För res. 10: 15 v, 13 mp

Avstod: 2 s

Frånvarande: 28 s, 14 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 17 (barn med föräldrar i anstalt)

1. utskottet
2. res. 15 (c, v, mp, kd)

Votering:

204 för utskottet

72 för res. 15

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 67 m, 2 c, 2 fp

För res. 15: 17 c, 18 fp, 15 v, 13 mp, 9 kd

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Birgitta Carlsson (c) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UU10 Europa–Medelhavsinterimsavtal mellan EG och PLO

Kammaren biföll utskottets hemställan.

JoU28 Färnebofjärdens nationalpark

Kammaren biföll utskottets hemställan.

UbU9 Allmänna skolfrågor

Mom. 1 (utvärdering, tillsyn m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 i motsvarande del (m)
3. res. 2 (c)
4. res. 3 i motsvarande del (v)
5. res. 4 i motsvarande del (mp)

Förberedande votering 1:

- 15 för res. 3
- 13 för res. 4

248 avstod

73 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

- 19 för res. 2
- 15 för res. 3

242 avstod

73 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

- 67 för res. 1
- 20 för res. 2

189 avstod

73 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

152 för utskottet

67 för res. 1

57 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 19 fp

För res. 1: 67 m

Avstod: 19 c, 1 fp, 15 v, 13 mp, 9 kd

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 6 (elever med funktionshinder, m.m.)

1. utskottet
2. res. 7 (fp, c)

Votering:

223 för utskottet

40 för res. 7

12 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1997/98:103
7 maj

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 132 s, 67 m, 12 v, 12 mp
För res. 7: 19 c, 20 fp, 1 mp
Avstod: 1 s, 2 v, 9 kd
Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 8 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 18 (undervisning om alkohol, narkotika och tobak [ANT] m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 i motsvarande del (kd)

Votering:

248 för utskottet

12 för res. 5

16 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 65 m, 19 c, 18 fp, 13 v

För res. 5: 1 m, 1 fp, 1 v, 9 kd

Avstod: 1 m, 1 fp, 1 v, 13 mp

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 21 (behovet av forskarutbildade lärare/lektorer)

1. utskottet
2. res. 9 i motsvarande del (m, c, fp, kd)

Votering:

161 för utskottet

115 för res. 9

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 15 v, 13 mp

För res. 9: 67 m, 19 c, 20 fp, 9 kd

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Mom. 39 (en utredning om en sammanhållen och flexibel ungdomsskola)

1. utskottet
2. res. 3 i motsvarande del (v)

Votering:

257 för utskottet

17 för res. 3

2 avstod

73 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 133 s, 66 m, 18 c, 19 fp, 12 mp, 9 kd

För res. 3: 1 m, 1 fp, 15 v

Avstod: 1 c, 1 mp

Frånvarande: 28 s, 13 m, 8 c, 6 fp, 7 v, 5 mp, 6 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Föredrogs

Trafikutskottets betänkande 1997/98:TU5

Finansiering av vissa trafikanläggningar i Stockholms län m.m. (prop. 1997/98:123, 1996/97:160 och 1997/98:1 delvis)

Finansiering av vissa trafikanläggningar i Stockholms län m.m.

Anf. 1 LARS BJÖRKMAN (m):

Herr talman! De olika uppgörelserna kring de framtida trafiklösningarna som förhandlades fram för våra tre storstäder har under den senaste socialdemokratiska regeringsperioden totalt havererat. Dennisöverenskommelsen, som uppgörelsen här i Stockholm döptes till efter förhandlaren Bengt Dennis, saknar därmed helt relevans, och de stolta planer som en gång gällde såväl för de tekniska lösningarna som kring finansieringen punkterades helt när den socialdemokratiska regeringen och Stockholms stad ensidigt bröt överenskommelsen. Av den en gång så omhuldade Dennisöverenskommelsen återstår nu påbörjade bergtunnlar och obetalda investeringskostnader i miljardklass.

Betänkandet TU5 behandlar tre olika propositioner, varav en något ironiskt heter *Långsiktigt hållbara trafiklösningar i Stockholm och Göteborg*, och rör huvudsakligen finansieringen av vissa trafikanläggningar här i Stockholm.

Typiskt nog kommer de synpunkter på ärendets hantering som här i dag kommer att presenteras inte att kortsiktigt kunna påverka prioriteringen av infrastrukturinvesteringarna här i Stockholm. Skälet härtill är att uppgörelsen med staden redan är gjord. Arbetena är påbörjade, och riksdagen har därmed bara att i efterhand ta ställning till hur finansieringen skall kunna klaras.

Vi moderater, som ej beretts tillfälle att delta i överläggningarna mellan staten och staden, är i grunden positiva till satsningar på och investeringar i bra trafiklösningar med statliga medel även i storstadsregionerna. Vi är däremot mycket kritiska till handläggningen av just den överenskommelse vi här i dag har att behandla.

Vår kritik, herr talman, grundar sig på följande sakargument. Det är en bristande prioritering. Varje enskilt investeringsobjekt skall enligt vår mening klart kunna definieras som den enskilt viktigaste och mest lönsamma delen av den helhet som borde vara en självklarhet varje gång offentliga medel tas i anspråk. Enligt de kriterier vi ställer upp uppfyller inte Södra länken detta krav. I propositionen nämns inget om vare sig andra alternativ eller hur fortsättningen är tänkt att löpa. Genom att såväl Österleden och Västerleden som det för tågtrafiken så viktiga tredje spåret över Riddarfjärden utelämnats talar väldigt litet för att de framtida trafikströmmarna genom Stockholms innerstad, med det föreslagna och igångsatta projektet Södra länken, långsiktigt kommer att minska. Även den grundläggande kapacitetsbristen i det s.k. Saltsjö-Mälarsnittet kvarstår.

Herr talman! Genom det förslag som nu lagts fram för riksdagen har regeringen, i lämplig tid före valet, kortsiktigt tvingats överge de mest spektakulära finansieringsförslagen. Det handlar om regionala drivmedelsskatter och regionala arbetsgivaravgifter liksom tankar på att via satellitövervakning och trafiktullar finna nya finansieringsformer för

*Fel! Okänt
växelargument.*

framtida investeringar. Det finns dock på mycket goda grunder skäl att varna landets bilister i allmänhet och storstadsbilisterna i synnerhet för konsekvenserna av vad en eventuell socialdemokratisk valseger i höst kan innebära för dessa grupper. Jag vågar här i kammaren presentera en inte alltför djärv gissning om att propåerna från KOMKOM om att nya kraftiga skatte- och avgiftshöjningar väntar hela bilkollektivet om regeringen sitter kvar efter valet besannas.

Även om vi moderater inte motsatt oss den finansiering som föreslås för det aktuella objektet finns anledning att rikta kritik mot den finansieringsform regeringen valt. Genom att lägga hela statens del av finansieringen på upplåning går regeringen emot de egna intentionerna i den nya budgetlag som riksdagen antagit, samtidigt som framtida investeringsramar på infrastruktursidan kommer att krympa i motsvarande omfattning.

Jag vill gärna ställa en fråga till socialdemokraternas talesman och hoppas att han har möjlighet att besvara den: Hur tänker socialdemokraterna lösa denna ekvation? Vi är intresserade av en redovisning av ert långsiktiga finansieringsalternativ. Det är ett måste att vi får klarhet i de här frågorna om trovärdigheten kring den ekonomiska hanteringen skall kunna upprätthållas.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till vår reservation nr 1.

Anf. 2 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 3 och 4 vid trafikutskottets betänkande, som handlar om Stockholmsregionen.

Hanteringen av trafikfrågorna i Stockholm har stötts och blötts länge genom åren. De turer som man har ägnat sig åt har inte direkt skapat någon bra lösning och heller inte fått någon bred politisk uppslutning, vilket jag tror är nödvändigt när man hanterar trafikfrågorna i Stockholmsregionen. Det finns inget brett folkligt stöd – det kan vi se på en gång, herr talman – för det som trafikutskottet nu ägnar sig åt, dvs. en majoritet bestående av regeringspartiet, Moderaterna och Folkpartiet.

Bakom hela den här processen finns alldeles tydligt ett demokratiskt underskott. Folklig förankring för det förslag som här redovisas har blivit litet av en restpost. Det finns inget politiskt samförstånd kring de här frågorna, ingen blocköverskridande majoritet för att uppnå långsiktigt hållbara lösningar. Viljan att få till stånd de här ekonomiskt hållbara, folkligt förankrade och miljömässigt riktiga lösningarna har uppenbarligen saknats hos regeringen.

Vi har från Centerns sida aldrig accepterat Dennispaketet och de mycket stora ingrepp i Stockholmsmiljön som detta skulle ha inneburit. Det var bra att Dennispaketet gick i stå och havererade. Det var bra för regionen att det blev på det sättet. Genom den överenskommelse vi slöt med regeringen avfördes ju Österleden och Västerleden.

I den uppgörelsen pekades det också på frågan om hur man skulle se på finansiering och dimensionering av Södra länken. Vi menade mycket tydligt att när Österleden väl har fallit finns det inget behov av någon Södra länken enligt de ursprungliga planerna. Det är ju så, herr talman, att Södra länken är mycket starkt ifrågasatt. Den innebär ett mycket stort ingrepp i miljön och mycket stora olägenheter när bygget äger rum. De i trafikutskottet som nu talar om att det skapas en väl fungerande trafiklös-

ning samtidigt som man begränsar dagens besvärande miljöproblem har naturligtvis i grunden fel. De talar mot bättre vetande. Södra länken kommer att öka trafiken, inte tvärtom.

Nu har man alltså valt en överdimensionerad motorled, trots att det inte finns några som helst sakliga motiv för detta. Då frågar man sig varför. Har man bara slagit ned de här få kilometerna stadsmotorväg som en enskild händelse? Det är väl sannolikt inte på det sättet, herr talman. Det finns nog skäl att misstänka att man tänker sig någonting bortom detta. I Moderaternas särskilda yttrande säger man: "Vi bedömer vidare att med utbyggnaden av Södra länken kommer en fortsatt komplettering av Ringen och Yttre tvärleden att te sig än mer nödvändig." Här ser man ju att det finns en tanke på en fortsättning. Det här kunde möjligen ha varit ointressant om det bara hade varit Moderaterna som sade detta, men eftersom man har kommit till det här beslutet om Södra länken tillsammans med regeringen och Folkpartiet blir det naturligtvis litet mer oroande.

Vi vet ju att Moderaterna har en annan syn på hur Österleden och Västerleden skall hanteras. Man beklagar i sin reservation att Österleden och Västerleden utelämnas. Man beklagar sig också genom att tycka att lagen om Nationalstadsparken bör förändras så att man kan bygga motorvägar även där. Det är uppenbart att Moderaterna tycker att Dennispaketet skall fullföljas.

Då måste man fråga hur det är med de andra partierna. Hur är det med Folkpartiet? Hur är det med Socialdemokraterna? Finns det, bakom det som Moderaterna antyder, någon sorts överenskommelse om en fortsatt utbyggnad där framför allt Österleden ingår?

En annan sida man måste ta upp, herr talman, är frågan om de ekonomiska åtaganden som staten nu ikläder sig för trafiklösningar i Stockholm. Om man räknar rätt – och det tror jag att jag gör, herr talman – hamnar man på ungefär 1,3 miljoner kronor *per meter* för att skapa en stadsmotorväg som alldeles uppenbart är en lokal angelägenhet. Det man då också frågar sig är hur företrädare för Socialdemokraterna, Moderaterna och Folkpartiet ute i landet ser på den här balansen, dvs. att man stoppar in alla dessa miljarder i en stadsmotorväg. Finns det möjligen inte andra, angelägnare ställen där man kan använda resurserna?

Vi tycker att resurserna bl.a. skulle kunna användas för att hantera de litet mer riksanknutna frågor som ju också finns inne i Stockholm, t.ex. utrymmet för järnvägen och Centralbron som går rakt igenom huvudstaden. För vår del är prioriteringen klar. Vi menar att Centralbron och tredje spåret hade kunnat få en snar lösning om medel nu satsats på dessa projekt.

Herr talman! Staten ikläder sig alltså ett stort ansvar för en trafiklösning i Stockholm. Det finns många frågetecken kring det man nu tänker göra. Man konstaterar visserligen när det gäller finansieringen att det inte finns stöd för det ursprungliga förslaget om biltullar, och det är bra, men de andra delarna av finansieringsdiskussionen är ju därmed inte avklarade.

Man kan diskutera mycket kring det här. Man kan dock se att det är en miljömässig felsatsning och en användning av resurser som företrädare för majoritetens partier ute i landet rimligen inte skulle kunna hålla med om.

**Fel! Okänt
växelargument.**

Det finns många frågor kring det här, bl.a. de som jag själv har rest. Dessa frågor tycker jag, herr talman, att det är rimligt att begära ett svar på, inte bara av Moderaterna utan också av de andra partier som ingår i majoriteten i den här diskussionen.

Anf. 3 LARS BJÖRKMAN (m) replik:

Herr talman! Trafikfrågorna i Storstockholm måste naturligtvis lösas på samma sätt som på alla andra ställen och i alla andra regioner i landet. Staten måste vara med och svara för kostnaderna i någon del även här.

Vad vi är mycket negativa till och riktar kritik emot i den nu aktuella uppgörelsen är att man inte har prioriterat Södra länken gentemot andra alternativ. Vi saknar från vår sida helt underlag att göra de bedömningarna, eftersom det inte finns någon redovisning av hur alternativen skulle kunna se ut.

Vad gäller de konspirationsteorier som Lennart Daléus viftar med, dvs. att vi skulle ha någon långsiktig lösning tillsammans med makthavarna i Stockholms stad och på Kommunikationsdepartementet, kan jag definitivt avfärda dem. Om Lennart Daléus läser våra handlingar kan han också se att vi är mycket kritiska just därför att vi saknar långsiktigheten. Vi hade alltså inte varit beredda att helt och fullt svälja den satsning som nu görs om vi hade haft alternativ att välja mellan.

Låt mig också säga att det är enkelt att vara kritisk mot all utveckling av trafik och utbyggnad av infrastruktur i storstadsregionerna och hänvisa till att det finns andra områden att satsa på. Det finns det naturligtvis. Jag delar Lennart Daléus uppfattning att vi måste satsa på alla områden. Men storstaden växer, trafiken ökar, och det är väsentligt att långsiktigt lösa de problemen.

Anf. 4 LENNART DALÉUS (c) replik:

Herr talman! Jag har inte sagt att moderaterna har någon långsiktig lösning på trafikfrågan i Stockholm. Jag har bara sagt att man tillsammans med andra partier möjligen hanterar det här på ett sätt som kan stöka till det på lång sikt.

Det behövs ingen större fantasi, herr talman, för att se att Södra länken för 6,5 miljarder kronor, dragen på det sätt den är leder om inte ned i "drickat" så åtminstone bara ned i Stadsgården eller ut till Värmdöleden, i en dimension som det inte finns någon förklaring till. Jag bor själv åt det där hållet. Jag vet ju. Det finns ingen annan väg den leder till än in i planerna på en österled. Annars är den med varje sans och måtta en överdimensionerad stadsmotorväg till extremt höga kostnader. Det är pengar som skulle kunna användas till att hantera de frågor som vi tycker är verkligt viktiga i huvudstaden, t.ex. att se till att hantera riksangelägenheten, tåget, på ett riktigt sätt, att se till att få Centralbron, som är en styggelse, ned under vattnet.

Det är inte så svårt att se att det är något lurrt med hanteringen av Södra länken. Men vi kanske kan få höra nu att det är fullständigt uteslutet att det finns någon som helst fortsättning på det som moderaterna skriver om i sitt särskilda yttrande när det gäller ringen och liknande konstruktioner, i vilken Österleden skulle ingå.

Anf. 5 LARS BJÖRKMAN (m) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare i mitt anförande har regeringen ensidigt brutit Dennisöverenskommelsen, och därmed saknar i varje fall vi underlag för att göra de bedömningar som krävs för att med klarhet säga att den eller den etappen borde vara nästa.

Men det är alldeles självklart att vi är intresserade av att få en lösning för genomfartstrafiken även genom Stockholm. Den frågan är ju inte en angelägenhet enbart för Stockholm. Självklart har alla de som skall söka sig norrut och söderut i landet en uppfattning om att man enkelt och effektivt skall kunna ta sig genom området kring storstaden. Jag delar uppfattningen att Södra länken inte är någon satsning i den riktningen. Därför är kringfarterna så viktiga. Det blir Österled och Västerled.

Samtidigt, vilket jag vill betona, är vi mycket angelägna från vårt håll om att satsningarna på spårtrafiken, även för genomfart, och ett bättre kapacitetsutnyttjande också måste få ett utrymme för framtiden.

Anf. 6 LENNART DALÉUS (c) replik:

Herr talman! Nu säger Lars Björkman att man saknar underlag för en fortsatt diskussion och ett ställningstagande till olika alternativ. Men vad är det man gör? Man går alltså in och är med om en pusselbit som uppenbarligen har någon funktion i det här systemet. Man vet inte riktigt vart man vill.

Som Lars Björkman så riktigt påpekar har Södra länken ingenting med genomfartstrafiken i Stockholm att göra på något sätt. Den leder ned i Stadsgården eller ut på Värmdö. Men den har över huvud taget ingenting att göra med de långsiktiga trafikfrågor som handlar om att lösa hanteringen av det som är genomfarten i Stockholm. Den kostar en väldig massa pengar och är närmast en återvändsgränd.

Nu hör vi att Lars Björkman säger att Österleden och Västerleden är intressanta och att det kan vara de som är fortsättningen. Då frågar man sig, Lars Björkman: Vet de andra två partierna, som nu vill driva igenom Södra länken, om att det är det som är tanken bakom det hela från moderaternas sida? Vad har de sagt när Lars Björkman har berättat det för dem?

Anf. 7 TORSTEN GAVELIN (fp):

Herr talman! Jag kommer i mitt anförande att koncentrera mig på frågorna kring tredje spåret och Centralbron.

Stora investeringar har de senaste åren gjorts i järnvägar i Mälardalen. Om de här investeringarna skall kunna utnyttjas till fullo måste problemet med den bristande kapaciteten på sträckan söderut från Stockholms central få en lösning.

Regeringen föreslår i propositionen en delösning av det här problemet genom finansieringen av Årstabron och dubbelspåret mellan Årstaberget och Stockholms södra. Återstår att lösa frågan om tredje spåret förbi Riddarholmen. Förbättringar i signalsystemet kan kanske hjälpa till en tid, men ett tredje spår måste byggas för att järnvägssystemet i Mälardalen skall kunna nyttjas optimalt.

Tredje spåret är intimt förknippat med Centralbron. Ur miljösynpunkt är denna motorvägsbro den stora belastningen för Riddarholmen och

Gamla stan. Folkpartiet förordar en lösning där Centralbron grävs ned och ett tredje spår tar en del av den tidigare Centralbronns utrymme.

I vår reservation yrkar vi att riksdagen uppdrar åt regeringen att återkomma snarast med en kompletterande lösning som förhandlas fram med företrädare för regionen och som innebär att en fortsatt utbyggnad av ett tredje järnvägsspår förbi Riddarholmen tryggas och att Centralbron ersätts med en biltunnel.

Herr talman! Folkpartiets inställning till övriga frågor i betänkandet framgår av detta och av våra motioner i ärendet. För tids vinnande avstår jag från särskilda yrkanden.

Anf. 8 ELISA ABASCAL REYES (mp):

Herr talman! Jag vill inledningsvis angående genomfartstrafik, som Lars Björkman tog upp, bara säga att de utredningar som gjordes inför Dennisöverenskommelsen visar att endast 15–20 % av trafiken i Stockholm skulle igenom Stockholm. För de övriga var Stockholm slutdestination.

Riksdagen skall i dag besluta om den senaste versionen av den s.k. Stockholmsöverenskommelsen. Den här överenskommelsen är ett typiskt utslag av den tveågsenhet, men framför allt valtaktik, som präglat hela processen kring nya trafiklösningar i Stockholmsområdet. Samtidigt inser man att det s.k. Dennispaketet inte hade någon egentlig folklig förankring, tvärtom. Politikerna tvingades bemöta en stor opinion som i sig blev en folkrörelse i Stockholm. Nu smyger man in en paketlösning, men utan miljökonsekvensbeskrivning, som gällde för den förra helhetslösningen. Det är anmärkningsvärt.

Samtliga miljöorganisationer har tagit avstånd från den tidigare uppgörelsen. Och visst, politikerna har, inte minst till följd av en ändrad majoritet i Stockholms stadshus, gjort viktiga avsteg från Dennisöverenskommelsen. I februari 1997 deklarerade regeringen i ett pressmeddelande att Dennisöverenskommelsen inte längre gällde. De garantier som riksdagen dock utställt för vägbyggen drogs inte tillbaka, vilket hade varit det naturligaste, utan fick i stället snällt vänta på ny förhandling.

Vad är nu dagens överenskommelse? Ja, först och främst är det inte en helhetslösning för Stockholms trafikproblem, vilket den tidigare överenskommelsen påstod sig vara. Skandalprojekt, som Västerleden och Österleden, har skjutits på framtiden eller helt slopats. Däremot kvarstår de yttre tvärlederna, Norra länken och Södra länken, plus en del kollektivtrafik.

Södra länken är Sveriges dyraste vägprojekt. En sådan investering måste rimligtvis föregås av mycket noggranna beräkningar av avkastningen och nyttan. Annars är det omoraliskt mot skattebetalarna.

En orsak till att Södra länken byggs sägs vara att minska miljöproblemen, inte minst för de boende i Hammarby. Visst är det angeläget att minska miljöproblemen, men när majoriteten hävdar att länken skall byggas av miljöskäl är det en förolämpning å det grövsta mot alla seriösa miljödebattörer. Alla vet att Södra länken i sig kommer att generera ytterligare trafik, inte minst med avsaknad av trafikstyrande avgifter. Södra länken kommer att öka antalet fordonskilometer per dygn med 30 000 fordon, vilket betyder tre miljoner kilo koldioxid ytterligare i utsläpp per

år. Det finns alltså en direkt och konkret miljöförsämring som konsekvens.

Den indirekta försämringen är dels att man fortsätter att bygga fast sig i ett transportsystem som långsiktigt är såväl ekologiskt som socialt ohållbart, dels att byggandet av Södra länken i Stockholm inte på något vis på lång sikt löser framkomlighetsproblemen. Det heter i dag att länken skall byggas för att öka framkomligheten, minska köerna och få effektiv trafik.

Detta resonemang har allvarliga brister. Men här kör majoriteten sedan länge med en väl beprövad teknik, nämligen strutstekniken, dvs. att stoppa huvudet i sanden. Att bygga bort trängsel med investeringar ekvivalenta till dagens system är bara att skjuta problemen framför sig, till kommande generationer. Om Södra länken och andra motorvägsbyggen genererar trafik och inga dämpande åtgärder genomförs kommer vi snart att vara tillbaka i samma problematik som i dag.

Under resans gång kommer vi också att få en betydligt sämre miljö i ett natur- och hälsoperspektiv.

I början av mars var det premiär för Anders Wahlgrens film *En kliven stad*. Oavsett vad man anser om vad somliga har kallat för en nostalgitripp visar filmen tydligt att brutala förändringar i stadsmiljön leder till en generellt försämrad boendemiljö på alla vis för invånarna. Hur mycket motorväg till tål egentligen Stockholm? Motargumentet är förstås att Södra länken byggs genom tunnel. Men vad händer sedan? Svara gärna på den frågan, Hans Stenberg. Både Hans Stenberg och jag vet mycket väl att Stockholms trafikproblem inte är slut i och med att Södra länken byggs.

Så fortsätter alltså byggandet av Södra länken bit för bit men bygget påbörjades redan i augusti 1997 i och med sprängningarna för arbetstunnlar. Jag vill rikta skarp kritik mot det tillvägagångssättet. Jag menar att den politiska processen därmed föregrips. Det är just detta tillvägagångssätt som lett till att det havererade Dennispaketet har lämnat efter sig en så saftig nota till skattebetalarna.

I dagens beslut ingår även finansieringen av en ny Årstabro. Spårbundna transporter är miljömässigt helt överlägsna vägtransporterna. Därför stöder Miljöpartiet de gröna investeringar i spår. Mot bakgrund av att ett tredje spår, södergående, är en absolut nödvändighet är det dock viktigt att regeringen har klara besked bakom de fagra löftena och talar klarspråk om Centralbron. Ett ja till Årstabron och ett tredje spår *måste* också innebära en finansiering av nedgrävning av Centralbron. Hur blir det med det, Hans Stenberg? Jag skulle vilja ha ett svar i dag också på den frågan.

De yttre tvärlederna byggs som planerat. Det är viktigt att ha i minnet att det när vi talar om Stockholm, framför allt när det gäller naturmiljö och social boendemiljö i samband med vägar, inte bara är ett innerstadsperspektiv som skall tillämpas. Det verkar som att regeringen med sitt löfte om att ett tredje spår inte skall dras över Riddarholmen och att Centralbron skall läggas i tunnel har gått en grupp framgångsrika opinionsbildare från Sveriges högre kultur- och akademikerkretsar till mötes. Även om jag också kan tycka att det är fel att förstöra unika kulturvärden och Miljöpartiet har tagit avstånd från sådant, måste jag säga att det fortfarande finns anledning att misstänka att regeringen i hela processen har

gått innerstadsopinionen till mötes mer än man gjort vad gäller de förortsboende.

Sedan något om själva finansieringslösningen. Staten står för 5,68 miljarder kronor. Stockholms stad betalar 827 miljoner kronor. Av de statliga pengarna skall 5 miljarder kronor lånas upp och betalas över statsbudgeten fr.o.m. år 2004. Dessförinnan skall 680 miljoner kronor utbetalas av staten direkt, och medlen skall tas i anspråk från utgiftsområde 22. Eftersom det ligger några få år framåt i tiden ger regeringen ingen fingervisning om hur denna s.k. omDisposition skall ske. Kan vi i dag få ett litet tips från s-sidan om varifrån pengarna inom utgiftsområde 22 skall tas? Skall de tas från järnvägssatsningar, vägunderhåll i Västernorrland, stöd till sjöfarten, upphandling av kollektivtrafik eller stöd till handikappade? Varifrån skall alltså pengarna till Södra länken tas? Någon från s-sidan måste i dag svara på frågan om vad det är som prioriteras bort till förmån för Sveriges dyraste vägprojekt. Ni kan inte tuga ihjäl den frågan mycket längre!

Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservationerna 2, 3 och 4.

Anf. 9 HANNA ZETTERBERG (v):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservationerna 2 och 3 och vill samtidigt poängtera att det är väldigt bra att reservationerna 2, 3 och 4 är skrivna tillsammans med Centerpartiet och Miljöpartiet.

Först vill jag säga att det är ganska väl känt vad vi i Vänsterpartiet tycker i den här frågan.

Sedan tänker jag citera ur en bok som riksdagen har att behandla om ungefär en vecka. Det gäller då en proposition som ligger på riksdagens bord, *Transportpolitik för en hållbar utveckling*. Där kan man läsa:

”Transportpolitikens övergripande mål

Regeringens förslag: Det övergripande målet för transportpolitiken skall vara att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet.”

Jag har en fråga: Är det så att det beslut som riksdagen med all sannolikhet ganska snart kommer att fatta – det handlar då om att stödja regeringens förslag till finansiering av Stockholmsregionens trafikinvesteringar – överensstämmer med det här övergripande målet, som vi alltså kommer att ta om ungefär en vecka? Jag hävdar att det inte är så.

Den som i dag stöder regeringens förslag kommer att stödja trafikankläggningslagningar som har en ohållbar ekonomisk grund och där man inte finansierar med vägavgifter och egentligen inte presenterar en alternativ finansiering över huvud taget. Man presenterar ingen finansiering, precis som Elisa Abascal Reyes tidigare sade.

Vidare gäller det trafikankläggningslagningar som i längden inte är vare sig samhällsekonomiskt eller miljömässigt hållbara. Vi saknar konsekvensbeskrivningar här. Tidigare talare har tagit upp det problemet. Det här kommer att stödja någonting som inte gynnar näringslivet i andra regioner annat än eventuellt i Stockholm men inte heller det är belagt. Är det någon som har frågat dem i andra delar av Sverige som är med och finansierar detta om de vill lägga så stora delar av trafik- och infrastrukturinvesteringar i Stockholm. Kanske finns det andra, mer intressanta och nödvändiga, projekt att satsa våra pengar på.

Vägavgifterna är en fråga som vi har talat om många gånger tidigare. Jag hoppas verkligen att vi fortsätter att tala om dem. Jag anser att det är nödvändigt. Den typen av finansiering fanns med i grundförslaget. Nu är detta borta. Varför är det borta?

Under de senaste åren har vi presenterat både tekniker och möjliga lösningar för att införa olika typer av miljöstyrande vägavgifter – eller trafikavgifter; det är litet olika system – som över huvud taget inte inkräktar på människors integritet och som det är fullt realistiskt att genomföra ur de aspekter som vi tidigare har talat om.

Alla undersökningar som har gjorts visar på olika sätt att storstadsregionernas trafik kostnader belastar miljön och samhället. Det handlar om ganska stora summor.

Jag har här en skrift från Miljöförvaltningen i Stockholm, från Plan- och trafikavdelningen. Det är en ganska nyligen gjord skrivelse där just nämnda problem tas upp. Vad är det alltså för kostnader som storstadstrafiken åsamkar samhället?

Man börjar med att hänvisa till EU-kommissionens grönbok *För en rättvis och effektiv prissättning inom transportsektorn*. Där står det att transportsektorns obetalda kostnader – externa effekter, som det kallas – inom unionen för trängsel, olyckor, luftföroreningar och buller uppgår till 250 miljarder ecu, vilket motsvarar ungefär 2 000 miljarder svenska kronor per år. Över 90 % av de här kostnaderna är knutna till vägtransporter.

Vidare gör man en kostnadsberäkning av de konsekvenser som trafiken kan få just i Stockholmsområdet. Anledningen till att jag tar upp detta är naturligtvis, jag hävdar att det är så, att trafiken kommer att öka om vi bygger Södra länken. Sammanlagt hamnar man på 7–9 miljarder kronor per år i kostnader för miljöförstöring, olyckor, trängsel, investeringar m.m.

I slutet av skriften säger man: Resonemanget ovan indikerar att kostnaderna för trängsel utgör en betydande del av vägtrafikens kostnader. Med tanke på trenden med ett ökande trafikarbete i länet riskerar trängselproblemet att förvärras, vilket ofta väcker krav på utbyggnader av vägkapaciteten. Förvaltningen bedömer dock att trängselproblemen i staden i allmänhet kan klaras bättre med ekonomiska styrmedel än med infrastrukturutbyggnader, som förutom att de ökar vägkapaciteten även ökar efterfrågan på bilresor, vilket bl.a. motverkar stadens ambitioner att minska utsläpp av växthusgasen koldioxid.

Jag tycker att det är en väldigt bra slutsats. Min slutsats av detta med att vägavgifterna nu inte finns med i förslaget är att det egentligen handlar om att det är valår i år. Det här är en för svår fråga för Socialdemokraterna och andra partier att driva igenom.

Herr talman! Jag undrar när vi skall lära oss att vara förebyggande. När skall vi lära oss av andras problem, av effekterna av andras utbyggnader av vägtrafiken? Har inte vi sett nog av problem vad gäller buller, intrång, koldioxidutsläp och problem med trängsel? Jag skulle vilja att vi kunde bryta den trend som vi återigen är inne i. Det finns inget behov av Södra länken när Österleden och Västerleden har fallit. Det här leder inte till socialt och ekologiskt hållbara trafikinvesteringar. Det här saknar finansiering och tar utrymme från andra delar av landet. Och det här

*Fel! Okänt
växelargument.*

binder oss återigen i ett gammalt system som vi för *länge sedan* borde ha lämnat. Vi vet ju så mycket bättre nu.

Anf. 10 HANS STENBERG (s):

Herr talman! I det här betänkandet behandlas förslag om Stockholmsregionens trafiklösningar som lagts fram i tre olika propositioner och i mer än 20 motioner. Utvecklingen av framtidens transportsystem kräver en rad åtgärder för att förbättra miljön, öka tillgängligheten och skapa bättre förutsättningar för tillväxt. Det gäller inte minst Stockholmsområdet med tanke på den trafikutveckling och de miljöproblem som finns här. Det är också ett riksintresse att lösa Stockholmsregionens trafikproblem med tanke på den nationella betydelse som systemen här har. För att uppnå en framtidsanpassad och hållbar trafiklösning krävs det långsiktiga beslut som följs av att de berörda parterna agerar gemensamt. Ett framtida transportsystem för Stockholmsregionen måste vara ekonomiskt, socialt, kulturellt och ekologiskt hållbart.

I betänkandet behandlas ett antal motionsförslag från Kristdemokraterna om att en ny statlig förhandlingsman skall få i uppgift att förhandla fram en ny bred överenskommelse för Stockholmsregionen. I en del av inläggen här i dag skyntar samma anda fram, att man borde vara klar med hela lösningen och veta allt som skall göras i Stockholm de närmaste tio åren och dessutom veta exakt hur det skall finansieras. Vi tror inte att det är en bra lösning, även om det naturligtvis är viktigt att ett nära samarbete utvecklas mellan olika statliga, regionala och lokala aktörer för att på så sätt öka samordningen vid planeringen av bebyggelse, infrastruktur och den trafik som skall gå där.

Erfarenheterna av den mycket bristfälliga hållbarheten i de trafiköverenskommelser som träffats i våra storstadsområden gör att det finns all anledning att tvivla på att det är lämpligt att planera för stora samordnade trafikpaket. Det är nog bättre att lösa behovet av samordning inom ramen för det ordinarie planeringssystemet. Vi har här i riksdagen så sent som förra våren beslutat om en länsanpassad regional investeringsplanering för samtliga trafikslag. Dessutom har regeringen nyligen i sin transportpolitiska proposition presenterat ett förslag som innebär ett vidgat samhällsekonomiskt synsätt och ändrade förutsättningar för en effektivare samordning på regional nivå. Därför tror vi inte att en ny statlig förhandlingsman eller detta att man måste ta hela det stora greppet är det rätta sättet att lösa Stockholmsregionens trafik- och miljöfrågor. Det sker nog bäst inom ramen för ordinarie planeringsarbete och genom att vi här, precis som på många andra håll i landet, tar ett steg i taget när vi utvecklar infrastruktur.

I några motioner förordas att Stockholmsregionen skall få en ökad andel statliga anslag, få tillbaka en del av de olika skatter och avgifter som regionens bilister betalar in till statskassan. I motionerna framförs att man i princip skall få tillbaka det man betalar in från regionen. I inläggen här i dag låter det som att Lennart Daléus, Elisa Abascal Reyes och Hanna Zetterberg snarare tycker att det går för mycket ut till regionen.

Jag tycker att det är ett litet för enkelt sätt att resonera. Enligt vår uppfattning måste drift, underhåll och investeringar i det statliga vägnätet finansieras med statliga medel utifrån en samhällsekonomisk grundsyn. Fördelningen mellan olika regioner av statens medel för trafik och infra-

struktur skall främja ett miljöanpassat och trafiksäkert transportsystem och bidra till tillväxt och sysselsättning i alla delar av landet.

Herr talman! Den preliminära överenskommelsen om trafiklösningar i Stockholm 1991 följdes av ett kompletterande beslut av de regionala parterna. Innehållet i överenskommelsen redovisades i budgetpropositionen 1993. Det sades att utbyggnaden av trafiklederna, en komplett ringled runt staden, en yttre tvärled, vissa miljö- och framkomlighetsförbättrande åtgärder och dessutom infartsparkeringar enligt denna överenskommelse skulle finansieras genom tullar på biltrafiken. Sedan beslutade riksdagen 1994 att vägtullar skulle finansiera utbyggnaden och att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om vägtullar.

Sedan dess har stämningarna ändrats i Stockholms stadshus. Det är ganska lätt att konstatera att det inte längre finns någon blocköverskridande majoritet för att införa ett vägtullsystem i Stockholm. Där har Lars Björkmans partivänner en mycket stor del av ansvaret. För att ett vägtullsystem skall fungera måste det vara lätt att förstå och acceptera av den enskilda trafikanten. Det system som föreslogs för Stockholmsregionen hade inte en sådan utformning. Därför tillstyrker vi från utskottsmajoritetens sida regeringens förslag, att vi inte skall införa det avgiftssystem för vägtullar som tidigare föreslagits.

När det sedan gäller de motionsförslag och reservationer som lämnats om bilavgifter kan särskilda miljörelaterade tåtorstavgifter utgöra ett mycket effektivt sätt att styra trafiken i framtiden. Jag är personligen helt övertygad om att vi i framtiden kommer att ha ett system som betydligt mer baseras på trafikavgifter och mindre på den typ av skatter som vi har för vägtrafik i dag. Jag tror att det är en nödvändig utveckling.

I många andra länder anser man också att ett väl fungerande och miljömessigt hållbart trafiksystem i större stadsområden förutsätter någon form av avgiftssystem. Därför behöver den tekniska utvecklingen av avgiftssystem stödjas.

Det pågår ett arbete inom Regeringskansliet för att skapa det regelverk som behövs för att möjliggöra att särskilda vägavgiftssystem införs. För att klara prissättningsproblemen i tätorterna fordras lokalt anpassade lösningar. Det kan aldrig vara så att staten skall kunna tvinga på en region ett system med trafikavgifter, utan det måste hela tiden skötas i samspel med regionen.

Det är åter lätt att konstatera att det hittills inte gått att få någon blocköverskridande majoritet för att införa ett avgiftssystem för biltrafik i Stockholms innerstad och för den delen inte heller någon annan form av regional finansiering. Därför finns det i dagsläget inga förutsättningar för att införa ett system med miljöstyrande avgifter. Därför anser vi att vi måste avvakta resultatet av det pågående utredningsarbetet. Min förhoppning är att vi kommer fram till ett bra resultat, men i dag går det alltså inte.

Herr talman! Det är angeläget att Stockholmsregionens trafiksystem blir långsiktigt hållbart. Därför är det positivt att regeringen lägger fram ett förslag som innebär att vissa betydelsefulla åtgärder kan genomföras utan ytterligare förseningar – vi har haft alldeles tillräckligt med förseningar på det här området. Med den överenskommelse som staten träffat med Stockholms läns landsting och Stockholms stad har alltså regional

*Fel! Okänt
växelargument.*

förankring uppnått samtidigt som den fortsatta trafikutbyggnaden kan samfinansieras. Uppgårelsen innebär att Södra länken genomförs och finansieras gemensamt av Stockholms stad och staten. Genom utbyggnaden av Södra länken skapas en väl fungerande trafiklösning samtidigt som dagens besvärande miljöproblem kan begränsas, inte lösas men väl begränsas. Dessutom skapas utrymme för fortsatt samhällsbyggande där vägen går fram.

Det är också angeläget att järnvägens kapacitet förstärks genom att ett ytterligare dubbelspår byggs mellan Årsta och Stockholm södra. Därigenom kan de omfattande investeringar som genomförts och som pågår i landets järnvägssystem utnyttjas på ett bra sätt. För Årstabron innebär överenskommelsen att järnvägens kapacitet förstärks genom att sträckan Årstabergsvägen–Stockholm södra byggs ut i fyra spår inklusive en ny dubbelspårig järnväg över Årstaviken och en ny pendeltägsstation vid Årstaberg.

Projektet samfinansieras mellan staten och Stockholms läns landsting så att Landstinget bidrar med 800 miljoner kronor och Banverket med resterande medel, 100 miljoner kronor.

Herr talman! Utskottet delar regeringens bedömning att med hänvisning till att Dennisöverenskommelsen inte längre gäller bör de statliga garantiramar som tidigare medgetts begränsas. Därför bör riksdagen bemyndiga regeringen att begränsa Riksgäldskontorets rätt att teckna statlig borgen för vissa väginvesteringar i Stockholms län.

Herr talman! Det är angeläget att de kollektivtrafiksatsningar som Dennisöverenskommelsen innebar kan genomföras med en anpassning till de förändrade förutsättningarna. Därför bör tidigare utlovade medel till kollektivtrafikens utbyggnad i Stockholmsregionen kunna utbetalas till Stockholms läns landsting i enlighet med principerna i den tidigare Dennisöverenskommelsen – och detta trots att de vägprojekt som ingick i överenskommelsen nu inte kommer till utförande.

Det bör också vara möjligt för Stockholms läns landsting att få använda statsbidraget för tunnelbaneutbyggnad mellan Hjulsta och Barkarby och snabbspårvägen mellan Årsta och Älvsjö för att delfinansiera järnvägsprojektet Årstabron. Järnvägen har en väldigt viktig roll att spela i utvecklingen av ett långsiktigt hållbart transportsystem. Därför är det angeläget att de omfattande investeringar som genomförs och som pågår i landets spårssystem till fullo kan utnyttjas.

Mot den bakgrunden är det positivt att en överenskommelse träffas om en samfinansierad lösning för att bygga ut järnvägens kapacitet söder om Stockholm. Det innebär att kapaciteten snabbt kan öka i järnvägssystemet samtidigt som handlingsfrihet ges när det gäller att hitta en lämplig lösning för att ytterligare öka kapaciteten för järnvägstrafiken genom centrala Stockholm.

En lösning med en utbyggnad av ett tredje spår i ytläge vid Riddarholmen i kombination med vägtunnel som ersätter Centralbron kan väsentligt förbättra miljön i centrala Stockholm. En sådan lösning gör också att de kulturhistoriska värdena i området blir mer tillgängliga, samtidigt som trafikkapaciteten över Mälaren utökas. Därför är det väldigt bra att staten och Stockholms stad i den överenskommelse som har träffats om bl.a. finansiering av Årstabron och Södra länken gemensamt har uttalat

att man är överens om att ett tredje spår förutsätter en helhetslösning innebärande att Centralbron ersätts med en biltunnel.

Vi utgår ifrån att regeringen och berörda parter aktivt och skyndsamt kommer att pröva hur den fortsatta utbyggnaden av järnvägens kapacitet bör ske och också pröva frågan om ifall Centralbron skall ersättas med en tunnel.

Herr talman! Riksdagen har tidigare beslutat att drift och underhåll av de nya lederna i Stockholmsregionen skall finansieras regionalt. Med tanke på den omfattande finansieringsbörda som regionen nu tar på sig föreslås att drift och underhåll av de nya vägarna i stället skall bekostas genom ordinarie anslag för drift och underhåll av statliga vägar. Därmed uppstår också en överensstämmelse med vad som gäller för statliga vägar i landet i övrigt.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag yrka bifall till hemställan i utskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 11 LENNART DALÉUS (c) replik:

Herr talman! Många satsningar i Stockholm är av riksintresse, det är klart att vi i Centern bejakar det. Det finns många saker som vi och socialdemokraterna är överens om såsom utbyggnaden av tredje spåret och hanteringen av Centralbron. Där finns det en samstämmighet, men det finns det inte om Södra länken. Det är två helt skilda saker. Centralbroförändringarna och spåret kommer att bli lidande – inte minst finansiellt – av den satsning som nu skall ske på Södra länken.

Herr talman! Sedan undrar man om Hans Stenberg och jag talar om samma ställe i Stockholm där Södra länken skall ligga. Jag vet inte om Hans Stenberg har varit där. I så fall kan han kanske berätta för mig vart den föreslagna Södra länken leder. Jag passerar det stället varje dag och kan tala om att den planerade Södra länken leder rakt in i Henriksdalsberget, om man inte tänker sig att bygga vidare på den, t.ex. en österled. Men vart leder Södra länken i denna storskalighet som man har tänkt sig? Eller finns det någon tanke hos er också om en österled?

Hans Stenberg sade att Södra länken såsom den nu är konstruerad skapar utrymme för fortsatt samhällsbygge. Vad är det för samhällsbygge? Är det några fler vägar? Eller varför valde Hans Stenberg just de orden? Är det några andra saker som skall växa upp i slutet på Södra länken?

När det gäller pengarna, hur påverkas finansieringen av Centralbron och tredje spårets förändring av att pengar nu tas i anspråk för Södra länken? Kan Hans Stenberg berätta litet om fortsättningen på detta?

Anf. 12 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Det var många frågor från Lennart Daléus. När det gäller satsningen på Södra länken är det uppenbart att Lennart Daléus gör en helt annan bedömning av nyttan och behovet av denna väg än vad de styrande i regionen gör. Jag är av den uppfattningen att man måste respektera demokratiskt fattade beslut. Åsikterna hos dem som har fått folkets förtroende att styra i regionen måste i det här fallet väga ganska tungt.

Lennart Daléus talade om att det inte finns något folkligt stöd. Jag vill nog påstå att det finns det.

Man får väga olika projekt mot varandra. Det finns ju inte outtömliga resurser att satsa. Men detta är ändå en prioritering som de styrande i Stockholms stad tycker är riktig. Vi har gjort en överenskommelse med dem om att Södra länken skall genomföras. Såvitt jag vet finns det inte några planer på en österled.

Anf. 13 LENNART DALÉUS (c) replik:

Herr talman! Det där är inget svar. Det är klart att man skall acceptera demokratiskt fattade beslut. Men Hans Stenberg kunde ju ha modet att förklara sin syn på den statliga finansieringen av detta projekt mer än att hänvisa till en överenskommelse med kommunala företrädare. Det är liksom två olika dimensioner.

Hans Stenberg är på väg att skicka i väg drygt 5 miljarder kronor ur statskassan till detta projekt. Då bör han ta sig en liten funderare och inte bara hänvisa till att det finns kommunala styrande som tycker att detta är rätt.

Om det nu är så enkelt borde Hans Stenberg kunna svara på mina frågor. Titta på hur det ser ut på plats och berätta vart Södra länken leder! Vad är syftet med Södra länken när den landar i berget borta vid Henriksdal? Skall det bli någon fortsättning eller skall Södra länken vara en påfart till Stadsgården? Som stockholmare har man svårt att förstå innebörden.

Herr talman! Det är inte bara jag som har synpunkter på de samhälls-ekonomiska effekterna. Stockholms stad har låtit göra en analys som visar att Södra länken i den version som Hans Stenberg nu är beredd att sälja leder till ett samhällsekonomiskt minus på mellan 8 och 11 miljarder kronor. En minilänk skulle lösa samma problem och i stället ge en samhällsekonomisk lönsamhet. Är inte också det någonting att fundera över, Hans Stenberg? Men vart leder Södra länken? Vad är det fortsatta syftet med Södra länken i den här storleksordningen?

Anf. 14 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Jag trodde att det var uppenbart att syftet med att bygga Södra länken var att underlätta trafikföringen. Uppenbarligen gör ju andra samma bedömning som jag. Elisa Abascal Reyes sade för en stund sedan att Södra länken skulle generera 30 000 nya fordon. Blir det mer trafik? Jag tror inte att det blir en så stor trafikökning, men detta måste väl ändå tyda på att det finns ett behov av vägen?

Sedan kan man naturligtvis räkna på den samhällsekonomiska nyttan, och det skall man göra när man planerar infrastrukturprojekt. Men en sak som man upptäcker när man sätter sig in i frågan är att om man skall följa strikta samhällsekonomiska kalkyler, hamnar man i situationen att vissa väldigt angelägna projekt aldrig kan genomföras, hur nyttiga de än är. Det gäller förmodligen också Centralbron och tunneln. De skulle heller inte klara en samhällsekonomisk kalkyl. Det finns många sådana exempel runt om i landet där man inte bara kan göra ekonomiska beräkningar utan också måste titta på verkligheten. I områden där det blir extremt dyrt att

bygga skulle man i så fall aldrig kunna bygga och vidta några åtgärder för att förbättra trafikförhållandena.

Prot. 1997/98:103
7 maj

Anf. 15 ELISA ABASCAL REYES (mp) replik:

Herr talman! Jag har tre frågor till Hans Stenberg. Den första gäller just det som Hans Stenberg tog upp i sitt replikskifte angående långsiktiga lösningar eller andra lösningar. Nu säger Hans Stenberg att Södra länken endast avser att begränsa problemen. Då kan man undra vilka problem som begränsas. Är det miljöproblemen? Ökade koldioxidutsläpp är ju ingen begränsning av något problem.

Att Södra länken genererar mer trafik är ingenting som jag har kommit på i min ensamhet. Vad händer när även Södra länken blir otillräcklig för trafikökningen? Man räknar med att Stockholms län har en inflyttning på 15 000–20 000 invånare varje år. Vad händer när även Södra länken blir otillräcklig? Vad händer när stockningarna börjar även där?

Det andra är att jag skulle vilja ha ett svar i dag angående Centralbron. När kommer vi att få besked om hur en nedgrävning av Centralbron skall finansieras i samband med byggandet av ett tredje spår?

Den tredje frågan, som jag anser är oerhört viktig, gäller de 680 miljoner kronorna. Från vilken annan anslagspost inom utgiftsområde 22 skall ni ta de 680 miljoner kronorna?

Jag vill bara kommentera det som Hans Stenberg sade om att Miljöpartiet gav intryck av att tycka att det är för mycket pengar till Stockholm. Visst är det för mycket pengar till ett dåligt projekt. Men regionalpolitik talades det om i riksdagen i går. I dag debatterar vi trafikpolitik. Visst, jag är tillsammans med Miljöpartiet beredd att satsa på lösningar i Stockholm som är kostsamma men bra. Dåliga lösningar skall vi inte slösa skattemedel på.

Vill Hans Stenberg ha en debatt från ett regionalpolitiskt perspektiv allena, kan vi alltid tala om vägstandarden i det län som Hans Stenberg företräder.

Anf. 16 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill gärna ha en debatt om den vägstandarden, men den är på en sådan nivå att man knappast kan kalla den för standard.

När det gäller Elisa Abascal Reyes första fråga om de långsiktiga lösningarna och vad som händer när även Södra länken blir underdimensionerad, tror jag att vi i framtiden måste få ett system med miljöstyrande bilavgifter. Om det är vi helt överens, för vi måste begränsa trafiken i städerna. Men problemet är att vi från statens sida inte kan tvinga på en region ett system med miljöstyrande avgifter. Vi måste hitta en utformning av systemen som kan accepteras av människorna och som regionen också får någon nytta av. Tyvärr har vi inte lyckats hitta något sådant system ännu, men jag hoppas innerligt att det så snart som möjligt går att hitta ett system som fungerar och som kan accepteras av invånarna och de styrande i Stockholm.

Den andra frågan gällde Centralbron. Elisa vill att jag skall ge besked om när den kan byggas. Det kan jag tyvärr inte, därför att det är en fråga som måste klaras ut i samråd mellan regionens företrädare, staten och i

*Folkökning av vissa
näringslivet i
Stockholms län m.m.*

första hand regeringen. Men det är uppenbart att frågan behöver lösas. Järnvägsproblemen i Stockholm är uppenbara.

Den sista frågan, varifrån de 680 miljoner kronorna i utgiftsområde 22 skall tas, kan jag inte svara på. Det är med detta precis som med vilket annat investeringsprojekt som helst. Om man hela tiden skulle vara tvungen att redovisa exakt varifrån pengarna skall tas, skulle man inte kunna genomföra något investeringsprojekt. Pengarna tas ur potten.

Anf. 17 ELISA ABASCAL REYES (mp) replik:

Herr talman! Jag vill först säga att det skedde ett regimskifte i Stockholms stadshus med anledning av inte minst den folkopinion som fanns mot Dennispaketet.

Hans Stenbergs parti vill egentligen inte alls ha blocköverskridande överenskommelser. Det är därför man har lyckats skjuta frågan om trafikstyrande avgifter framför sig. Det finns ingen politisk vilja. Man skulle kunna sammanfatta de partier som står bakom dagens uppgörelse som betongpartier, som för en grå och förlegad trafikpolitik. Vi har en grön profil och för en framåtsyftande politik. Mellan de här två blocken finns i dag inget möte.

Hans Stenberg tog upp detta med finansieringen. Jag vill veta när vi får ett besked om finansieringen av nedgrävningen av Centralbron, när löftet blir mer konkret.

Hans Stenberg har ingen aning om var de 680 miljoner kronorna skall tas ifrån. Han säger att det är med detta som med alla projekt, men det stämmer inte. Hans Stenberg vet precis lika väl som jag att vi i trafikutskottet för tillfället behandlar kommande tioårsperiod för investeringar med anledning av den väghållningsplan som Vägverket presenterat. Södra länken faller ju utanför, så Södra länken-pengarna måste ju tas från något annat område. Som det presenteras i dag kommer det med största sannolikhet inte att bekostas via väganslaget utan via något annat anslag inom utgiftsområde 22, dvs. handikappanpassning, järnvägar, kollektivtrafik eller liknande. Vilket av dessa områden tänker ni prioritera bort till förmån för Sveriges dyraste vägprojekt?

Anf. 18 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Jag börjar med det sista. Elisa Abascal Reyes kan inte så säkert säga att pengarna inte skall tas från vägområdet. Jag har i mitt resonemang hela tiden utgått från att de kommer att tas från vägområdet. Det innebär att andra investeringar får stå tillbaka. Så är det ju. När man avsätter pengar för ett investeringsobjekt och har en given investeringsram, innebär det att andra investeringar på vägområdet får vänta. Likadant innebär satsningen på Botniabanan att andra investeringar får vänta, likaväl som en satsning på Citytunneln i Malmö innebär att andra investeringar får vänta eller likaväl som en satsning på underhåll av det usla grusvägnätet i Jämtland och Västernorrland t.ex. innebär att andra reparationsarbeten inte blir utförda. Det är så det blir. Man måste ju välja att lägga pengarna någonstans, vilket innebär att det blir mindre kvar i ramen. Det är inget konstigt med det.

Sedan säger Elisa Abascal Reyes att vi står för något slags förlegad grå trafikpolitik och hon, underförstått, står för en grön och framåtsyf-

tande trafikpolitik. Jag skulle vilja påstå att vi står för en realistisk trafikpolitik. Vad Miljöpartiet ständigt gör i alla sammanhang är att göra allt för att stoppa vägbyggnationer av ideologiska skäl. Jag kan respektera deras åsikt, men det finns inget nytt, konstruktivt och framåtsyftande med den. Maskinkrossare har vi haft i flera hundra år här i Europa.

Sedan när det gäller detta med regimskiftet i Stadshuset konstaterar jag bara att de partier som stod bakom den gamla Dennisöverenskommelsen i det senaste valet hade mer än 70 % av rösterna, så riktigt så enkelt är det väl inte.

Anf. 19 LARS BJÖRKMAN (m) replik:

Herr talman! Hans Stenberg inledde med att säga att det krävs långsiktiga beslut för infrastruktursatsningar. Så långt är vi minsann alla överens, tror jag. Men vad jag efterlyste i mitt inlägg var just långsiktigheten och ett svar på vad som är nästa steg. Där har vi inte fått höra något annat än att det finns ett antal objekt som måste lösas. Varken när det gäller i vilken ordning de skall lösas eller hur de skall finansieras har Hans Stenberg angivit någon väg.

Herr talman! Det var Socialdemokraterna som ensidigt bröt Dennisöverenskommelsen. Socialdemokraterna har slutit avtal om vilket objekt som skall starta. Man har också pekat ut finansieringsformen. Där har vi varit kritiska. Jag förväntar mig, Hans Stenberg, ett svar på frågan hur ni i framtiden skall klara ut detta med investeringsutrymmet under vår gemensamma huvudtitel. Det ena projektet efter det andra läggs ju på lånebas så att de så småningom kommer att kräva förränting respektive amortering. Det är en långsiktigt intressant fråga. Jag hoppas att Hans Stenberg hinner beröra den.

Herr talman! Mina farhågor när det gäller hur man ser på tätortsbase-
rade trafikavgifter – som Hans Stenberg uttryckte det – kom ju minsann att besannas. Jag uppskattar i och för sig den ärligheten. Jag hoppas att kammaren och alla de väljare som har anledning att titta på de här frågorna framöver noga bevakar vad Hans Stenberg här har sagt. Jag skall be att få återkomma till den frågan i en kommande replik.

Anf. 20 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Lars Björkman envisas med att säga att det var vi socialdemokrater som ensidigt bröt Dennisöverenskommelsen. Det vet ju Lars Björkman att det inte är sant. Det var hans egna partivänner i Stockholms stadshus som vägrade att stå för överenskommelsen. De bytte fot. Jag tycker att vi skall hålla oss till sanningen i debatten.

Sedan vill jag ta upp långsiktigheten och finansieringen. Om man läser regeringens propositioner, och om man läser betänkandet, så sägs det vid flera tillfällen att det har uppstått ett bekymmer. Det beror på att vägtullarna, som hela Dennisöverenskommelsen baseras på, inte längre är genomförbara på grund av att Moderaterna gick ifrån överenskommelsen. Då har det naturligtvis uppstått ett bekymmer med finansieringen.

Vi säger också att ett alternativ till vägtullarna är miljöstyrande vägavgifter. Men jag vill poängtera om och om igen, så att t.o.m. moderaterna förstår, att vi inte har för avsikt att införa miljöstyrande avgifter över

huvudet på folket. Vad det handlar om är att vi faktiskt behöver byta system för att finansiera infrastrukturen framöver.

Skall man införa ett sådant här system är det kanske lämpligast att börja i Stockholm, som är den största tätort vi har. Men det måste vara ett system som är acceptabelt för människorna och som är acceptabelt för de styrande här i kommunen och i regionen.

Anf. 21 LARS BJÖRKMAN (m) replik:

Herr talman! Hans Stenberg säger att man inte skall införa någonting över huvudet på befolkningen i de olika tätorter som kommer att vara berörda av tätortsbaserade trafikavgifter. Det är i och för sig ett sätt att resa citationstecken för något som man kan hänvisa till framöver.

Men jag måste be att Hans Stenberg förtydligar sig i den här frågan. Vad är det ni menar med tätortsbaserade tätortsvavgifter? Är det biltullar enligt den modell som har funnits i den tidigare skissen för Stockholms-trafiken? Eller handlar det om den höjda drivmedelsskatt för hela landet som ni står bakom i den KOMKOM-utredning som finns och som åberopas i olika sammanhang? Är det *där* ni vill skjuta in ytterligare lokala skattehöjningar utöver dem som KOMKOM redan står bakom? Är det regionala arbetsgivaravgifter ni vill ta fram?

Man kan inte bara antyda, Hans Stenberg, att man i samförstånd skall lösa frågan när det finns ett antal redan presenterade förslag på finansieringsformer – som vi från vårt håll sagt definitivt nej till. Det råder ingen som helst tveksamhet i den frågan.

Det vore bra, Hans Stenberg, med ett förtydligande inför kammaren – och inte minst inför de väljare som skall ta ställning i de här frågorna. Ni har sagt, eller Hans Stenberg har sagt, att ni kommer att vara beredda att införa tätortsbaserade trafikavgifter.

Vi skulle alla uppskatta om vi fick en närmare beskrivning av vad väljarna har att vänta sig om de mot alla odds – vi får väl hoppas att någon högt uppsatt individ förhindrar detta – skulle ge er förtroendet att förvalta Stockholms politiska framtid även nästa period.

Anf. 22 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! För det första gör jag inget anspråk på att sköta Stockholms förvaltning. Det överlåter jag med varm hand åt Stockholmspolitikerna.

Jag vet inte hur klar man skall vara för att Lars Björkman skall begripa. Jag har sagt att ett sådant här system med tätortsbaserade vägavgifter växer fram runt hela världen. Jag tror att vi kommer att gå mot ett sådant system. På sikt gäller det inte bara tätorterna. Jag tror att man över huvud taget kommer att växla ut det system som vi har i dag med fordonsskatter och bensinskatter till ett system där man betalar för att man använder vägar. I dag är det ju faktiskt så att den åker på en dålig väg betalar mer än den som åker på en bra väg. Slitaget på bilen blir ju betydligt hårdare. Bensinåtgången blir större osv.

Jag har sagt gång på gång – och om jag säger det igen så kanske Lars Björkman förstår – att vi inte vill tvinga på någon region ett system som inte har acceptans i regionen. Dessutom måste ett sådant här system införas efter en blocköverskridande överenskommelse. Det kan inte ensidigt

införas med en knapp majoritet. Ett sådant här system skall ju verka under väldigt lång tid. Det går alltså inte att tvinga på en region ett sådant här system. Det går inte heller att införa det utan en mycket bred majoritet.

Avslutningsvis vill jag säga att om det är något parti som inte har medverkat till att hjälpa till med finansieringen, som Lars Björkman pratar så mycket om, så är det Moderaterna. Ni har varit väldigt snabba med att tala om vad vi *inte* kan ta in pengarna på. Men konkreta förslag om hur man skall göra i stället har vi absolut inte sett någonting av.

Anf. 23 HANNA ZETTERBERG (v) replik:

Herr talman! Jag skall börja med att säga att jag i den här absurda debatten ändå tycker att det är bra att Hans Stenberg pratar om någon form av miljöstyrande vägavgifter. Jag ser väldigt positivt på det.

Det har funnits en diskussion här i kammaren i dag om behovet av transporter; att människor behöver färdas osv. Jag vill bara poängtera att det finns väldigt många olika sätt att tillfredsställa den typen av behov. Trafikstockningar i t.ex. Tyskland och England har ju ganska tydligt visat att den här typen av stora investeringar, stora vägprojekt, inte löser de problem som vi utsätts för och som vi har – framför allt inte vad gäller miljön, men inte heller vad gäller trafikstockningar osv. Det tycker jag är en viktig poäng i debatten här i dag i kammaren.

Min fråga är egentligen denna: Anser Hans Stenberg handen på hjärtat att Södra länken löser Stockholms trafiksituation på ett långsiktigt, ekonomiskt, socialt, miljömässigt, kulturellt, regionalt hållbart sätt? Är det så? Och om det är så skulle jag vilja fråga: Varför? Kan Hans Stenberg förklara *hur* det löser situationen på ett sådant sätt som vi alla önskar se?

Anf. 24 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Om det vore så att vi genom ett enda projekt skulle kunna lösa Stockholmsregionens trafikproblem så vore det väl enkelt. Det är klart att inte Södra länken ensamt löser Stockholmsregionens trafikproblem – lika litet som en nedgrävning av Centralbron och ett tredje spår löser Stockholmsregionens trafikproblem. Det krävs en mängd åtgärder. Men det är ett värdefullt bidrag när det gäller att lösa denna fråga. Det kommer att underlätta för en stor del av biltrafiken.

Det är klart att om utvecklingen fortsätter som i dag – om trafikintensiteten ökar och om inflyttningen till Stockholmsregionen fortsätter att öka – kommer nya problem att uppstå i framtiden. Men för den skull kan vi ju inte blunda för de trafikproblem som vi har i dag. Vi måste försöka åtgärda det som går att åtgärda.

Anf. 25 HANNA ZETTERBERG (v) replik:

Herr talman! Då omformulerar jag min fråga: Hans Stenberg, är Södra länken en investering som är långsiktigt, ekonomiskt, socialt, miljömässigt, kulturellt och regionalt hållbar?

På vilket sätt är Södra länken ett värdefullt bidrag till Stockholms trafiksituation?

*Följande av vissa
utskottets utlåtanden i
Stockholms län m.m.*

Anf. 26 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Svaret på den första frågan är ja.

Svaret på den andra frågan är att Södra länken underlättar trafikföringen.

Enligt det resonemang som ni som är motståndare till Södra länken för kommer Södra länken att öka trafikföringen. Hur en väg som ni själva anser skulle öka trafikföringen inte skulle underlätta trafiken, har jag svårt att förstå.

Jag förstår litet grand hur ni resonerar. Om man anser att vi skall strypa biltrafiken helt och hållet – den uppfattningen framförs ju ganska ofta från Miljöpartiet och Vänsterpartiet – då är det ganska logiskt att vi inte heller skall bygga några vägar. Vägar skall vara så smala och krokiga som möjligt och med så mycket trafikstockningar som möjligt. Jag har förstått att det är den taktik som Miljöpartiet och Vänsterpartiet förespråkar. Därför blir varje förslag som syftar till att underlätta för biltrafiken felaktigt från er utgångspunkt.

Som jag ser det är det viktigt att man jobbar på två plan, dels för att utveckla kollektivtrafiken, dels för att försöka begränsa biltrafiken, men inte genom att göra vägar smala, trånga och oframkomliga. Men för den biltrafik som ändå måste finnas för att klara det transportbehov som människor ändå har måste vi se till att det finns vägar som fungerar att ta sig fram på på ett vettigt sätt.

(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Frågestund

Anf. 27 ANDRE VICE TALMANNEN:

Kammaren återupptar dagens sammanträde. Vi börjar med frågestund, där följande statsråd deltar: statsminister Göran Persson, socialminister Margot Wallström, arbetsmarknadsminister Margareta Winberg, kulturminister Marita Ulvskog, miljöminister Anna Lindh, försvarsminister Björn von Sydow och statsrådet Ulrica Messing.

Vårdgarantin

Anf. 28 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till socialminister Margot Wallström.

Frågestund

Det var en dam från Karlstad som tog kontakt med mig. Hon var mycket upprörd. Hon ville bli opererad därför att hon hade starr, och det var mycket besvärligt. Hon visste att man tidigare hade en vårdgaranti, och hon undrade nu varför man hade avskaffat den. Och det undrar vi också. Hon stod inte ut utan åkte till Göteborg, och det blev en mycket dyrbar operation för henne.

Bekymrar det inte socialministern att människor får stå så länge i kö för den typen av operationer och att det kostar dem så mycket pengar om de inte klarar av att stå i kö?

Anf. 29 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är klart att det bekymrar oss. Det är också därför vi har tillfört landsting och kommuner mera pengar med den tydliga beställningen att man skall korta väntetiderna.

Köer kommer vi alltid att ha, och det har vi alltid haft. Men man skall inte behöva vänta så länge. Jag vet att samtliga landsting är fullt upptagna med att se till att få ordentliga arbetsrutiner och en organisation som kan ta emot de ökade krav som vi också har på behandling. Det är ju så att så fort det kommer en ny teknik för att operera ställer vi oss i kö. Då vill vi också söka behandling. På den punkten bedriver vi tillsammans med landstinget ett utvecklingsarbete. Och som sagt, beställningen från regeringens sida är: Korta väntetiderna! Gör allt ni kan för att åstadkomma det!

Anf. 30 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Det är bra med extra pengar. Vi i Folkpartiet har också krävt att de extra pengarna specialdestineras så att de verkligen går till vården.

Det finns ett annat system som socialdemokraterna också sade nej till att fortsätta driva. Det var de försök som gjordes med det s.k. Finsam. Det är ett samarbete mellan försäkringskassa och landsting där sjukförsäkringspengar kan få användas. Jag har hört att även socialdemokrater i de landsting som genomförde det här ligger på regeringen.

Jag skulle vilja fråga: Har de någon framgång med att de ligger på regeringen?

Anf. 31 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det blir inte en bättre vård bara för att man säger ordet vårdgaranti. När den infördes blev det resultat därför att man också tillförde pengar.

Men det är inte heller alltid så att det bara är pengar som måste till. Det handlar också, som för Värmlands del, om att vi inte har tillräckligt många narkosläkare. Vi har inte tillräckligt många handkirurger som skall utföra de operationerna.

Därför måste de här åtgärderna gå hand i hand. Vi måste se till att det finns både en god organisation och resurser. Både Isa Halvarsson och jag vet att landstingen inte kan ta på sig ett utökat åtagande utan att vi också ger dem möjligheter och förutsättningar att leva upp till det.

Därför är det desto mer förvånande att Folkpartiet tänker sig att regera med Moderaterna som vill skära ned och som dessutom säger att man skall åstadkomma en vårdgaranti. Det har ingen trovärdighet.

Jag tycker att det är utmärkt att man samarbetar mellan försäkringskassa, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det är rent av så att jag förutsätter att så sker.

Anf. 32 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Regeringen har ju sagt nej till att man får använda den typen av sjukförsäkringspengar till att korta vårdköerna. Det var det jag frågade socialministern om, inte om moderaternas politik.

Anf. 33 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är i själva verket så att regeringen har lagt fram en proposition som heter *Samverkanspropositionen*. Där förutsätter vi att man lokalt mellan olika inblandade parter resonerar om hur man skall lösa problemen.

Jag tror också att det är så på de flesta håll att om försäkringskassan ser att människor som finns hos dem som ärenden måste vänta väldigt länge så tar man kontakt med landstinget och frågar: Kan vi hjälpa till på något sätt? Kan vi gemensamt lägga våra resurser i en pott som gör att vi kan korta t.ex. operationsköer?

Det kan ske utan att vi behöver kalla det något särskilt, utan bara samverkan. Det är det som måste till i högre grad än hittills.

Skattesänkningar

Anf. 34 ANNIKA JONSELL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till landets statsminister. Mitt parti Moderaterna presenterade häromdagen vår motion med anledning av regeringens vårproposition. Vi presenterade vad våra skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare skulle innebära. Det skulle t.ex. innebära en sänkning på ca 900 kr i månaden för en normal familj.

Sedan gick ett av statsråden, finansminister Erik Åsbrink, ut i TV och avfärdade detta som småpengar för vanliga löntagare.

Min fråga till statsministern är om det är regeringens uppfattning att 900 kr i månaden är småpengar för en normal svensk barnfamilj.

Anf. 35 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Nej, det är inte småpengar. Åsbrink jämförde nog utfallet för den vanliga inkomsttagaren med vad som händer för den verkliga höginkomsttagaren enligt moderaternas förslag. Och då är det småpengar i skattesänkning för de vanliga inkomsttagarna. För dem som tjänar exempelvis 180 000 kr blir det ungefär en tusenlapp i månaden i skattesänkning. Går man däremot upp till 1 miljon i inkomster har moderaterna råd med 72 000 kr per år i skattesänkning. Då blir tusenlappen småpengar.

Dessutom skall vi veta att det här sker med en utomordentligt ansträngd statsbudget utan att man klarar att långsiktigt ta ansvar för det som är grunden i välfärden, sunda statsfinanser.

Jag kan förstå om Åsbrink är uppbragt. 900 kr har aldrig varit litet pengar för dem som har stött socialdemokratin. Däremot är 900 kr uppenbarligen litet pengar i den värld som kan räkna med skattesänkningar om moderaterna kommer till i storleksordningen 72 000 kr per år.

Prot. 1997/98:103
7 maj

Anf. 36 ANNIKA JONSELL (m):

Fru talman! Jag blev glad att höra att det inte var statsministerns och regeringens uppfattning att 900 kr i månaden är småpengar för en normal barnfamilj.

I sammanhanget kan det även vara värt att fråga sig om den skatt som regeringen under de här åren sedan 1994 har höjt med i snitt 15 000–20 000 kr för en normal svensk familj också betraktas som småpengar. Och när statsministern gör jämförelsen mellan hög- och låginkomsttagare kan det också vara värt att nämna att även regeringen under de här åren har höjt många skatter väldigt mycket mer, inte minst för dem som tjänar litet i Sverige.

Anf. 37 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Om moderaterna tycker så, lägg då ut en sådan skattesänkning med den profilen! Stå inte i kammaren och låtsas som om ni företräder låg- och medelinkomsttagare. Ni lägger ju ut rakt motsatt politik i ert förslag, med 72 000 kr i skattesänkning för den som tjänar 1 miljon men en tusenlapp per månad för den som tjänar 15 000 kr i månaden. Det är så det ser ut. Ni försöker som vanligt att driva en politik där ni låtsas en sak men gör något helt annat.

Att vi har tvingats höja skatterna under de år som har gått känner alla till. Det har vi aldrig dolt.

Vi har inte bara höjt skatter. Vi har också skurit i utgifter. Vi har gjort det för att få balans i statens affärer, för att få ned räntorna, för att få ned inflationen och för att få tillbaka förtroendet för Sverige i omvärlden.

Nu har vi lyckats med det. Då kliver plötsligt moderaterna fram igen och låtsas som om det finns 100 miljarder kronor till skattesänkningar och, som av en händelse, mest till dem som redan har. Den politiken har prövats. Den har misslyckats och lett oss in i ett moras. Låt oss slippa detta en gång till.

Fonden för ekologisk omställning

Anf. 38 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Jag har en fråga till miljöministern.

Det gäller fonden för ekologisk omställning på 5,4 miljarder som regeringen har möjlighet att fördela till projekt som regeringen själv bestämmer. I vårpropositionen har man föreslagit att det skall läggas ytterligare 2 miljarder i fonden. Det är väldigt mycket pengar.

Det är svårt att få grepp om vilka kriterier som gäller när de här pengarna skall fördelas och hur de fördelas över landet.

Om jag har förstått det rätt av de uppgifter jag har fått har inte något projekt norr om Härnösand ansetts vara tillräckligt bra för att platsa inom ramen för de pengar som regeringen har fördelat.

Jag undrar om det verkligen är så att regeringen anser att det inte finns några bra miljöprojekt för ekologisk omställning, eller om vi är så bra att de inte behövs.

Anf. 39 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Pengarna för ekologisk omställning har verkligen varit en framgång runt om i landet. När kommunerna erbjöds att anmäla sitt intresse för omställningspengarna, gjorde alla kommuner utom två det. Det blev därför en oerhörd konkurrens om pengarna.

Vi har delat ut drygt 2 miljarder. Det är ett begränsat antal kommuner, ungefär 40, som vi har kunnat ge pengar i år. Men på grund av det stora intresset och på grund av att det finns många bra projekt har projektet förlängts med ett år. Kommunerna kommer att kunna lämna in intresseanmälningar för nästa år redan under juni månad. Man kommer sedan att fortsätta att välja ut nya kommuner.

I dag har regeringen fattat beslut om att ett antal av småkommunerna i norra Sverige, som har ansett sig för små och för svaga för att ta fram riktigt bra program för ekologisk hållbarhet, kommer att få ekonomiskt stöd för att arbeta vidare med ekologisk hållbarhet och program för ekologisk hållbarhet.

Det kommer att ge väldigt bra effekter både för miljön och för jobben. Det krävs att kommunerna tydligt kan visa vilka miljöeffekter projekten ger. Programmen kommer dessutom att ge ett antal tusen nya arbetstillfällen.

Anf. 40 MAGGI MIKAELSSON (v):

Fru talman! Som jag sade tidigare är det ju väldigt mycket pengar. Regeringen har samtidigt dragit in pengar som har legat i ordinarie budget, bl.a. när det gäller miljösanering.

Det finns också en ganska stark kritik mot att regeringen skaffar sig möjlighet att under ett valår själv åka runt och dela ut pengar till projekt som det är svårt att utvärdera för den som är utanförstående, samtidigt som man inte har klarat av att avsätta pengar för inköp av skogsarealer t.ex.

Fortfarande är det ganska oklart vilken typ av projekt det rör sig om och vad som skall hända med projekten när pengarna är slut.

Jag motsätter mig inte att man använder pengar till projekt för att hitta nya framtidslösningar vad gäller miljöomställning, men 7,4 miljarder är väldigt mycket pengar som det inte finns någon parlamentarisk diskussion kring, utan där regeringen själv sitter på hela påsen.

Anf. 41 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! När det gäller de besparingar som tidigare gjordes i miljöbudgeten är det viktigt att komma ihåg att de berodde på att vi hade ett ekonomiskt moras, som statsministern beskrev, efter de tidigare regeringsåren.

Då var alla tvungna att spara – så även miljön. Nu när vi har fått ordning på ekonomin har vi kunnat förstärka miljöbudgeten. Därför är det glädjande att vi i årets budget har kunnat öka anslagen till skogsinköp med ungefär 50 %. Vi har också kunna öka anslagen till miljöövervakning med ungefär 35 % och vi har ökat anslagen till miljötillsyn på länsstyrelserna.

Det blir alltså en ordentlig förstärkning till själva basen i miljöarbetet.

Att vi dessutom satsar offensivt på ett program för ekologisk hållbarhet som både skall ge bra miljöeffekter, utveckla ny teknik och ge oss nya jobb är en stor investering för framtiden.

I programmet ingår också mer pengar till sanering av förorenade områden än någonsin tidigare i Sverige.

Vi kommer före sommaren att redovisa hur första årets pengar har använts. Vi kommer naturligtvis att följa och utvärdera de här projekten väldigt noga.

Så långt vi kan se nu har det varit en mycket stor framgång över hela Sverige.

Föräldraledigheten

Anf. 42 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Min fråga går till Margot Wallström.

I dag framhåller alla barnpsykologer hur viktiga de första åren av våra liv är. Då formas personligheten. Då överförs tryggheten och värderingarna och då ges en möjlighet till identifikation med föräldrarna.

Vi vet att många föräldrar i dag tvingas lämna bort sina barn. De måste ut och arbeta trots att de mycket gärna skulle vilja ge barnen tid. De första 18 månaderna medger vi ju föräldraledighet.

Är socialministern beredd att pröva Kristdemokraternas tankar att förlänga föräldraledigheten från 18 månader till 3 år?

Anf. 43 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tror att vi alla skulle vilja ha längre föräldraledighet. Det handlar om att finansiera den. Kan man få pengar så att man kan vara hemma litet längre tid när barnen är små, skulle vi nog alla önska det. Vi ser inte i dagsläget att vi kan finansiera en sådan stor reform.

Anf. 44 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Det är inte alldeles otänkbart. Från och till diskuterar vi i kammaren hur det skulle vara med ett sabbatsår. I stället för att folk jobbar alldeles för mycket, speciellt under de trängda åren, skulle man kunna få ta ett sabbatsår. Det är inte en alldeles orealistisk tanke. Vi prövar den både i vårt parti och i socialministerns parti emellanåt och funderar över den.

Tänk bara på alla dem som har kommit in på arbetsmarknaden genom ett graviditetsvikariat eller ett föräldraledighetsvikariat. Det kostar ju mycket mer att ha människor arbetslösa.

När jag som småbarnsförälder gärna vill vara hemma kanske det i det skedet av livet skulle kunna underlättas utan att det skulle behöva kosta något extra eftersom människor som vill ha mitt arbete går arbetslösa.

Anf. 45 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag kan inte svara något elakt på det. Jag tycker naturligtvis att ett sabbatsår har en härlig lyskraft, särskilt när man jobbar så hårt som vi gör.

Jag tror däremot inte att ekvationen är så enkel. Jag tror kanske att även den tidigare borgerliga regeringen upptäckte att det inte var så allde-

les enkelt att finansiera vårdnadsgarantin eller det bidrag man skulle få för att vara hemma med barnen. Det tillhörde de reformer man till sist blev tvungen att låna till för att ha råd att införa.

Jag tror att vi i så fall skulle vilja välja vägen att man just förlänger den föräldraledighet vi har. Då måste man först se till att man har pengar så att man kan lova medborgarna det.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 46 TUVE SKÅNBERG (kd):

Fru talman! Jag kan inte annat än berömma Margot Wallström som så nära valet har en så vänlig ton och inte ens försöker vara elak.

Jag tyder svaret som att det här är en väg som man seriöst skulle kunna pröva. Det skulle kunna vara bra både för ekonomin – om man kan finansiera det – och framför allt för barnen och föräldrarna.

Polenkabeln

Anf. 47 EVA GOËS (mp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsministern. Jag kan läsa i dagens tidning att kabelprojektet till Polen har fått en ny vändning. Folk i Blekinge är emot kabeln.

Jag nämner det nu för statsministern därför att man har tagit upp det på nationell nivå. Den 23 april beslutade regeringen att kringgå regelverket och köra över energimyndigheten och att själv ta beslut om att påskynda kabelarbetet som skall påbörjas i sommar.

Det betyder att energimyndigheten varken kommer med ett särskilt yttrande eller utreder saken.

Jag skulle vilja ha svar på frågan: Är det så demokratin skall fungera i Sverige? Vi vet att både Ronneby och Karlshamns kommun, länsstyrelsen, Boverket och SGU är emot detta.

Anf. 48 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Detta är i och för sig näringsministerns fråga, men jag kan svara eftersom det också handlar om miljöprovningen.

När det gäller kabelprojektet är det viktigt att komma ihåg att en miljöprovning gjordes enligt ellagen när regeringen tidigare behandlade ärendet. Det som sedan har skett är att man har förbättrat projektet ur miljösynpunkt. Det är skälet till att man inte gör en ny miljöprovning av projektet. Det har tidigare gjorts enligt ellagen.

Anf. 49 EVA GOËS (mp):

Fru talman! Det visade sig att den koncession som gavs avsåg en helt annan sträckning. Man har alltså bytt sträckning. Man går inte till Mielno i Polen utan går en omväg via Bornholm. Man lägger kabeln på helt andra bergarter och i fiskeområden, t.ex. där det bedrivs trålfiske. Där skall kabeln ligga på ytan.

Det är fråga om en helt annan koncession, och enligt ellagen är det energimyndigheten som skall göra utredningen samt avlämna ett särskilt yttrande.

Anf. 50 Miljöminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Ja, men det är viktigt att komma ihåg att det gjordes en miljöprövning förra gången. De förändringar som gjorts av projektet har genomförts för att tillmötesgå de invändningar som tidigare fanns från miljösynpunkt. Därför kan man snarare säga att projektet har fått en betydligt starkare roll ur miljösynpunkt än vad det tidigare hade. Det blir därför litet tveksamt att i det läget kräva ytterligare nya miljöprövningar.

Uppehåll under AMS-utbildning

Anf. 51 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s):

Fru talman! Jag vill vända mig till arbetsmarknadsministern. En fråga som engagerar många som i dag genomgår längre AMU-utbildningar är möjligheterna att göra kortare avbrott i sina studier. Man kan exempelvis på semestertid under sommaren vilja vara tillsammans med övriga familjemedlemmar. Rykten säger nu att något är på gång, och jag vill ställa följande fråga till arbetsmarknadsministern: Stämmer dessa rykten? Är det något på gång?

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Ja, det är inte bara rykten, utan regeringen har faktiskt fattat ett beslut om detta för ett par veckor sedan. Det är alldeles riktigt, som Claes-Göran Brandin säger, att vi under fjolåret skärpte kraven på de arbetslösa. När vi såg att arbetslösheten började sjunka och vi i prognoser kunde se att de många jobben skulle komma, ville vi att arbetslösa som gick i olika typer av utbildningar och som efter dessas avslutande direkt skulle kunna ta ett jobb skulle bli klara så fort som möjligt. De skulle då kunna gå in i de arbeten som vi såg skulle komma.

Vi fick rätt i vår bedömning att arbetslösheten går ned. Den senaste sifferuppgiften, som kommer från AMS i dag, är 5,9 %. Men det finns också en annan sida av detta, nämligen att kompetensen på lärarsidan i vissa fall kan fallera. Vi har därför för ett par veckor sedan gjort en ändring i förordningen innebärande att om utbildningsanordnaren bedömer att det behöver göras ett uppehåll, skall den som genomgår utbildningen ha möjlighet att få utbildningsbidrag för detta under maximalt 14 dagar.

Digital-TV

Anf. 53 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag har två frågor till kulturministern. Den första handlar om den försöksverksamhet med digital-TV som nu uppmärksammats en hel del med anledning av Digital-TV-kommitténs förslag till fördelning av frekvenser. När kan en utökning från 8 till 16 frekvenser ske?

Nästa fråga är egentligen den viktigaste. Tekniken med marksänd digital TV valdes i stor utsträckning därför att den skulle nå alla i hela landet. Det kommer nu ganska oroande signaler både från Teracom och från SVT om att man vill backa från att bygga ut den här tekniken över hela landet.

Jag undrar hur kulturministern ser på detta. Vilken utbyggnadstakt skall vi ha? Hur skall vi garantera att alla i hela landet skall kunna få ett

varierat TV-utbud på lika villkor, och hur skall vi få företagen att ställa upp sedan utbyggnaden i de här befolkningstäta områdena har skett?

Prot. 1997/98:103
7 maj

Anf. 54 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Som Marianne Andersson antyder innebär övergången från analog till digital teknik att vi inte längre kommer att befinna oss i en bristsituation när det gäller utrymme i etern. I ett inledande skede, medan vi introducerar det digitala marknätet, kommer det dock att finnas en viss utrymmesbrist. Vi har nu i regeringen fått en skrivelse från Digital-TV-kommittén om att det så snart som möjligt bör införas förutsättningar för fler än 8 frekvenser. Vi kommer mycket snart att ta ställning till den.

Vi har gott hopp om att det redan under 1999 skall finnas tillgång till fler frekvenser och att den av oss befarade bristsituationen i inlednings-skedet egentligen aldrig skall uppkomma. En av fördelarna med detta teknikskifte är den totala täckningen av landet, och självfallet är den valda tekniken mycket viktig för denna utbyggnad. I vissa fall kan man komma att komplettera den med annan teknik, men det handlar i så fall om mycket få hushåll.

Anf. 55 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag tackar för svaret, särskilt det som gällde en såvitt jag förstår ganska snabb utökning till 16 frekvenser. Det vore bra om den kunde komma nästa år. Då slipper man de konflikter som kan uppstå.

I den andra frågan, som gäller utbyggnad i hela landet, är det klart att det nu är de befolkningstäta områdena i Sverige som omfattas av försöket. Finns det möjlighet att sätta press på TV-företagen, så att de också bidrar till att betala resten? Har man alltså någon möjlighet att se till att det blir en ekonomisk utjämning, så att inte de befolkningsglesa områdena alldeles själva får betala sin del? Det behöver ju ske en utjämning. Hur ser regeringen på det?

Anf. 56 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Att det blir 16 frekvenser nästa år kan jag inte garantera. Däremot är vi i dag väldigt säkra på att vi kommer att kunna utöka antalet, så att den bristsituation som vi har varit litet oroliga för inte skall behöva uppstå.

När det gäller utbyggnaden i hela landet vill jag säga att det förhållandet att man börjar i de folktäta områdena naturligtvis har att göra med att man vill få ett snabbt genomslag för detta teknikskifte. Det är något som gynnar också de mindre befolkningsrika delarna av landet. Vi vill dessutom också få med de kommersiella TV-företagen redan i introduktionen, och det är klart att det då är viktigt att vi finns i de befolkningstäta regionerna.

Detta innebär inte att målet överges eller att ambitionen när det gäller utbyggnaden i hela landet skall vara lägre, utan den kvarstår. Någon press kommer det kanske inte att handla om i första ledet, utan det handlar om att intressera så många som möjligt och att man får en sådan kraft i teknikskiftet att det går snabbt även i Sveriges ytterområden.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 57 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Vi är överens om att det är väldigt viktigt att få ett ganska snabbt genomslag, men fortfarande kvarstår min oro för hur vi skall klara att gå vidare med försöksverksamheten sedan den väl kommit i gång. En viss oro måste jag tillåta mig att känna.

Anf. 58 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Helt kort: Jag vill säga till Marianne Andersson att man inte behöver känna den oron, bl.a. därför att det inte heller är en försöksverksamhet utan handlar om en introduktion av en helt ny teknik.

Kustbevakningen

Anf. 59 ÅKE CARNERÖ (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern.

Kustbevakningen har ju fått ett väsentligt ökat övervakningsbehov till sjöss, bl.a. genom vårt EU-medlemskap och i anslutning till Schengenkonventionen. Det betyder att gränskontrollen nu måste intensifieras. Kustbevakaren som person är både polis och tullare och har att bevaka och övervaka EU:s längsta yttre gräns.

Hur vill statsrådet nu förstärka den här viktiga och ökande verksamheten, bl.a. i arbetet mot ökad smuggling och organiserad brottslighet? Kustbevakningen har ju en nyckelroll i det här arbetet.

Anf. 60 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Det är riktigt att Kustbevakningen har den här uppgiften, och det finns flera möjligheter att gå till väga. Kustbevakningen har själv i sina förslag till budget för nästa år pekat på vissa möjligheter, som vi nu prövar inom Regeringskansliet.

Det finns också möjligheter till ökad samverkan med Schengenländerna i Norden, och jag räknar med att vi skall kunna genomföra gemensam gränsövervakning med Finland, Danmark och Norge, vilket också kan innebära kostnadsreduktioner och ökad effektivitet.

Anf. 61 ÅKE CARNERÖ (kd):

Fru talman! Tack för svaret! Kustbevakningen har ju även huvudsavaret för miljöskyddet till sjöss. Vi har ett antal samarbetsåtaganden i förhållande till länderna runt Nordsjön för att stärka miljöskyddet till sjöss.

Västkusten är i behov av kombinationsfartyg för miljöåtagandet och för övervakningen. Hur vill försvarsministern stärka miljöskyddet till sjöss? Det är också viktigt. Detta tillkom förutom det ökade arbetet när det gäller gränskontrollen.

Anf. 62 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s):

Fru talman! Det är riktigt att Kustbevakningen har den uppgiften. Men jag har inte fått några uppgifter av det slag som skulle vara direkt alarmerande att man inte klarar av de uppgifter man i princip har med sin nuvarande organisation, inklusive sina fartyg. Om det görs gällande att

Skattesänkningar

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 63 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern. Ni i regeringen och vi i Vänsterpartiet har som Annika Jonsell här tidigare påpekat höjt väldigt många skatter i Sverige. Det var vi tvungna att göra, och det tar vi ansvar för både ni och vi. Men om nu ingenting görs och inga beslut fattas kommer värnskatten att försvinna nästa år, och då får de som tjänar litet bättre en skattesänkning, men de som tjänar litet får ingen.

Vi i Vänstern vill gärna undvika ett onödigt högt skattetryck. Det är inget egenvärde att ha höga skatter, utan vi skall försöka att ta ned skattetrycket. Vi är oroliga och undrar: Kan vi få någon samsyn om det? Jag har då till min glädje i den ekonomiska vårpropositionen hittat en post som heter Beräkningsteknisk överföring till hushållen på ganska hyfsat med pengar. Det är 16 miljarder år 2000 och 32 miljarder år 2001.

Min fråga är då: Är det en skattesänkning som regeringen överväger? I så fall ser jag positivt på det.

Anf. 64 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det går fort i svängarna i Sverige, skall jag säga! Det är inte utan att vi nu får ta oss samman litet i det politiska Sverige och faktiskt påminna oss om att det inte är länge sedan vi satt fast i ett jättelikt moras som hotade hela vårt välfärdssamhälle. Nu närmar det sig val, och då radar man upp sig alltifrån Vänsterpartiet till Moderaterna och kräver skattesänkningar.

Vi har sagt att vi inte har något emot skattesänkningar. Men innan vi lägger ut sådana, och innan vi lovar sådant, skall vi veta att kvaliteten i skolan, vården och omsorgen är sådan att vi har anledning att känna stolthet över den. Vad Bäckström pekar på är ett beräknat överskott år 2000 och år 2001. Det vet vi inte om vi har än.

Men skulle jag nu börja på att säga att år 2000 sänker vi skatten vet jag att det slutar med att vi sätter i gång så starka krafter inte minst i den svenska högern och alla deras påtryckarorganisationer att det kommer att överflygla debatten om behovet av resurser till vården, skolan och omsorgen.

Så håll det där borta, Bäckström! Se till så att vi orkar hävda det som är välfärdens kärna: skolan, vården och omsorgen. Sedan får vi komma tillbaka och diskutera skatterna så att vi maximalt ökar rättvisan i Sverige.

Anf. 65 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Jag får nog säga att jag är en av Sveriges minst populistiska politiker! Inför förra valet skrev jag i vår skattemotion och utlovade skattehöjningar på 67 miljarder. Jag var den ende som lovade det! Vem fick rätt? Det var faktiskt Bäckström! Det blev precis 67 miljarder. Det var inte populistiskt att gå ut med det den gången.

Det är ju inte jag som har hittat på dessa siffror, statsministern. Det är inte jag som har skrivit den här propositionen. Det är faktiskt regeringen som har fört in 16 miljarder i överföring till hushållen år 2000 och 32 miljarder i överföring till hushållen år 2001. Det är inte jag som har skrivit det! Det är ju regeringen som lyfter fram dessa pengar!

Vad är det? Är det ökade bidrag, om nu prognosen slår in, eller är det skattesänkningar? Eftersom taken ligger fast tolkar jag det som att vi skall fixa både vård och omsorg tillsammans i arbetarrörelsen och skattesänkningar för de löntagare som har låga löner. Då slår vi högern rejält! Det är väl bra, statsministern!

Anf. 66 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Visst skall vi slå högern rejält. Men jag vet en sak: Lovar vi för mycket, lovar runt och håller tunt, är det en situation som bäddar för en höger i framtiden. Bäckström må ha varit litet frikostig i förra valrörelsen med sina skattehöjningsförslag. Upprepa inte misstaget åt andra hållet den här gången, utan håll huvudet litet kallt.

Kom ihåg att vi faktiskt har en statsskuld på 1 400 miljarder kronor, och vi vet inte hur räntorna sticker i väg. Vi vet inte vilken framtid vi har om ett, två eller tre år. Vi kan göra teoretiska beräkningar, och om de håller har vi ett utrymme. Men jag tänker inte driva en valrörelse på att lova folk sänkta skatter.

Jag tänker driva en valrörelse på att lova bättre kvalitet i vården, skolan och omsorgen. Om vi sedan får behålla en socialdemokratisk regering som kan sköta ekonomin kanske det dessutom blir pengar över till att sänka skatten. Men ingenting skall lovas i förväg. Först skall vi ha pengarna i handen.

Anf. 67 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Fru talman! Slutligen till statsministern: Jag lovade inte runt och högt. Jag lovade 67 miljarder, och det blev ju 67 miljarder. Det var ju exakt så!

Jag tror faktiskt att slår regeringens kalkyler in – och regeringen tror ju på dem – får vi dessa miljarder. Då måste vi antingen lägga det som amorteringar, bidrag och överföringar till hushållen eller som skattesänkningar.

Då tror jag, statsministern, att det klokaste är att ge löntagarna tillbaka en del i form av skattesänkningar. Det tror jag faktiskt att vi i grunden är överens om jag och statsministern.

Anf. 68 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag har inga problem att sänka skatter eller göra bidragsförändringar som ökar rättvisan i Sverige. Det vill vi. Men vi vet av bitter erfarenhet hur snabbt ekonomin svänger. Vi vet att om vanligt folk skall leva ett bra liv i Sverige skall ungarna ha en ordentlig skola, de gamla en bra vård och de sjuka slippa stå i kö. För det krävs pengar och gemensamma resurser.

När vi nu har fått näsan ovanför vattenytan tänker inte jag börja att låtsas som att vi är osårbara och allting är frid och fröjd för framtiden och lova både mer pengar till skolan, vården och omsorgen och dessutom skattesänkningar. Det kan gå så att vi har det utrymme. Men rätt sak

först. Jag tror att svenska folket kommer ihåg hur det såg ut för några år sedan. Trovärdigheten hos dem som nu lovar runt kan faktiskt uppfattas som varande mycket tunn.

SÄPO:s register

Anf. 69 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsministern som inte i första hand handlar om pengar men som berör väldigt många människor i deras innersta. Det handlar om den statliga åsiktsregistreringen i Sverige.

Jag undrar som statsministern inte kunde hjälpa till att försöka läka några av alla de sår som finns och försöka få en ökad öppenhet i Sverige genom att säga att han stöder kravet på att regeringens hemliga direktiv till SÄPO skall offentliggöras. Det skulle också underlätta KU:s behandling och den öppna debatten i den här frågan.

Anf. 70 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Nu är vi inne på ett område som är allvarligt och svårt. Vi har i Sverige den ordningen att Säkerhetspolisen har till uppgift att följa de människor som är aktiva, verksamma, verksamt aktiva i organisationer som säger sig med våld vilja störta det demokratiska samhället. Det är nödvändigt. Så är det i demokratiska samhällen som fungerar. Det är helt i överensstämmelse med vår grundlag.

Hittills har vi haft förordningar som har varit hemliga som har styrt detta. Det tycker vi inte har varit en bra ordning. Därför ligger just nu i riksdagen ett förslag om att göra lagstiftningen öppen och helt genomskinlig, transparent, som det heter.

Det här är en viktig verksamhet som bedrivs i överensstämmelse med grundlagen och granskas av parlamentariska kommissioner och av JK. Det finns ingen anledning för mig att gå länge än så i dag.

Anf. 71 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! När nu regeringen ändå säger att vi skall göra ett öppnare system i framtiden, är det då inte också viktigt att försöka göra rent hus med det som har hänt tidigare, försöka tvätta de sår som finns bakom oss och hjälpa till att offentliggöra det som har varit? Kunde inte statsministern på det sättet litet grand bidra till att få såren läkta i Sverige och få mer tillit till det demokratiska systemet igen?

Anf. 72 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag menar att vi gör det och att vi tar frågan på yttersta allvar. Det arbete vi nu har inlett med att låta historiker granska dokumenten är ju ett steg i den riktningen. Jag är ganska säker på att detta är något som vi inom en snar framtid kommer att kunna lägga bakom oss, med en beskrivning och genomlysning som alla upplever som tillfredsställande. Det är min ambition. De mått och steg vi har vidtagit har också varit av ett sådant slag att vi har vidgat granskningen, inte minst genom att plocka in dem som i professionen har att följa sådana här processer – våra historiker.

Anf. 73 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till socialministern i hennes egenskap av sjukvårdsminister. Det gäller samma allvarliga problem som det snuddades vid för en stund sedan, nämligen de växande vårdköerna. Frågan är mycket lätt, men det har varit svårt att få svar på den. Är vårdköerna nu, i slutet av den här mandatperioden, kortare eller längre än de var i slutet av förra mandatperioden?

Anf. 74 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är inte alldeles enkelt att svara på den frågan. Under denna tid har ju en hel del hänt. Ett ekonomiskt saneringsarbete har genomförts, och det har varit en besvärlig period för både landsting och kommuner. Dessutom har vi förändrat den forna vårdgarantin i enlighet med det beslut som den här riksdagen fattat i stor enighet och i enlighet med de prioriteringar som vi anser skall råda inom hälso- och sjukvården.

Äntligen börjar vi se resultat av det arbete som bedrivits. Man börjar få ned väntetiderna. Men vi skall också komma ihåg att man under den här perioden har åstadkommit avsevärt mycket mer: Man opererar inte människor med åldersdiskriminering, utan man opererar t.ex. hjärtan på 85-åringar. Det är förstås ett dilemma för hälso- och sjukvården att man kan åstadkomma mer samtidigt som kraven då växer, liksom missnöjet med att folk ibland behöver vänta litet längre.

Självfallet måste vi bli duktigare på att mäta både resultaten och effekterna. Men det är också självklart att vi måste ge hälso- och sjukvården resurser, förutsättningar att klara av de utmaningar vi står inför.

Anf. 75 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Nu var min fråga väldigt enkel och klar, fru minister. Jag bad inte om bortförklaringar eller ursäkter utan om ett besked om köerna var kortare eller längre nu än när socialdemokraterna tog över. Är det omöjligt för kammaren att få svar på det?

Anf. 76 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! På vissa områden är köerna kortare, och på vissa områden har de vuxit. Det är det mest rättvisande man kan säga. Nackdelen med den gamla vårdgarantin var att den från början omfattade tio diagnoser. Senare lades det till några stycken. Häromdagen skrev Carl Bildt i tidningen om ett fall som gällde en femårig pojke. Carl Bildt uttryckte sig så här: Här ser ni vådan av att avskaffa vårdgarantin! Problemet var bara att just den pojkens diagnos inte fanns med i den gamla vårdgarantin.

Det var nackdelen med garantin – man tog bort köer på vissa områden, men det uppstod köer på andra områden. Det sökte sig andra vägar. Man tyckte att det ibland blev en snedfördelning av resurser när allt skulle inriktas på just de tio utvalda diagnoserna, och det blev svårare att klara det som vården måste klara av, som de kroniskt sjuka, vård i livets slutskede osv.

Anf. 77 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Beklagligt nog fortsätter sjukvårdsministern att sprida missuppfattningar och halvsanningar i stället för att sköta sitt jobb och se till att vårdköerna kortas i vårt land. Uppenbarligen måste svaret ändå tolkas som att vårdköerna är längre i vårt land nu. Det har nästan alla insett. Statsministern sade alldeles nyss att folk minns hur det var förra mandatperioden. Jag tror att de gör det. Jag tror att de minns att vårdköerna kortades, medan de förlängts under sjukvårdsministerns och hennes socialdemokratiska föregångares styre. Det är sanningen om vårdkön.

Anf. 78 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Man berömmar sig av att ha tagit bort köer i vården, men samtidigt ställde man sig i kön för att låna pengar i städer runt om i USA och andra världsdelar. Det priset får man betala också inom hälso- och sjukvården. Man klarade inte heller den uppgiften utan att skjuta till nya pengar. Det var precis det man gjorde. Men det blev en kortvarig effekt, och snart ökade också väntetiderna. Det blev en snedfördelning av resurser, och det vet Bo Könberg. Det säger också de som arbetar i hälso- och sjukvården.

Jag tror att sådana här mål är viktiga, och egentligen är vi överens. Jag tror ingen här i kammaren tycker något annat än att vi skall se till att korta väntetiderna. Men jag tror inte att man får förtroende för partier som tar till trolldöden eller som tror att det räcker att säga: Nu skall vi införa en vårdgaranti! Och dessutom vill man utöka landstingens åtaganden. Men om man inte skjuter till pengar och ger landstingen förutsättningar eller har tillräckligt många läkare, hjälper det inte vilka tjusiga begrepp man än tar till.

Anf. 79 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! Jag tycker att jag är värd en minut i ett läge där ministern använder sin normalt avslutande replik – statsråden har den fördelen – till att sprida missuppfattningar. Socialstyrelsen hade i uppgift att bevaka om denna stora och goda satsning på att minska köerna skulle leda till risker på andra områden. Man kom fram till att så inte var fallet. Vi satsade en halv miljard på ett år och fick bort vårdköerna. Ni påstår att ni satsar långt mer men får inte bort vårdköerna.

Världskulturmuseet i Göteborg

Anf. 80 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! På tal om slagord har statsministern på sista tiden använt uttrycket ”egna pengar, inte lånade pengar” och upprepat det nästan som ett mantra. Att detta inte har hållit helt har vi sett t.ex. på kommunikationsområdet. Men detta slagord föranleder mig att fråga kulturministern en sak.

Hur vi än tittar i budgetpapperen kan vi inte se annat än att det inte finns något anslag till det s.k. Världskulturmuseet i Göteborg. Det skall skapas inom ramen för det lånebemyndigande som Statens fastighetsverk har fått. Det rör sig med andra ord om lånade pengar och inte egna när det skall byggas. Jag vill gärna ha en bekräftelse på om så är fallet. Eller

kan statsrådet tala om för oss alla var man annars kan hitta de pengarna i budgeten? Ingen har lyckats med det.

I samband med detta skulle jag också vilja fråga vilken motivering som ligger bakom att vi nu skall ta ställning i riksdagen till ett antal frågor rörande just Världskulturmuseet, när vi samtidigt skall invänta den sittande utredningens betänkande som kommer i oktober? Normalt sett inväntar man alltid en utrednings betänkande.

Anf. 81 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Uppbyggnaden av det nya Världskulturmuseet i Göteborg kommer att gå till på precis samma sätt som uppbyggnaden av det nya Moderna museet här i Stockholm. Man utnyttjar en s.k. investeringsram inom Fastighetsverket. Skillnaden är att Världskulturmuseet i Göteborg bara kommer att kosta ungefär hälften så mycket som Moderna museet i Stockholm. Det kommer ändå att bli ett mycket fint museum. Det är högst rimligt att kommittén fortlöpande rapporterar sitt arbete, som det sades redan från första början. Kommittén har kommit med flera förslag som regeringen sedan lagt fram för riksdagen och fått majoritet för. Så kommer det att vara även i fortsättningen. Den nya museimyndigheten börjar fungera den 1 januari 1999, och då är det självklart att regeringen tar upp frågan i vårpropositionen.

Anf. 82 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! Jag tolkar statsrådets svar som att pengarna i investeringsramen skall lånas upp. Det är med andra ord inte egna utan lånade pengar – detta sagt med tanke på den slogan som används av statsministern. Från statsrådets partikolleger får vi alltid höra att vi skall vänta, avvakta och se vad som sker med utredningen. Då kommer resultatet att bli bra i oktober. Men vi skall redan nu ta ställning till det vi inte vet någonting om. Det är en något omvänd ordning.

Anf. 83 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Det som denne moderate riksdagsledamot talar om är alltså att vi skulle ändra hela det system vi har när det gäller att investera i t.ex. kulturbyggnader, vilket Fastighetsverket gör på ett utmärkt sätt. Vi skulle ändra det endast för att det handlar om ett museum i riksdagsledamotens egen hemstad. Jag finner det uppseendeväckande.

Anf. 84 LENNART FRIDÉN (m):

Fru talman! Jag har inte föreslagit att man skall ändra på någonting. Jag ville bara ha ett klart svar på om det är lånade eller egna pengar. Svaret var att det är lånade pengar, och det var det jag ville veta.

Sänkning av arbetsgivaravgiften

Anf. 85 ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c):

Fru talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsministern. I går beslutade en majoritet i riksdagen, bestående av socialdemokrater och moderater, att slopa de sänkta arbetsgivaravgifterna för vissa verksamheter i Norrlands inland som gällt sedan 1992. Detta kommer självfallet att få

konsekvenser för ett antal företag och för sysselsättningen i de berörda regionerna. Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Hur bedömer man från regeringens sida att detta kommer att påverka sysselsättningen?

Prot. 1997/98:103
7 maj

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Detta är en fråga som egentligen ligger under Anders Sundström, men jag kan ändå säga att bedömningen från vår sida är att det inte kommer att bli några större förändringar.

Man skall komma ihåg att parallellt med det här förslaget ligger ett antal andra förslag. Jag kan ta några exempel från mitt område som rör samma geografiska område, t.ex. att fyra av de nordliga länen nu blir s.k. frilän och får använda de arbetsmarknadspolitiska medlen och a-kassan på ett mera fritt och otraditionellt sätt. Dessutom bedömer vi att de lokala avtalen, som varje län skall göra, kommer att leda till fler jobb.

Sammantaget tror inte regeringen att detta kommer att få någon stor påverkan på arbetslösheten.

Anf. 87 ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c):

Fru talman! Försöket med frilän tror jag personligen också är en mycket positiv sak. Jag har ändå en följdfråga.

Vi har hitintills betraktat volymen på arbetsgivaravgifterna som kopplad till sysselsättningen. Höjer man arbetsgivaravgifterna minskar alltså sysselsättningen, eller ökar arbetslösheten, och sänker man dem går det åt motsatt håll. Det arbetsmarknadsministern säger här skulle då betyda att den principen inte längre gäller, dvs. den koppling som finns mellan nivån på arbetsgivaravgifter och arbetsmarknadsläget. Skall jag tolka det så?

Anf. 88 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det finns en överdriven tro på att nivån på arbetsgivaravgiften är direkt kopplad till antalet sysselsatta och därmed också arbetslöshetens nivå. Det finns inte i Sverige eller i några andra länder något belägg för att detta skulle vara fallet. Det är därför som vi både inom den europeiska unionen och i Sverige har varit ganska svala i vårt intresse för detta. Vi har dock gjort dessa försök, men vi är inte alls övertygade om att de ger den effekt som vissa tror. Det finns t.o.m. studier som visar den rakt motsatta effekten, dvs. att i länder där det är ganska dyrt att anställa och där man har en hög nivå på arbetsgivaravgiften har man en betydligt högre förvärvsfrekvens bland människor. Det direkta sambandet finns inte belagt.

Deltidsarbetslösa

Anf. 89 BIRGITTA GIDBLOM (s):

Fru talman! Jag har också en fråga till arbetsmarknadsministern, och den gäller de deltidarbetslösa och begränsningen för dem att få a-kassa. Det är en fråga som har diskuterats många gånger här i kammaren, och jag behöver inte gå in på detaljer om hur situationen är för dem som berörs. Jag tycker att det är mycket angeläget att den här frågan blir löst.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Därför skulle jag vilja fråga ministern hur långt regeringen har kommit i arbetet med att lösa den frågan.

Anf. 90 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det här är en viktig fråga, som rör många, inte minst kvinnor, inom vård, omsorg och handel. Vi har på olika vis försökt förmå arbetsgivarna att göra på ett annat sätt, därför att ingen kan leva på en deltid. Normen borde alltid vara heltid, inte bara på männens arbetsmarknad utan också på kvinnornas.

Vi har nu direktiv klara för en utredning, och i nästa vecka kommer vi att utse en person som skall leda en utredning i just denna fråga. Det skall vara ganska kort tid, och vi räknar med att utredningen kommer att vara klar någon gång efter årsskiftet.

Lärlösa lektioner

Anf. 91 SIRI DANNAEUS (fp):

Fru talman! Ett allt större problem ute i gymnasieskolorna är de lärlösa lektionerna. Det finns ingen skolminister här i dag, men vår statsminister har tidigare varit skolminister. Jag har dessutom läst om att han har varit ute i gymnasieskolorna och konstaterat detta och dessutom bekymrat sig för det.

Hur tror statsministern att vi skall kunna lösa problemet med de lärlösa lektionerna på gymnasiet?

Anf. 92 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Jag kan försöka svara, eller åtminstone föra ett resonemang, även om jag inte är fackminister, som frågaren säger.

Jag upprörs över detta, lika mycket nu som vid det tillfälle då det prövades förra gången. Jag tycker att det finns något slags nyspråk över det hela som stöter mig. "Lärlös lektion" – det stämmer inte. I vissa lägen kan man naturligtvis tänka sig att elever arbetar självständigt med en större arbetsuppgift, men det finns alltid en lärare någonstans som kan agera handledare och se till att eleverna utvecklas. Det kan också vara personalbrist i vissa lägen och svårt att besätta en tjänst, eller det kan vara en akut sjukdomshistoria. Sådana saker kan inträffa.

Jag sade vid det tillfälle då jag fick frågan att jag förväntar mig att Skolverket granskar det här och följer saken och att man måste passa sig för att inte hamna i något slags nyspråk, som beskriver lärlösa lektioner som pedagogisk utveckling. Det tror jag inte på. Det är möjligt att jag därmed har trampat in litet för långt på någon skolministers område, men det känns angeläget för mig att säga detta, inte minst som förälder till barn i gymnasieskolan.

Anf. 93 SIRI DANNAEUS (fp):

Fru talman! Jag håller med statsministern om att de nya arbetsmetoderna inte skall bestå i att det skall vara lärlöst, utan det måste alltid finnas en lärare i bakgrunden. Jag tror därför att man inte kan lösa detta genom att minska personalen, utan man bör nog ha det så som det har varit tidigare, trots de nya arbetsmetoderna.

Jag sätter min tillit till de nya pengar som skall komma till kommunerna, de 4 miljarderna, som skall gå till skola, vård och omsorg. Jag är litet ledsen över att statsministern inte har vågat prioritera detta utan sagt att kommunerna får sköta detta på egen hand. Själva vill vi att pengarna skall öronmärkas så att kommunerna använder vissa delar av pengarna till skolan.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 94 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! De som finns lokalt ute i kommunerna möter ju väljare där, och bland dem finns föräldrar till barn i gymnasieskolan som röstar i kommunalval. De har mycket stark anledning att fundera igenom situationen med hur de här pengarna styrs. Vi har nu sagt att vi tar fram de här extra resurserna för att just få till stånd den högre kvaliteten. Sedan vill vi bedriva ett utvecklingsarbete, där vi följer upp och utvärderar vad som händer i skolan mer noga än vad som har skett tidigare. Jag tycker att det är bra. På samma sätt ligger resonemanget om äldreomsorgen. Det sker nu en sådan förskjutning.

Om jag tar på mig uppgiften att se till att de här pengarna styrs mot det som de skall användas till, dvs. vård, skola och omsorg, kan väl Siri Dannaeus ta på sig uppgiften att försöka övertyga den blivande samarbetspartnern på högerkanten om att man åtminstone inte skall skära ned resurserna till denna typ av verksamheter.

Vårdgarantin

Anf. 95 LEIF CARLSON (m):

Fru talman! Jag tänkte återkomma till vårdgarantin, men ur ett annat perspektiv.

EU-bestämmelserna om vård i rimlig tid ger utan tvivel en ny aspekt på patientens rättigheter när det gäller vårdgaranti och lika behandling vid samma besvär. Människor som står i våra sannerligen orimliga köer kommer kanske att i viss mån söka sig utomlands. Hur behandlar man nu dessa? Statsrådet lär ha sagt att ansökningar säkert vägs mot vad som är rimligt att lägga ut i resurser till en person.

Det vore intressant att veta var gränsen går. Vad är det som är rimligt när det gäller att vänta och att lägga ut pengar? Hur lång kan en väntetid vara? Arbetar Socialdepartementet med någon form av riktlinjer?

Anf. 96 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag är inte helt säker på att jag förstod den fulla vidden av Leif Carlsons fråga. Om det gäller den EU-dom som vi nyss har fått har jag kommenterat den, vilket inte har återgivits på ett riktigt sätt i Svenska Dagbladet. Jag blev rätt häpen när jag såg hur man hade beskrivit det.

För det första tycker jag att om vi lever i en värld med öppnare gränser, där människor färdas på ett helt annat sätt än tidigare, kommer det självfallet också att påverka hälso- och sjukvården. Man kommer att behöva anpassa sig efter den situationen. Vi gör det redan nu till en viss del, men det kommer säkert att ställas mycket större krav. Vi måste alltså vara öppna för det och diskutera sådana saker.

För det andra är det viktigt att inte de personer som har råd att resa någonstans skall ta en orimligt stor del av resurserna för hälso- och sjukvården. Det kan inte heller vara helt rättvist. Man måste naturligtvis diskutera hur en sådan avvägning skall ske.

För det tredje kan man inte redan nu spekulera i effekterna av den här domen. Nu måste våra myndigheter analysera den, och det görs för närvarande. Jag tycker att man måste ha en öppen inställning till detta och visa intresse för de här frågorna.

Jag försöker att nyansera frågan om rimliga väntetider. Det är inte alldeles enkelt. Vi vet att det många gånger är ganska svåra avvägningar som måste göras. Ingen önskar ju att människor skall behöva vänta en dag för länge. Vad är det som säger att det är just tre månader som skall vara gränsen? Helst skulle man ju vilja ha det gjort nästa vecka. Vem är det som skall bestämma vad som är rimligt? Det borde självfallet vara en uppgörelse mellan läkaren och patienten där man kan komma överens om när det är lämpligt att göra en behandling.

Anf. 97 LEIF CARLSON (m):

Fru talman! Jag respekterar att man kan bli felciterad i tidningen. Jag kan ha förståelse för om socialministern inte vill kännas vid detta.

Men måste man ändå inte titta på detta ur ett nationellt perspektiv? Om det blir så att försäkringskassor skall fatta olika beslut ute i landet med hänvisning till huvudmännens kommunala självständighet, kommer det att vara olika om man bor i Jönköpings län eller Västernorrlands län när det gäller möjligheten att åka utomlands när man står i kö. Det kan inte vara rimligt. Det är inte sjukvård på lika villkor. Patienten måste rimligen sättas i centrum. Man måste ha en nationell syn på hur detta skall tolkas.

Anf. 98 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är jättesvårt att veta vilka effekter den här domen kommer att få. Just nu är det kommissionens sak att ta itu med detta och förmodligen skriva om vissa direktiv. Vi för vår del måste också analysera domen. Jag kan inte gissa hur det kommer att bli. Det är för tidigt att göra det.

Men det är självklart att vi måste resonera om den nationella ordningen, som Leif Carlson säger, om det blir sådana här effekter för vår del. Jag tror att alla hälsoministrarna bekymrar sig över detta. Hittills har ju respektive land haft rätt och möjlighet att forma sina egna system för vård och omsorg. Man är nog ganska angelägen om att behålla den ordningen i andra EU-länder också.

MAI-avtalet

Anf. 99 ANNIKA NORDGREN (mp):

Fru talman! Jag vänder mig till statsministern. Alldeles nyligen fattade man beslut inom OECD om att lägga det s.k. MAI-avtalet på is. MAI-avtalet är ett avtal som reglerar multilaterala investeringar. Det är ett hårt kritiserat avtal. Det var Frankrike som bl.a. sade att de måste ha ett halvår på sig att diskutera frågan inom sitt eget land, inte minst mot bakgrund av

den kritik som har varit om den odemokratiska hanteringen av det här avtalet.

När vår handelsminister Leif Pagrotsky kommenterade detta sade han att nu är det sommarlov i förhandlingarna. Då är min fråga till statsministern: Tar regeringen sommarlov när det gäller MAI-avtalet och dess demokratiska effekter? Eller vill statsministern bidra till en diskussion i Sverige med ordentliga konsekvensbeskrivningar av vad avtalet innebär och en demokratisk dialog?

Anf. 100 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det vill regeringen, och det är just vad vi nu gör. Jag tycker att diskussionen om MAI-avtalet har varit en bra signal. Det är kanske för mycket att säga väckarklocka. Vi var medvetna om frågans vidd. Men det var först när förhandlingarna kom in i slutskedet som det blev internationellt uppmärksammat och en debatt omkring det.

Jag tycker pausen är bra. Vi utnyttjar den för att analysera detta ordentligt i Regeringskansliet och se om det finns fog för kritiken. I så fall har vi naturligtvis anledning att komma tillbaka inför fortsatta förhandlingar.

Anf. 101 ANNIKA NORDGREN (mp):

Fru talman! Det var ett välkommet svar från statsministern. Miljöpartiet krävde av handelsministern att Sverige skulle begära ett stopp för avtalet för att kunna genomföra en demokratisk diskussion och debatt i Sverige. Då var det ju omöjligt. Jag är glad om den diskussion som har varit blev en väckarklocka – vi kanske kan kalla det så ändå – för regeringen. Det är många organisationer som kan ta åt sig äran för att den här diskussionen blev av nu i sista minuten, och även mitt eget parti.

Men, statsministern, vad har regeringen för strategi när det gäller multilaterala investeringar, transnationella bolag och demokratiska effekter av den globalisering som sker, om man vill uttrycka det litet slarvigt? Jag tycker att det är en mycket viktig diskussion för regeringen och alla politiska partier i Sverige att föra. Jag ser fram emot ordentliga konsekvensbeskrivningar och ett samtal och en dialog om vad Sverige skall ha för position när det gäller MAI-avtalet och andra liknande avtal som kommer att segla upp i olika ekonomiska forum med ett snävt, och i viss mån ickedemokratiskt, perspektiv.

Anf. 102 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Fru talman! Det finns alltid anledning att reflektera noga över detta. Det finns i regel två sidor. Å ena sidan finns det problem som frågeställaren pekar på, nämligen att vi ser en koncentrationstendens över världen. Dagens fusionsrykte eller planer, vilket det nu är, mellan Daimler-Benz och Chrysler är ju en ohyggligt stor företagsskapelse med en omsättning som är långt högre än många nationalstater. Det är klart att detta reser politiska frågor.

Å andra sidan vet vi också att enbart internationella avtal gör att små stater, ofta u-länder, inte kan hävda någon som helst rätt gentemot multinationella företag och andra stora stater. Det finns en sådan sida av detta också. Det här får vägas av och diskuteras.

Jag är villig att säga att jag tycker att Miljöpartiet har gjort en konstruktiv insats i diskussionen. Det har var bra. Lena Klevenås var också tidigt ute och tog upp frågorna här i kammaren. Det sätter vi också värde på. Nu har vi fått den här möjligheten. Då tar vi vara på den tiden och läser oss inte i någon prestige.

Anf. 103 ANDRE VICE TALMANNEN:

Tyvärr kan vi inte medge fler följdfrågor. Därmed är dagens frågestund avslutad. Vi tackar regeringens företrädare för närvaron vid frågestunden.

7 § Information från könsfördelningen i stat- styrelser – centralt och	<i>Information från regeringen</i>	regeringen om liga myndighets- regionalt
---	--	---

Anf. 104 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! 1997 års siffror rörande kvinnorepresentationen i statliga centrala och regionala styrelser har sammanställts. Jag vill informera riksdagens ledamöter om hur utvecklingen ser ut.

Sedan 1988 har andelen kvinnor i dessa styrelser redovisats för riksdagen. Bakgrunden till det är de mål för kvinnorepresentation som angavs. År 1995 skulle det vara 40 % kvinnor och år 1998 en jämn könsfördelning i alla styrelser.

Jag är glad att kunna berätta att 1997 års siffror visar på en mycket positiv utveckling. I de centrala styrelserna uppgår nu andelen kvinnliga ordinarie ledamöter till 44 %, vilket är en ökning med en procentenhet sedan föregående år. I de regionala styrelserna, som har legat en bra bit efter de centrala, uppgår nu andelen kvinnor till 40 %. Det är en ökning med 4 procentenheter jämfört med föregående år. Sammantaget ligger nu andelen kvinnor i centrala och regionala styrelser på 42 %.

Nästa gång denna sammanställning görs är slutmålet en jämn könsfördelning. Det innebär att även om utvecklingen ser positiv ut, måste ytterligare ansträngningar göras för att komma fram.

Av sammanställningen som avser förhållanden per den 1 juli 1997 framgår att flest kvinnliga ledamöter, 52 %, hade styrelser som lyder under Arbetsmarknadsdepartementet, tätt följda av styrelserna som lyder under Utbildningsdepartementet och Kulturdepartementet med 49 % kvinnliga ledamöter samt Socialdepartementet med 48 %.

Andelen kvinnliga ordförande har också ökat. År 1996 fanns det 29 % kvinnor. År 1997 har de kvinnliga ordförandena ökat till 34 %. Fyra departement, samma som tidigare, har fler kvinnliga ordförande än manliga. Tyvärr saknar två av departementen helt kvinnor på denna post.

Av de tidigare årens sammanställningar har det framgått att de regionala styrelserna har kommit på efterkälken. I år har de kommit i kapp. Framför allt beror det på att skogsvårdsstyrelserna har ökat sin kvinnoandel från 25 % till 43 %. Kronofogdemyndigheterna har även de ökat markant från 35 % till 47 %. Av de myndighetsgrupper som redovisats ligger länsstyrelsernas styrelser lägst med 33 %. Regeringens möjligheter att påverka dem är begränsade. Som riksdagens ledamöter väl känner till

hänger denna sammansättning samman med valresultatet eftersom de utses av landstingen.

De åtgärder som regeringen vidtagit för att driva på utvecklingen är projektverksamhet, den årliga redovisningen för riksdagen som synliggör utvecklingen och gemensam beredning av ärenden som rör uppdrag. Det innebär att departementens förslag på styrelsernas sammansättning måste godkännas av mig och jämställdhetsenheten innan regeringen fattar beslut.

Från regeringens sida kommer vi att fortsätta med aktiva insatser och kräva en ökad andel kvinnor i de styrelser där de är underrepresenterade. Det innebär också att vi, liksom tidigare, kommer att kräva förslag på en kvinna och en man för varje plats som erbjuds i en styrelse eller kommitté så att platsen kan gå till det underrepresenterade könet.

Om vi skall uppnå målet om en jämn könsfördelning måste också de politiska partierna och arbetsmarknadens parter arbeta aktivt för detta mål. Andelen kvinnliga ledamöter i kommittéerna, som redovisas varje år i kommittéberättelsen, vilken överlämnades till riksdagen den 12 februari i år, har också ökat. Andelen kvinnliga ledamöter, inklusive ordförande, är 43 %, vilket är en ökning med 2 procentenheter jämfört med året innan.

Fru talman! Med dessa siffror vill jag göra riksdagen och allmänheten uppmärksamma på det faktum att den medvetna strategi som regeringen har för att öka kvinnorepresentationen, och därmed jämställdheten mellan kvinnor och män, har varit mycket framgångsrik.

Jag nämnde inledningsvis att andelen kvinnor i statligt utsedda styrelser redovisats för riksdagen sedan 1988. Det är nu tio år sedan. Mycket har hänt på de tio åren. T.ex. har andelen kvinnor i regionala styrelser ökat från 15 % till 40 %. Det är en tyst revolution för jämställdheten som vi är mitt uppe i.

Vad har de tio åren lärt oss? De har framför allt lärt oss att mer jämställdhet kräver ett medvetet och systematiskt arbete. Jämställdheten kommer inte av sig själv. Det räcker inte med att bara tala om den. Det behövs också verkkningsfulla redskap. När det gäller utnämningar har vi ett mycket kraftfullt redskap. Redskapet är att regeringen kräver att kvinnor skall nomineras när de är underrepresenterade och män när de är det. Så har vi skapat mer jämställdhet. Siffrorna talar nu sitt tydliga språk.

Givetvis räcker det inte med en jämn könsfördelning för att uppnå ett jämställt samhälle. Det är en viktig grund. Jag vill i dag ta tillfället i akt att tala om att regeringens uppfattning och strategi ligger fast. Vi fortsätter med en aktiv utnämningsspolitik. Den har visat sig öka jämställdheten påtagligt.

Det finns de som tror att hälften kvinnor hälften män i sig skapar mer jämställdhet, bättre beslut och i längden ett bättre samhälle. Jag och regeringen delar den uppfattningen. De senaste åren har inneburit stora steg framåt för jämställdheten, vilket till stor del kan förklaras av den ökande andelen kvinnor i politiken.

Fru talman! Jag har i dag i siffror visat hur jämställdheten ökar i den del vi kan påverka med politiska beslut. Vi har en bit kvar, och vi måste intensifiera arbetet. Nu handlar det också om att föra ut medvetenheten om fördelen med både män och kvinnor i andra delar av samhället och låta politiken vara ett gott exempel. Det är en stor utmaning.

Vi skall nå hälften män hälften kvinnor överallt i alla beslutande organ regeringen utser. Men vi skall också få hela samhället att se den uppenbara fördel som hälften män hälften kvinnor på alla nivåer överallt innebär. Det är då, men först då, som vi har nått jämställdheten fullt ut.

Anf. 105 MARGITTA EDGREN (fp):

Fru talman! Jag är mycket glad för de siffror som Ulrica Messing redovisat. Jag gjorde själv en analys år 1994. Då fanns det i mitt hemlän politiskt sammansatta församlingar utan kvinnor. Exempelen då var Skogsvårdsstyrelsen och Utvecklingsfonden.

Jag är övertygad om att andelen kvinnor har ökat även i indirekt sammansatta grupper. Har man gått igenom andelen kvinnor i indirekt politiskt sammansatta grupper? Det är de som inte har insynen som Ulrica Messing redogör för.

För inte så länge sedan hade vi en utfrågning av statsministern om nomineringar i konstitutionsutskottet. Då beklagade han att det inte finns tillräckligt många kompetenta kvinnor. På vilket sätt är Ulrica Messing delaktig i att identifiera kompetenta kvinnor så att de finns till hands när ett bra namn behövs? Är ministern beredd att upprätta en namnbank? På vilket sätt används befintliga namnbanker? Sverige är med i organisationen WHITEC, Women in Technology, ett europeiskt samarbetsorgan. Där upprättas sådana namnbanker. Används sådana?

Sedan var det nomineringarna. Det ministern sade om dubbla nomineringar låter bra. Men det finns de som inte lämnar dubbla nomineringar. Vad sker då? Skickas förslagen tillbaka, eller blir det en protest och sedan accepteras till nöds ett namn? Det är vitala frågor angående det ministern säger om att man skall leva som man lär. I så fall måste man vara tydlig och skicka tillbaka förslagen.

Anf. 106 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! I fråga om dubbla nomineringar händer det inte bara en gång, utan ibland både två och tre gånger, att vi skickar tillbaka frågan om nominering till de politiska partierna eller arbetsmarknadens parter just därför att vi kräver förslag på både kvinnor och män. Det händer också att politiska partier säger att deras bedömning är att just den kvinnan eller – vilket oftast är fallet – den mannen absolut skall representera dem i en styrelse eller kommitté. Då har det ibland hänt att regeringen har fått backa för synpunkterna från partierna.

Vi understryker denna fråga hela tiden. Inför nomineringar till t.ex. AD, Arbetsdomstolen, har regeringen vid tre tillfällen lyft fram frågan med arbetsmarknadens parter om hur viktigt det är att få fram fler kvinnliga ordförande och ledamöter i Arbetsdomstolen, så att kvinnor och män är representerade där. Jag hoppas att alla politiska partier så småningom skall ställa upp på den strategin. Då kommer arbetet att gå mycket fortare.

Vi tar gärna emot namnförslag från alla politiska partier även om vi inte går ut med förfrågningar om en konkret styrelse eller ett konkret uppdrag. Vi får det då och då både av politiska partier, arbetsmarknadens parter och flera intresseorganisationer. Vi bevarar de namnen.

Vi har i denna statistik bara gått igenom de styrelser och nämnder som vi har en överblick över. Det gäller dem där vi kan följa utnämningarna – inte andra.

Prot. 1997/98:103
7 maj

---

*Information
från regeringen*

Anf. 107 MARGITTA EDGREN (fp):

Fru talman! Jag tror att situationen är bättre när det gäller alla beslutsfattande organ som syns och som är tydliga. Men jag tror också att man behöver se över situationen när det gäller de indirekt valda organen, som inte omfattas av samma öppenhet. De fattar väldigt ofta beslut som rör människors vardag. Det gäller försäkringskassor osv.

Jag tror att dubbla nomineringar är oerhört viktigt. Vi i Folkpartiet brukar vara duktiga på detta. Vi har som regel att göra dubbla nomineringar. Hos oss blir oerhört många kvinnor utsedda, vilket våra duktiga män kanske inte uppskattar. Jag tycker inte att det är jämställt från vår synpunkt sett. Det måste krävas samma sak av alla partier, annars får man skicka tillbaka papperna.

Anf. 108 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Vi kommer att fortsätta att göra det. Jämställdhet handlar ju om att kvinnor och män skall ha samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Det är det vi eftersträvar. Det skall vara hälften kvinnor och hälften män i alla beslutsfattande organ.

När det gäller myndigheterna och de personer som de i sin tur utnämner kan jag berätta följande. I årets regleringsbrev är det väldigt tydligt att också myndigheterna skall leva upp till ett jämställdhetsperspektiv på alla sina områden. De skall också återrapportera till regeringen hur detta arbete har utförts.

Anf. 109 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Det finns styrelser även i dag där kvinnor snarast utgör ett undantag. Då talar jag om det s.k. fria näringslivet. Men det rör vi inte på i dag.

Jag vill säga att jag tycker att den ton som statsrådet anlägger här i dag är väldigt trevlig att höra. Det är ett aktivt arbete som regeringen ämnar fortsätta för att uppnå målen. Det är alltid bra med mål.

Här kommer nu min fråga. 1995 var målet 40 %. 1998 skulle det vara jämn könsfördelning. Nu har vi uppnått ett par procent mer än 40 %. Om vi inte hade uppnått 50-procentsmålet 1998 skulle man överväga ett lagförslag. Så står det i beslutet. Då är min fråga: Övervägs det nu ett lagförslag, eller förändrar man tidsperioden så att 50-procentsmålet skall uppnås något annat år längre fram?

Anf. 110 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Vi överväger nu inga andra lagförslag. Vi överväger just nu inte vilka åtgärder som behöver vidtas om vi inte uppnår målet. Vi skall utvärdera 1998 först, men vi har inte skjutit på målet framåt i tiden. 1998 ligger fast. Vilka åtgärder som skall vidtas om vi inte kommer ända fram skall vi fundera ordentligt på när vi har summerat det året.

När det gäller arbetsmarknadens parter är min förhoppning, precis som jag sade i inledningen, att vi i de politiska partierna och församling-

*Fel! Okänt
växelargument.*

arna kan visa goda exempel på hur man aktivt kan öka jämställdheten om man har det som ett mål.

Anf. 111 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Det känns betryggande att målet – 50 % kvinnor 1998 – står kvar. Det finns forskare som i dag betonar att det kan gå hyfsat att komma upp till 40 % kvinnor om man arbetar aktivt, men sedan börjar problemen. Det är kanske precis det som vi står inför nu, när vi bara kan prata om någon procents ökning på ett år. Då måste man se hur man skall tackla dessa problem. En lagstiftning är kanske nödvändig.

Anf. 112 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag är också övertygad om att de sista procenten är de som är svårast att uppnå, men de är nog så viktiga. Vi nöjer oss inte med 44 % eller 47 %. Vi skall nå hälften–hälften.

Anf. 113 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Det är positivt att vi har blivit fler kvinnor, men jämställdhet och jämlikhet är inte bara fråga om antalet kvinnor utan också om vilken makt och vilket inflytande vi har och vilken lön vi får för det vi gör. Jag såg nyligen en alldeles förfärande bild över hur det ser ut på generaldirektörssidorna, där man väldigt tydligt kunde se att männen får oerhört mycket mer betalt för sina jobb än vad de kvinnliga generaldirektörerna får.

Jag undrar om statsrådet ämnar vidta några åtgärder för att även frågan om lönen skall bli en viktig jämställdhetsfråga.

Anf. 114 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Det har tidigare inte funnits någon gemensam policy för lönesättning mellan de olika cheferna. Det finns en sådan nu. Vår förhoppning är att vi på det sättet skall komma till rätta med problemet att lönerna är så olika för olika myndighetschefer. De kommer även i fortsättningen att variera något beroende på vilket uppdrag chefen har, men de skall inte variera beroende på kön.

Jag tycker att det är mycket positivt att många av de tunga myndigheterna i dag har kvinnliga chefer, som t.ex. Riksförsäkringsverket och Socialstyrelsen. Det är ett trendbrott som vi ändå skall vara glada åt.

Anf. 115 MARIANNE SAMUELSSON (mp):

Fru talman! Vi har lärt oss att glädja oss åt små framsteg, vi kvinnor. Men jag tycker ändå när jag tittar på siffrorna att det är helt oacceptabelt. Jag funderade litet grand över hur det kan komma sig att kvinnorna har fått ta generaldirektörsjobben med de lägre lönerna, medan männen har placerats på dem med de högre lönerna. Även om skillnader i arbetsuppgifterna motiverar löneskillnader och det därför blir en ojämn fördelning mellan de olika verken måste det finnas någonting som gör att det är just kvinnorna som har hamnat i de lägre löneklasserna.

Anf. 116 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Om arbetsuppgifterna, maktbefogenheterna och utbildningskraven är likvärdiga och om man har samma arbetsgivaransvar på två myndigheter borde också lönen vara likvärdig, även om den ena myndigheten leds av en man och den andra av en kvinna. Jag vet inte om vi kan mäta det så. Om vi kan se sakliga skäl till att det finns löneskillnader är det naturligtvis försvarbart, men inte om det är osakligt.

Anf. 117 MARIANNE ANDERSSON (c):

Fru talman! Jag tycker också att det är positivt att vi har kommit så här pass långt när det gäller jämställdheten i styrelser och kommittéer. Jag minns när kampanjen startade 1988. I Älvsborgs län, som jag kommer ifrån, befann vi oss på en föga hedrande jumboplats. Det var väldigt illa, och det gjorde att man verkligen arbetade strategiskt för att nå en förbättring. Vi lämnade också den platsen ganska snabbt. Det visar att man löser en stor del av problemen bara man tar tag i dem.

Jag vill kommentera det som vi hörde om att statsministern har sagt att det ibland fattas verkligt kompetenta kvinnor. När man tillsätter människor i olika kommittéer och styrelser är det viktigt att man tillsätter kvinnor just i de styrelser och kommittéer som är grunden för maktpositioner. Jag tänker t.ex. på finansområdet, ekonomiområdet, skatteområdet och näringsområdet. Då får kvinnorna en bas för att senare kunna gå vidare till mer betydande uppgifter. Därför är det ännu viktigare att man når en balans också inom de områdena. Det är just då man får fram kompetenta kvinnor som kan gå vidare och bli ministrar och annat i ett senare skede.

Det vill jag skicka med statsrådet, och jag vill gärna också få en kommentar till det.

Jag har märkt, i alla fall hos oss, att man inte alltid begär förslag om både en man och en kvinna när det gäller tillsättning i en kommitté. Jag frågar varför. Det kanske sker av misstag. Det är kanske något som har slunkit förbi Ulrica Messings argusögon. Det är kanske egentligen ett misstag att det blir så, men det sker faktiskt inte till hundra procent. Jag vill fråga varför.

Anf. 118 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Vi har vid olika tillfällen gått ut till de politiska partierna och påtalat att vi alltid vill ha en kvinna och en man som nomineras. Om det inte påminns om detta varje gång skall jag se till att det görs, om det kan hjälpa till. Det vi tidigare har sagt ligger annars kvar, dvs. att en man och en kvinna skall nomineras. Jag hoppas att så många som möjligt alltid kan efterleva det, eftersom det går fortare då.

Jag tror också att det är bra om man som i Marianne Anderssons hemlän kan börja tävla i att bli mer jämställda, om man ser det som en konkurrensfördel.

Vi arbetar på Arbetsmarknadsdepartementet mycket med att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden på olika områden. Jag har ingen annan uppfattning när det gäller styrelseuppdrag, myndighetschefer eller andra utnämningar. Vi skall göra allt vi kan för att även där bryta det som trad-

*Fel! Okänt
växelargument.*

itionellt har varit kvinnliga respektive manliga områden, så att vi också får nya kompetenser.

Anf. 119 ROSE-MARIE FREBRAN (kd):

Fru talman! Om vi hittills har haft ett par procents ökning av kvinnorepresentationen per år har man svårt att tro att vi skall kunna uppnå en ökning på 8 procentenheter från 1997 till 1998. Finns det något som tyder på att målet om en jämn könsfördelning kan uppnås 1998?

Det är litet anmärkningsvärt att det finns två departement som under sig inte har någon kvinnlig ordförande i en myndighetsstyrelse med tanke på att vi har fått höra att utnämningar sker genom gemensam beredning och måste godkännas bl.a. av jämställdhetsministern. Vad har jämställdhetsministern för kommentar till det?

Anf. 120 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tycker ändå att det är ett stort steg framåt att vi har lyckats öka kvinnorepresentationen med 15 procentenheter på tio år. Jag tycker det. Vi är inte klara, utan vi måste fortsätta. Min ambition är att vi skall nå målet. Lyckas vi inte med det får vi titta på vilka åtgärder vi skall vidta för att uppnå också de sista procenten, som är lika viktiga.

Att få en jämn könsfördelning på alla uppdrag handlar inte bara om vilka möjligheter regeringen har, utan det handlar också om hur stora ambitioner de politiska partierna har när det gäller att ibland flytta på människor, att möblera om och vara beredd att nominera nya. Hur många tjänster eller uppdrag man kan inrätta eller omförordna beror också på hur många som slutar, så det påverkar till viss del utnämningarna.

De två departement som inte har kvinnliga ordförande har inte lyckats lika bra som de andra. Jag utgår från att cheferna på de departementen funderar över varför och också är beredda att skynda på utvecklingen, så att också de kan nå de gemensamma mål som hela regeringen har satt upp.

Anf. 121 ROSE-MARIE FREBRAN (kd):

Fru talman! Visst är det bra att kvinnorepresentationen har ökat med 15 procentenheter på tio år, men det är ändå inte en så väldigt imponerande siffra. Slår man ut det blir det en och en halv procentenhet per år. Dessutom är vi ju överens om att det blir svårare att öka efter hand, ju högre upp man kommer. Man kan använda det som en besvärjelse att målet ligger kvar för 1998, men man kommer för den skull inte närmare målet. Jag tycker nog att det verkar litet senfärdigt att vänta tills det första halvåret 1999 nästan har gått innan man ser de sammanställda siffrorna för 1998 och innan man bestämmer sig för ytterligare åtgärder.

Anf. 122 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Om Rose-Marie Frebran och kristdemokraterna har nya, effektiva och konkreta förslag på hur vi skall komma längre lyssnar jag gärna på dem.

Anf. 123 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Det gläder mig att regeringen även på detta område har flyttat fram jämställdhetsvisionerna. Det känns positivt.

Jag skulle vilja ha en komplettering av hur det ser ut ute i landet, om det är olika i olika län och olika regioner. Själv kommer jag från Jönköpings län och är naturligtvis speciellt intresserad av om vi har lyckats bättre där nu än vad vi har gjort i förgångnen tid. Jag tar upp detta inte minst med tanke på att de positionsförändringar som sker inom det offentliga är så oerhört viktiga när vi går vidare för att ta dialogen med näringslivet. Jag har försökt att ta den dialogen i Jönköpings län och hoppas att jag i den framtida dialogen skall få ytterligare stöd genom det resultat som statsrådet har presenterat här i dag.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 124 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Vi har sammanställt statistik över kvinnorepresentationen i försäkringskassor, länskattemyndigheter, kronofogdemyndigheter, länsarbetsnämnder, länsstyrelser och skogvårdsstyrelser. Om man sedan gör ett snitt av hur kvinnorepresentationen i dessa myndigheter ser ut i de olika länen ligger i dag Halland bäst till med 51 % och Blekinge sämst till med 30 %, och alla andra län har en kvinnorepresentation som ligger däremellan. Ni får gärna ta del av den sammanställningen och de procentalen.

Anf. 125 CARINA HÄGG (s):

Fru talman! Delar statsrådet min uppfattning att det när vi skall ta dialogen med det privata näringslivet är oerhört viktigt att kunna påvisa att det går att uppnå sådana här resultat när man har en medveten politik, när man driver en medveten strategi?

Anf. 126 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Det är min övertygelse att man kan uppnå sådana här resultat bara om man har en medveten strategi och politiska beslut som leder fram till det. Jag tror inte att vi hade kommit så här långt vad gäller kvinnorepresentationen med något slags låt-gå-mentalitet. Jag är alldeles för otålig för att acceptera det också vad gäller de sista procentsatserna. Vi skall fortsätta att driva det här mycket hårt och aktivt. Jag är övertygad om att de politiska partierna och församlingarna i alla delar av landet kan vara en förebild för det privata näringslivet, där det har gått betydligt långsammare.

Anf. 127 MARTIN NILSSON (s):

Fru talman! Det finns en tendens till att väldigt positiva siffror förringas. När man säger att siffrorna inte är imponerande bortser man från att de faktiskt är väldigt glädjande och visar på en positiv utveckling, att mål som riksdagen har satt upp är nära, inom räckhåll. Jag tror, till skillnad från många andra, att fler kvinnor inom bl.a. statliga styrelser också fungerar som ett positivt föredöme, som ytterligare kan underlätta den här processen. Det är bra, men vi skall inte slappna av. Det är bra att jämställdhetsministern poängterar behovet av dubbla nomineringar. Det är en viktig del av detta.

En sak som togs upp i redovisningen var länsstyrelserna, som fortfarande har ett ganska dåligt resultat. Länsstyrelsernas representanter utses ju i väldigt hög grad av de politiska partierna. Politiken och de politiska organen i Sverige har ju traditionellt varit föregångare och fungerat som exempel i jämställdhetsarbetet. Vi har en riksdag som internationellt sett är oerhört bra från jämställdhetssynpunkt.

Det finns nu en risk att det här stannar av. Vi har fått redovisat att de partier som redan i dag har en ganska dålig jämställdhetsrepresentation här i riksdagen i framtiden riskerar att få en lika dålig eller en som är marginellt bättre.

En viktig fråga inte minst när det gäller länsstyrelserna är hur viktig politiken är som föredöme. Vilken påverkan skulle det få om utvecklingen i riksdagen skulle stanna av och vi inte skulle gå mot en ännu mer jämställd riksdag och representation här i kammaren?

Anf. 128 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag är övertygad om att det skulle ge helt felaktiga signaler. Det krävs en fortsatt stark och medveten politik för att vi skall kunna försvara det vi har uppnått, inte bara när det gäller kvinno- och mansrepresentationen i statliga styrelser utan också på alla andra områden, där vi internationellt faktiskt är ledande i fråga om jämställdhet. Om alla politiska partier tar utnämningsfrågorna på allvar på alla nivåer, inte bara i riksdagen utan också i länsstyrelser och på kommunal nivå, kommer det att gå fortare framåt.

Anf. 129 INGER SEGELSTRÖM (s):

Fru talman! Jag känner liksom flera andra att det här är väldigt positivt. Jag tillhör det parti här i riksdagen som har "varannan damernas". Jag tror att utvecklingen inte behöver ta tio år till, utan jag tror att det snarare blir en snöbollseffekt. Har vi väl nått så pass långt som vi nu har gjort kan det gå ganska snabbt framåt.

Det jag vill veta med anledning av den redogörelse som jämställdhetsministern har gett är vilka två departement det är som inte har utsett några kvinnliga ordförande. Då kan ju vi riksdagsledamöter i varenda utfrågning fr.o.m. nu ställa frågorna till de regeringsrepresentanterna och på så sätt stödja jämställdhetsministern.

Sedan har vi s-kvinnor lovat jämställdhetsministern att alltid när någon högre chefstjänst skall tillsättas komma med två namn på kompetenta kvinnor. Jag skulle vilja uppmana alla andra partiers kvinnor att göra precis likadant. Det betyder att jämställdhetsministern fortsättningsvis kommer att ha massor av mycket kompetenta kvinnor att välja mellan.

Anf. 130 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! I den redovisning som jag har lämnat till riksdagen är det Inrikesdepartementet och Miljödepartementet som i dag inte har några kvinnliga ordförande.

Sedan hoppas jag att Inger Segelström har rätt i det här med snöbollseffekten. Vi får väl vara många som ser till att knuffa bollen i rätt riktning.

Anf. 131 ANN-KRISTIN FØSKER (fp):

Fru talman! Vi talade litet grand om länsstyrelserna runt om i landet. Dessa har ju sedan några år tillbaka sina egna jämställdhetsexperter. Min första fråga är då: Hur nära samarbete har vår jämställdhetsminister med dessa jämställdhetsexperter? Det har också visat sig vara enormt olika när det gäller hur driftiga de är i de olika länen. Där kanske ministern skulle kunna pusha på litet grand.

Sedan är det ju också viktigt att själva rekryteringsgruppen, de som väljer in de här kvinnorna, i sig inte är könsdiskriminerande. Samma sak gäller den grupp som bestämmer vad som skall räknas som kompetens. När statsministern går ut och säger att det inte finns kompetenta kvinnor beror ju det på vad som är kompetens. Den grupp som sätter upp de kriterier som krävs måste ha kompetensen att se både manlig och kvinnlig kompetens. Det här måste alltså gå hela vägen, med rekryteringsgrupper och liknande. Detta skulle jag vilja höra någon kommentar kring.

Anf. 132 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tror inte att någon av oss är helt könsblind när vi pratar om vad kompetens är. Statsministern har rätt i att det ibland är svårt att få kvinnor till olika typer av uppdrag, precis som det ibland är svårt att få män till andra typer av uppdrag. Fortfarande är stora delar av samhället och arbetsmarknaden väldigt könsuppdelade. Vi måste hjälpas åt allt vad vi kan för att bryta detta och få in kvinnor på traditionellt manliga områden och män på traditionellt kvinnliga. Jag tycker att det är oerhört viktigt.

När det gäller jämställdhetsexperterna träffar vi dem regelbundet här i Stockholm – jag, min statssekreterare eller jämställdhetsenheten. Vi diskuterar bl.a. gemensamma projekt som skall drivas ute i länsstyrelserna, t.ex. de jämställdhetsplaner som har gjorts. Det är också ett tillfälle för experterna att dela erfarenheter och kunskaper med varandra. Vi har också vid dessa möten haft utbildningar tillsammans.

Anf. 133 ANN-KRISTIN FØSKER (fp):

Fru talman! Jag tänker också på de två departementen som inte har några kvinnor. Ministern nämnde Inrikes- och Miljödepartementet. Något som man måste jobba intensivt med, som jag ser det, är vad som händer när den första kvinnan spränger muren och kommer dit. Hur är beredskapen för att kunna ta emot henne, och vad är det för klimat hon hamnar i? Vi vet ju av erfarenhet att det är ganska tufft för de första som kommer på en plats när det gäller inställningen och bemötandet. Satsas det mycket utbildning och diskussioner på detta med kvinnor och män, kvinnligt och manligt?

Anf. 134 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Det är inte så att det inte finns kvinnor på Miljö- och Inrikesdepartementet, men de har inga kvinnliga ordförande i dag. Däremot har kvinnorepresentationen från Inrikesdepartementets sida ökat när det gäller landshövdingar. Där är det i dag fler kvinnor. Men det finns inga kvinnliga ordförande.

Vi har utbildning i jämställdhetsfrågor och jämställdhetskunskap inom Regeringskansliet. Vi har haft det i regeringen, på statssekreterarnivå, på sakkunnignivå och även bland tjänstemännen. Jämställdhetsfrågorna är ju till stor del en kunskapsfråga där det handlar om att öka medvetenheten på alla nivåer och i alla organisationer.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Information från regeringen om EMU-besluten den 1 och 2 maj 1998

Anf. 135 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag vill tacka för att jag har beretts tillfälle att komma hit och informera om den föregående helgens beslut om EMU. Jag tänker ta upp fem punkter.

Den första och viktigaste punkten gäller beslutet av rådet, i sammansättning av stats- och regeringschefer, om vilka länder som skall införa euron från starten av den tredje etappen den 1 januari 1999. I beslutet slås fast att elva medlemsstater bildar valutaunionen från starten, nämligen Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Österrike, Portugal och Finland. Fyra medlemsstater – Sverige, Storbritannien, Danmark och Grekland – kommer inte att delta från starten. Rådets beslut var enhälligt, och det stöddes också av en överväldigande majoritet i Europaparlamentet.

För svensk del har det stått klart alltsedan riksdagens beslut om EMU-propositionen i december 1997 att Sverige inte kommer att delta vid starten av valutaunionen. Det rådsbeslut som nu fattats bekräftar formellt att Sverige inte deltar. Sverige har getts ett s.k. undantag enligt EG-fördraget. I rådsbeslutet anges som skäl att Sverige inte uppfyller växelkurskriteriet. Det hänvisas till att kronan aldrig har deltagit i ERM och till att kronan har varierat i förhållande till ERM-valutorna, vilket sägs återspegla bl.a. frånvaron av ett växelkursmål.

Jag vill i det sammanhanget påpeka att valutorna i vissa länder som kommer att ingå i valutaunionen har varierat väl så mycket som kronan, i vissa fall mer än kronan.

Det anförs också i rådsbeslutet att den svenska lagstiftningen om Riksbanken inte är förenlig med fördraget. Huvudskälet till detta är som bekant att det inte är möjligt att ändra grundlagen vad avser Riksbanken förrän efter höstens riksdagsval och det ytterligare riksdagsbeslut som krävs. Vidare måste vid ett eventuellt framtida deltagande ändringar göras i Riksbankslagen för att integrera Riksbanken i det europeiska centralbankssystemet.

Min andra punkt gäller Ekofinrådets beslut att upphäva beslut om alltför stort underskott i de offentliga finanserna för Sverige och åtta andra medlemsstater. Rådet har tidigare beslutat – den 10 juli 1995 – att ett alltför stort underskott föreligger i Sverige. Det beslutet grundade sig på situationen 1994. Då var underskottet i de offentliga finanserna i Sverige 10,3 % av BNP, och skuldkvoten steg. I konvergensprogrammet som lades fram 1995 satte regeringen som mål att underskottet inte skulle

överstiga 3 % av BNP år 1997 och att statsskulden skulle stabiliseras senast under år 1996. De målen har infriats med god marginal. År 1997 uppgick underskottet till endast 0,8 % av BNP. Skuldkvoten stabiliserades redan 1994 och har sedan dess fallit tre år i rad.

Vad det gäller övriga medlemsstater har framför allt Italien och Belgien givit anledning till en del diskussioner under våren på grund av det faktum att deras skuldkvoter är ungefär dubbelt så höga som referensvärdet i EG-fördraget. Av betydelse var att bägge länderna redovisade åtaganden om fortsatt höga s.k. primäröverskott som gör det möjligt för dem att fortsätta att reducera sina mycket höga skuldkvoter. Italien har dessutom gjort ytterligare åtaganden om underskottet och skuldkvotens reduktion i en treårig budgetplan som lades fram strax före den gångna helgen.

Min tredje punkt gäller ECB-direktionen. Efter mycket långa diskussioner mellan stats- och regeringscheferna nominerade Ekofinrådet följande direktion: Ordförande blir Wim Duisenberg, på åtta år. Vice ordförande blir Christian Noyer, på fyra år. Övriga ledamöter är Otmar Issing, på åtta år, Tommaso Padoa Schioppa, på sju år, Eugenio Domingo Solans, på sex år, samt Sirkka Hämmäläinen, på fem år.

Direktionen utses slutligen av de elva deltagande medlemsstaternas regeringar på stats- eller regeringschefsnivå sedan Europaparlamentet och EMI har yttrat sig.

Den svåraste frågan under mötet gällde ECB-chefen. Det stod klart att Wim Duisenberg inte kommer att sitta som ordförande i de åtta år som han utses för enligt EG-fördraget. I ett personligt uttalande för rådet har Duisenberg tillkännagivit sin avsikt att avgå i förtid med hänvisning till sin ålder. Han skall dock stanna minst till dess att sedlar och mynt i euro har införts, och han nämner inget datum för sin avgång. Han betonar att han inte har varit utsatt för press. Det är överenskommet att näste ECB-chef skall vara en fransk kandidat och att han utses för en ny mandatperiod av åtta år. Frankrike har å sin sida förklarat att den nuvarande chefen för den franska nationalbanken, Jean-Claude Trichet, är Frankrikes kandidat.

Jag tycker inte att det är bra att denna kompromiss med delad period blev nödvändig. Men avgörande på lång sikt bör vara att ECB med den överenskomna direktionen får en mycket kompetent ledning.

Min fjärde punkt gäller den deklaration som Ekofinministrarna antog i samband med sin rekommendation om vilka medlemsstater som borde delta i valutaunionen. Den deklarationen tillkom på tyskt initiativ, och den handlar främst om offentliga finanser. Men den tar även upp strukturella frågor och sysselsättning. Några punkter i deklarationen är följande:

- Budgetmålen för 1998 skall uppfyllas till fullo. Om nödvändigt skall ytterligare åtgärder vidtas.
- Det skall ske en tidig granskning av budgetplanerna för 1999.
- En ytterligare konsolidering om den ekonomiska utvecklingen är bättre än väntat skall ske, så att det medelfristiga målet nära balans eller överskott kan nås.
- Ju högre skuld, desto större ansträngningar skall göras att minska den.
- EMU kan inte åberopas för att rättfärdiga specifika finansiella transfereringar.
- Stabilitets- och konvergensprogram skall läggas fram senast före årsskiftet.

Den här deklARATIONEN kan knappast sägas innehålla nya åtaganden om de offentliga finanserna. För svensk del gäller att vi inte har haft några som helst problem att klara någon av de skrivningar som har diskuterats. Vi har haft hållningen att deklARATIONEN är positiv, eftersom den bör bidra till starkare offentliga finanser i EU.

Min femte punkt, slutligen, gäller förannonseringen av de bilaterala omräkningskurserna mellan de deltagande medlemsstaternas valutor. Förannonseringen gjordes av ministrarna, centralbankscheferna, EMI och kommissionen. Den innebär att de gällande centralkurserna i växelkursmekanismen ERM kommer att bli de oåterkalleligen låsta omräkningskurserna, som legalt bindande fastställs den 1 januari 1999.

Förannonseringen syftar till att skapa lugn på de finansiella marknaderna under den känsliga perioden fram till starten av valutaunionen. Centralbankerna åtar sig att vidta åtgärder för att marknadskurserna den 31 december 1998 kommer att överensstämma med de förannonserade omräkningskurserna. Av de första dagarnas marknadsreaktion att döma har förannonseringen tagits emot på det avsedda viset.

Den svenska kronan berörs inte direkt av förannonseringen. Ändå är det viktigt för svensk del att förannonseringen får den avsedda effekten, så att lugn på de finansiella marknaderna kan upprätthållas. Det är till fördel för svensk ekonomi att lugn råder på de finansiella marknaderna inför starten av den tredje etappen. Därför ser jag positivt på förannonseringen.

Till sist vill jag säga ytterligare några ord om svenska aspekter på mötet. Det är nu helt klart att Sverige inte deltar från start, om någon till äventyrs hade tvivlat på detta. Samtidigt har svensk ekonomi utvecklats så positivt att Sverige tveklöst hade kunnat delta från start om vi hade velat.

Från andra länders sida accepteras det svenska ställningstagandet. Samtidigt vet jag – och har fått det bekräftat på nytt under den gångna helgen – att Sverige är välkommet att delta senare. Efter höstens val är det regeringens avsikt att öppna för en period av diskussion och folkupplysning om EMU. Den perioden bör så småningom följas av ett ställningstagande i frågan om det långsiktigt är bäst för Sverige att delta i eller att stå utanför EMU.

Helgens beslut ökade ytterligare säkerheten i att EMU förverkligas den 1 januari 1999 som planerat. I Sveriges fortsatta EU-arbete kommer EMU att spela en central roll, fastän Sverige står utanför valutaunionen vid starten. Även Sverige har ett starkt intresse av att EMU blir framgångsrikt.

Tack så mycket!

Anf. 136 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! Jag får tacka för den information som finansministern gett. I beslutet som innebär att Sverige inte deltar räknas en rad saker upp, att lagstiftningen för Riksbanken inte är förenlig med fördraget, att Sverige inte har varit anslutet till ERM och frånvaron av ett växelkursmål.

Men det avgörande för Sveriges del är ju att riksdagen har fattat beslut om att vi inte skall vara med. Det är det som regeringen har stött sig på hela tiden, liksom att vi har haft en stor folkopinion som har varit

tveksam till detta. Har regeringen övergivit den argumentationen i och med att man har ställt sig bakom den här typen av argumentation?

Prot. 1997/98:103
7 maj

Anf. 137 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Regeringen har inte på något sätt ändrat uppfattning i den här frågan. Jag var också inne på det i min redogörelse. Det politiska skälet och det i grunden avgörande skälet är, som jag redovisade, att vi tidigare har fattat beslut i denna kammare om att Sverige inte skall gå med vid starten. Det viktigaste skälet för detta är det bristande folkliga stödet för ett svenskt deltagande.

Samtidigt har det varit nödvändigt att vid de formella besluten ange motiv som står i överensstämmelse med EG-fördraget. Det man då har pekat på är, som jag nämnde, att kronan aldrig har deltagit i ERM, att den har varierat i förhållande till ERM-valutorna och att det finns vissa inslag i centralbankslagstiftningen som inte är helt förenliga med fördraget.

För svenskt vidkommande ser jag inga svårigheter med att acceptera den motiveringen. Vi har ställt oss bakom den, liksom alla andra länder. Det ändrar inte på det grundläggande, det politiska avgörandet som har skett tidigare i riksdagen i Sverige.

Anf. 138 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! Finansministern sade att beslutet gäller att vi inte skall gå med från starten. Det är ju riktigt.

I ett beslut som senare kommer att fattas höll finansministern öppet för att man skulle kunna fatta beslut om att gå med inom en snar framtid eller att långsiktigt stå utanför. Menar finansministern alltså att det är möjligt för Sveriges riksdag att enligt gällande fördrag fatta beslut om att långsiktigt stå utanför?

Anf. 139 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Den uppfattning som regeringen och Socialdemokraterna har deklarerat är ju att vi inte går med vid starten, men att vi håller dörren öppen för att kunna gå med vid senare tillfälle. Det finns utförligt redovisat bl.a. i den proposition som lades fram för riksdagen förra hösten. Det innebär alltså att vi inte binder oss för all framtid. Vi går inte med vid starten, men det kan bli aktuellt att gå med vid senare tillfälle. Om och när det blir aktuellt skall det underställas svenska folket för avgörande i val eller folkomröstning. Detta gäller alltså.

Anf. 140 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! Detta kommer alltså att innebära att om man fattar beslut om att inte gå med måste det gälla för en betydande period efter ett sådant beslut och efter en folkomröstning.

Anf. 141 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Om beslutet blir att inte delta blir det säkert gällande under en betydande tidsperiod. Jag tror inte att man kan säga för all framtid. Det är svårt att fatta beslut som gäller för all framtid. Men naturligtvis är detta avgörande. Oavsett i vilken riktning beslutet går är det styrande för utvecklingen under ganska lång tid framöver.

Frdt. Ök. 103
försl. 1997/98:103

Anf. 142 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! När den gångna helgens beslut fattades var det naturligtvis en stor och viktig dag i Europas efterkrigshistoria, med stora konsekvenser framöver, både för de länder som är med och för de länder som har valt att stå utanför.

Rent fysiskt var Erik Åsbrink och Göran Persson på plats, men politiskt satt dessvärre regeringen på åskådarplats. Erik Åsbrinks framträdande här i dag kan väl närmast ses som referentens. Den svenska positionen som ett undantagsland, för att använda den finska regeringens beaktning på den svenska politiken, har bekräftats.

Finland har, till skillnad från Sverige, sagt att det faktum att man geografiskt ligger i periferin måste uppvägas av, kompenseras med, att man är med centralt i det politiska livet. Dessvärre har inte regeringen i Sverige dragit den slutsatsen.

Vidare noterar jag att när Socialdemokraternas beslut om att inte söka medlemskap från början för ungefär ett år sedan lanserades, så byggde det delvis på en monumental felbedömning av Göran Persson – att EMU var ett skakigt projekt. Nu har det visat sig att det startar i tid.

Låt mig avsluta detta mitt första inlägg med att ställa en fråga till Erik Åsbrink. Socialdemokraterna tar inte ställning i denna fråga inför 1998 års val. Väljarna informeras inte om vad en röst på Socialdemokraterna betyder i EMU-frågan. Enligt min mening underminerar detta den parlamentariska demokratin funktionssätt. Min fråga är då: Är det bättre för den parlamentariska demokratin att partier *inte* tar ställning i tidens stora frågor, eller är det bättre att partier tar ställning och redovisar för väljarna sin hållning inför allmänna val?

Anf. 143 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Carl B Hamilton påstår att de svenska representanterna var fysiskt närvarande men stod helt vid sidan om beslutsprocessen. Jag måste säga att jag inte upplevde det på det sättet.

När det gäller de formella besluten tog vi del i samtliga, med undantag för ett, nämligen när det gällde att utse personerna i ECB:s direktion. Samtliga beslut klarades av på några få minuter, utan debatt och utan att oenighet förelåg på någon enda punkt. Nästan all tid användes till informella överläggningar. Om dem skulle man möjligen kunna säga att det inte var elva länder som deltog och fyra som inte deltog. Som alla vet var det i praktiken en mycket mindre krets som de facto förde diskussionerna och som efter mycket stora och besvärliga motsättningar så småningom ledde fram till konsensus. Uppriktigt sagt tror jag att flertalet övriga länder inte upplevde sin situation som ett dugg annorlunda jämfört med den svenska situationen. Det är sanningen om hur det gick till på det mötet.

När det gäller skälen för att inte delta i valutaunionen från svensk sida är det viktigaste skälet, och det har vi hela tiden sagt, bristen på folkligt stöd för att delta. Det skälet är lika starkt i dag som det var för ett år sedan.

Slutligen till frågan om att söka eller inte söka mandat inför höstens val i frågan om ett svenskt deltagande i valutaunionen. Det måste stå varje parti fritt att välja i vilka frågor man söker mandat eller inte söker mandat. Detta är inte att åsidosätta den parlamentariska demokratin, utan det gäller om och när man väljer att aktualisera olika frågor. Här kan

*Information
från regeringen*

Anf. 144 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Det är en efterhandskonstruktion att säga att Socialdemokraternas beslut att inte arbeta för att Sverige skall söka medlemskap i EMU från start delvis berodde på den folkliga opinionen. Enligt statsministerns eget uttalande vid den tidpunkt då han bedömde EMU ansågs det vara ett skakigt projekt. Nu försöker finansministern föra undan denna grund.

Låt mig också poängtera att det är val inte bara i september 1998. Det är ju också ett allmänt val i juni 1999, då till EU-parlamentet. Tänker Socialdemokraterna inte heller inför det valet, som specifikt handlar om EU-frågor – finansministern har själv sagt att EMU är en central EU-fråga – tala om vad som menas med att rösta på en socialdemokratisk kandidat? Eller skall det vara fråga om etiketter, som det var förra gången, med ja, nej eller ja så?

Jag tror att det är väldigt viktigt för den parlamentariska demokratin och för respekten för allmänna val i Sverige, liksom för att motverka politikerförakt, att Socialdemokraterna senast inför valet 1999 till Europaparlamentet talar om var man vill att Sverige skall hamna i den här frågan.

Anf. 145 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är bara att läsa innantill i EMU-propositionen. Det helt avgörande skälet som redovisas är, och var, det bristande folkliga stödet. Det är riktigt att både statsministern och många andra, i Sverige och i andra länder, under ett tidigare stadium har pekat på risker och osäkerhetsfaktorer i projektet.

Vi kan konstatera att under resans gång har det ena hindret efter det andra undanröjts. Länderna har genomgående gjort stora framsteg när det gäller att möta konvergenskraven. Därmed har det blivit möjligt att ha en stor medlemskrets.

När det gäller detta med att låta valet till Europaparlamentet i juni 1999 avgöra den svenska positionen vill jag säga att jag har litet svårt att se hur det rent praktiskt skall gå till. Det var ju en tanke som lanserades av moderatledaren vid ett av hans sällsynta framträdanden i kammaren, och detta övergavs av Moderaterna efter en kort tid. Numera tycks det bara vara Carl B Hamilton och Folkpartiet som står fast vid den Carl Bildtska uppfattningen.

Anf. 146 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Finansministern förvränger vad jag sade och försöker komma undan. Tydligt är det så, om jag förstår finansministern rätt, att Socialdemokraterna vid två allmänna val kommer att abdikera från ett ställningstagande i denna stora fråga. Vad jag begär är att man åtminstone i det andra allmänna valet, om drygt ett år, indikerar vilket ställningstagande man tycker att Sverige skall göra i denna fråga. Jag har inte talat om att tolka EU-parlamentsvalet i den ena eller den andra riktningen. För

*Fel! Okänt
växelargument.*

att det skall vara meningsfullt att ha detta val, där EMU-frågan är en stor och avgörande fråga, och för att få ett högt valdeltagande i det valet måste Socialdemokraterna bekänna färg. Annars blir det 40 % valdeltagande igen.

Anf. 147 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag tror inte att sambanden ser ut som Carl B Hamilton säger. Det låga valdeltagandet förra gången hade ingenting med EMU-frågan att göra.

Återigen: Socialdemokraterna väljer själva, trots mer eller mindre goda råd från Carl B Hamilton, när vi skall tillkännage uppfattningar och ta initiativ i olika frågor.

Till detta vill jag lägga att jag inte bedömer att ett val till Europaparlamentet i sig är en lämplig värdeämätare på hur Sverige skall agera i fråga om relationerna till valutaunionen. Svenska folket skall ta ställning i den frågan. Det har regeringen och Socialdemokraterna sagt, och det kan ske i allmänt val eller i folkomröstning. Att det skulle ske i valet till Europaparlamentet är en uppfattning som Carl Bildt framfört och som övergavs inom loppet av 24 timmar. Men innan det hände hade Folkpartiet anslutit sig till den uppfattningen och tycks numera vara det enda partiet som står kvar vid den uppfattningen.

Anf. 148 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Än en gång väljer finansministern att förvränga det jag sagt. Vad jag säger är att för att en parlamentarisk demokrati som den svenska skall fungera måste partierna ta ställning. Det är deras skyldighet att ta ställning i tidens stora frågor, och det gäller naturligtvis särskilt regeringspartiet. Alla andra partier i denna kammare har ju tagit ställning.

Att gå ut i två allmänna val och abdikera från att ta ställning i denna fråga tror jag – särskilt i det andra valet, som är specifikt inriktat på EU – kommer att leda till att politikerföraktet ökar och till att respekten för den parlamentariska demokratin försvagas. Det är inte vad vi i Sverige behöver. Vi behöver precis det motsatta.

Anf. 149 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag har redan gett besked. Vi kommer, när vi finner att tiden är mogen, att gå ut. Men vi kommer under inga omständigheter att söka mandat i ett val till EG-parlamentet. Det menar jag är olämpligt; det är en konstig tanke. Det finns ingen anledning att se den som en vattendelare i den här frågan.

Anf. 150 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Den gångna helgens beslut var mycket viktigt för Europas folk. Det kommer att förändra något så centralt som vilka pengar vi har i vår plånbok och i våra fickor. Sverige stannar alltså utanför.

Jag menar att det var två saker som dämpade känslan hos en Europavän inför det som hände i helgen. Det första var den tydliga närvaron av fransk nationalism som gjorde sig påmind och som påminde en Europavän om varför detta samarbete behövs. Det är tråkigt att den typ av eftergifter behövde göras som här har redovisats.

Det andra var det uppenbara utanförskap som Sverige hamnade i inför detta beslut. Erik Åsbrink säger att det var många som fick vara utanför när det viktiga beslutet fattades. Det må så vara. Men det inflytande i Europa som folkomröstningsresultatet gav oss 1994 har denna regering till stor del förverkat. Det är uppenbart för alla utom tydligen för finansministern att Sverige nu hamnar vid sidan av och att det finns stor irritation ute i Europa över den position som Sverige har intagit.

Jag vill rikta frågor om den svenska folkopinionen till finansministern. Vi har alla skäl att fundera över våra mandat inför höstens val. Jag tycker att det är märkligt att Erik Åsbrink säger att denna regering först efter höstens val – om den är omvald eller inte – börjar föra dialog med svenska folket om vad EMU innebär. Sedan skall den inte bry sig heller om junivalet 1999. Då landar vi alltså på ett septemberval 2002. Då undrar jag hur finansministern tror att svenska folkets förhållande till euron ser ut i september 2002, långt efter det att euron är införd både elektroniskt och också fysiskt. Då finns pengarna i omlopp. Det kommer alltså att i många hänseenden för svenska hushåll redan vara möjligt att spara, ha bolån och annat i euron. Då först skall beslutet fattas om Sverige skall gå in eller inte efter en diskussion.

Jag finner detta oerhört märkligt och tror att svenska folket, kanske först litet senare, också kommer att undra: Hur kunde socialdemokratin lura i vassen i denna viktiga fråga?

Anf. 151 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag har mött varken stor irritation eller känsla av utanförskap. Till skillnad från Fredrik Reinfeldt har jag deltagit i ett antal möten däribland mötet under helgen. Det fanns mycket irritation på det mötet, men den riktades till ingen del mot Sverige. Den riktades mot den utdragna och besvärliga processen att utse ordförande för den europeiska centralbanken.

I ett antal inlägg uttryckte man en stark önskan att hålla samman EU och välkomnade också Sverige att träda in vid ett senare tillfälle. Vårt inflytande bestäms av hur aktiva vi är, vilka initiativ vi tar, vilka möjligheter vi har att bygga allianser med andra länder. Sverige är aktivt, har varit aktivt och skall fortsätta att vara aktivt i EU-sammanhang. Det gäller viktiga områden som sysselsättningen, där vi har varit pådrivande. Det gäller att verka för en ökad öppenhet, samarbete på miljöområdet, arbetet för att förverkliga den inre marknaden och inte minst utvidgningen. I alla de frågorna är Sverige pådrivande och utövar inflytande. Den bild som Fredrik Reinfeldt ger stämmer inte med verkligheten.

Hur ett eventuellt kommande avgörande skall ske är inte bundet till ett enda tänkbart tillfälle, det ordinarie valet 2002. Det är en möjlighet, men det kan ske vid extra val och genom folkomröstning. Vi har för Socialdemokraternas del inte nu velat binda oss för vilket av dessa olika alternativ som skall väljas.

Anf. 152 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det blir väldigt märkligt för svenska folket som på TV:n sett och i tidningarna läst att det nu tydligen skett någonting stort ute i Europa. Beskedet från denna regering är att vi står utanför. Men ändå i

vardagslivet och i kontakter med små och stora företag kommer denna gemensamma valuta att tränga sig in i den svenska ekonomin, trots beskedet om att vi står utanför. Det blir en känsla av överklighet. Svenska folket kommer att undra: Varför har vi inte fått besked om detta? Varför är det ingen som berättar hur de vill ha det? Det är en fråga som vi redan nu får. Då är det märkligt att sex partier i riksdagen säger ja eller nej och ett inte vet vad det vill, och det råkar vara det största partiet. Det är mycket märkligt.

Jag vill gärna betona att folkbildning för mig som gav mig in i politiken handlar just om detta. Jag tar ställning och berättar för mina väljare. De som röstar på mig skall veta vad jag tycker om EMU, att jag är för EMU och på vilket sätt jag är det. Men när det gäller Socialdemokraterna är det inga besked. Vi vet ingenting, vi vet inte ens vid vilken tidpunkt vi skall få euron. Det kanske blir 2002, men det kan t.o.m. bli vid någon annan tidpunkt enligt Erik Åsbrink. Det är inte något bra besked.

Anf. 153 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Till skillnad från Fredrik Reinfeldt tror jag inte att euron kommer att tränga sig in i den svenska ekonomin. Jag är övertygad om att den svenska kronan kommer att vara det helt dominerande betalningsmedlet även under de kommande åren.

När det gäller formerna för att fatta beslut har vi olika traditioner inom socialdemokratin respektive Moderaterna. Vi förde en omfattande debatt internt innan vi bestämde oss för den hållning som vi valt. Moderaterna bestämde sig först utan debatt. Det har väl inte förts så värst mycket intern debatt efter beslutet heller. Vi vet – det är lätt att konstatera – att det finns delade meningar också inom Moderaterna, även om partiledningen gör sitt bästa för att undertrycka det. Jag tycker inte att det är något bra sätt att fatta beslut på. När det handlar om en så stor och viktig fråga skall det föregås av en mycket omfattande debatt och ett omfattande förankringsarbete. Vi får inte fatta ett beslut som går på tvärs mot vad majoriteten av svenska folket tycker.

Anf. 154 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Finansministern är inte helt oväntat litet dåligt underrättad om hur de interna turerna har gått bland moderaterna. Vi har haft två interna rådslag. Vi har under samtliga partistämmor under 90-talet fattat beslut om att stödja ett inträde vid starten av det tredje steget i EMU. Vi skrev detta i partimotioner redan under 80-talet. Det är en väl känd ståndpunkt för moderata väljare, även om det naturligtvis alltid i alla partier finns avvikare i den här och andra viktiga frågor. Jag tror inte att man kan säga att vår uppfattning om EMU har varit dåligt underbyggd.

Jag har dock en fråga. Finansministern sade att vi kan komma in om vi vill. Hur är det då med ERM-beslutet, beslutet att stå utanför växelkursmekanismen, som också nämndes, och beslutet att inte gå in i den nya konstruktionen av ERM 2 som denna regering fattat? Det är väl också ett skäl att faktiskt hävda att Sverige skall fortsätta sitt utanförskap, även om vi själva skulle komma fram till uppfattningen att vi vill komma in.

Anf. 155 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är en märklig kontrast. Fredrik Reinfeldt efterlyser mera debatt och opinionsbildning från Socialdemokraternas sida. De exempel som lyfts fram från Moderaternas sida är två rådslag och några motioner som skrevs på 80-talet. Jag förstår inte riktigt vad de har med saken att göra. Det fanns över huvud taget inte några beslut om en valutaunion då. Det var inte så mycket att komma med.

Jag menar att det krävs mycket mera för att svenska folket skall kunna bilda sig en uppfattning i denna fråga.

Det är inte heller så att vi säger att debatten skall starta efter valet. Debatten pågår nu. Jag är ständigt ute i debatter i olika sammanhang där jag talar om dessa frågor. Ibland möter jag den för mig litet egendomliga kommentaren: Varför debatterar ni inte EMU? Jag gör nästan ingenting annat. Jag tycker att flera skulle göra det. Det behövs mycket mer. Det här är en stor och svår fråga. Fler människor behöver sätta sig in i den. Det är någonting som vi skall fortsätta med, gärna före valet men också efter valet, för att så småningom när det blir aktuellt ha ett välgrundat underlag för att fatta ett långsiktigt beslut i frågan.

Anf. 156 FREDRIK REINFELDT (m):

Fru talman! Det är rätt tydligt vilka åsiktsskillnader som finns här, men det är ändå så att vi måste backa litet i fråga om när politiska beslut fattas. Det har under en lång tid funnits ett stöd hos Moderaterna både för Europatanken, idén om att få ett närmare samarbete mellan Europas länder, och för en framtida gemensam valuta. Detta har det funnits skrivningar om under 80-talet och under 90-talet. Det är ofta så politisk verksamhet uppstår. Man tycker först, konfererar och kommer fram till ett beslut inom partiet om vad man vill göra, presenterar det för väljarna, och sedan genomför man det. Socialdemokratin har på 90-talet introducerat någon omvänd idé, att först kommer verkligheten med beslut som man inte tar ställning till och som väljarna sedan skall få tycka till om. I efterhand, långt efter det att allting redan har skett, skall socialdemokratin fatta beslut. Jag tror att väljarna har väldigt svårt att hänga med i detta. Det är nog komplicerat ändå att leva som medborgare på 90-talet, och dessutom skall man ha politiska partier som inte vet vad de vill.

Anf. 157 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Om Sverige skall gå in i valutaunionen i framtiden måste två avgörande villkor vara uppfyllda. Det ena är att ha en stark ekonomi, det andra att ha en folklig förankring. För några år sedan hade vi varken det ena eller det andra. Vi hade gigantiska underskott. Under den tid när Fredrik Reinfeldts partivänner ledde regeringen skulle Sverige inte ha kommit i närheten av ett medlemskap. Vi skulle ha utestängts med bitska kommentarer: Gå hem och sköt er ekonomi innan ni diskuterar medlemskap i valutaunionen. Nu klarar vi de ekonomiska kraven. Nu kan vi möta problemen från en ekonomisk styrkeposition. Den andra förutsättningen, som moderater inte bryr sig så mycket om, är att det i dag saknas en folklig förankring. För mig är detta viktigt. Jag vill inte att vi skall ta ett så stort och avgörande steg om vi inte har stöd från svenska folket. Där skiljer vi oss åt på ett fundamentalt sätt.

Anf. 158 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Jag är litet mystifierad över vad Socialdemokraterna egentligen har för värderingar i den här frågan. Vid debatter om Schengen och Amsterdamfördraget här under de senaste veckorna har många socialdemokrater sagt att de inte vill ha en federalistisk EU-stat. De vill inte ha ett sådan utveckling utan i stället ett samarbete mellan fria stater.

Samtidigt är såvitt jag förstår ekonomer är rätt så överens – t.ex. i Calmforsutredningen – om att valutaunionen, EMU, är ett sätt att öka samordningen kring den ekonomiska politiken, att centralisera de ekonomiska besluten och att foga samman de europeiska staterna ekonomiskt så tätt som möjligt. Det är så att säga det politiska projektet. Det är ju inte motiverat av ekonomiska skäl att bilda en valutaunion. Kanada är ett tydligt exempel på att det inte behövs någon valutaunion för att ha ett bra ekonomiskt samarbete. Snarare använder man EMU som ett sätt att driva fram en federalistisk EU-stat.

Här svävar regeringen och Erik Åsbrink på målet. De talar inte om vad de har för grundvärderingar. Erik Åsbrink säger att han vill se att EMU lyckas. Det måste betyda att de ekonomisk-politiska besluten måste centraliseras till EU. Hur skall valutaunionen annars kunna lyckas rent ekonomiskt? Men är det inte detta som många socialdemokrater här i kammaren säger att de är emot? Då går vi mot en federalistisk statsbildning i EU. Socialdemokraterna och Erik Åsbrink måste bli tydliga och tala om vad de har för grundvärderingar så att vi åtminstone kan föra en vettig politisk diskussion om hur man bör förhålla sig utifrån olika grundvärderingar.

Anf. 159 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! När jag och regeringen säger att vi hoppas att EMU lyckas borde det vara någonting som alla kan ställa sig bakom, även de som är kritiska till valutaunionen som projekt. När unionen väl är en realitet – och nu kan man säga att det är en realitet genom helgens beslut – skulle verkningarna, inte bara för de elva deltagarländerna utan också för de länder som inte går in i valutaunionen, däribland Sverige, bli väldigt negativa – kanske oöverskådligt negativa – om projektet misslyckas. Vi har all anledning att önska oss att så inte sker, och det borde vara en fråga som förenar oss, oavsett vilka de grundläggande attityderna till projektet som sådant är. Det har ingenting att göra med centralisering eller inte. Det är en helt annan debatt som också är viktig och som tidigare har förts i denna kammare.

Vi vill inte ha ett överstatligt och centralistiskt Europa. Det finns inslag i EU-samarbetet – och för den delen också i andra internationella fördrag som vi har anslutit oss till – där vi säger upp en del av den nationella suveräniteten. Det har Sverige gjort långt innan vi gick med i EU.

Samtidigt ligger den helt avgörande beslutanderätten – och skall ligga även framöver – på nationell nivå. Man kan från fall till fall ibland diskutera förskjutningar på dessa områden, men den grundläggande attityden är naturligtvis att vi även i framtiden i allt väsentligt skall behålla beslutanderätten på nationell nivå.

Anf. 160 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Innebörden av ställningstagandet att man inte vill centralisera de ekonomisk-politiska besluten till EU, att vi skall behålla vår självbestämmanderätt i riksdagen och regeringen när det gäller ekonomisk politik och skatter är att man faktiskt försvagar EMU-projektet. EMU-projektet bygger ju på att man skall sammanfoga ekonomierna i EU-länderna och bilda en stark gemensam ekonomi med en lång rad gemensamma åtaganden. Det går inte ihop. Det valutaområde som EMU omfattar är väldigt ekonomiskt olikartat. Det är inte optimalt på något sätt. Det är enkelt att visa att projektet kommer att ge dåliga ekonomiska effekter i form av höga räntor och en svag euro, om man inte samordnar den ekonomiska politiken ytterligare.

Argumentationen från Socialdemokraterna går ju inte ihop.

Anf. 161 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att det kommer att krävas en viss samordning mellan de elva länder som går in i valutaunionen. Men jag bedömer inte att det handlar om en omfattande överstatlig politik. Vad det handlar om är att ha ett erfarenhets- och informationsutbyte och att i vissa fall ha synpunkter på andra länders finanspolitik. Samtidigt är det litet paradoxalt att med en gemensam penningpolitik och en gemensam valuta blir i själva verket behovet av ett nationellt bestämmande över finanspolitiken större än tidigare just för att möta situationer när det inträffar störningar som kan slå olika i olika länder. Då kan detta inte hanteras med penningpolitiken som förr i tiden, utan det måste hanteras genom finanspolitiken. Det innebär att den kanske kommer att variera mera mellan länderna efter valutaunionen än innan.

Sedan finns det en stark uppfattning i alla länder att inte på ett avgörande sätt släppa ifrån sig bestämmanderätten över finans- och skattepolitiken till en gemensam instans. Det har jag märkt mycket tydligt. Jag tror inte på en snabb utveckling i överstatlig riktning.

Anf. 162 ROY OTTOSSON (mp):

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Erik Åsbrink säger, att det saknas folkligt stöd, inte bara i Sverige utan runt om i EU-länderna när det gäller en gemensam finanspolitik i EU och en ytterligare centralisering av de ekonomisk-politiska besluten. Så är det. Detta var skälet till att försöken tidigare i EG:s historia att bilda en ekonomisk union misslyckades. Det är också därför som idén till en valutaunion har dykt upp. Det finns egentligen inget motiv till en valutaunion om man inte har för avsikt att knyta ihop EU-ländernas ekonomier, att bilda en bas för en gemensam ekonomisk politik och att fatta gemensamma beslut centralt som gäller i alla EU-länder, alltså tvärtemot den ståndpunkt som Erik Åsbrink har när det gäller synen på EU som federalistiskt projekt.

Tack vare en stark finanspolitik i Sverige har vi kunnat föra en bra penningpolitik, och detsamma gäller för EU och EMU.

Anf. 163 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det finns en viss risk för upprepningar i den här debatten. Jag vill bara avslutningsvis påminna om att det faktiskt är på det sättet att

Sverige har bestämt sig för att inte gå in i valutaunionen. Vi kan ompröva det beslutet i framtiden, men det skall ske på ett sådant sätt att det svenska folket får möjlighet att avgöra den frågan. Det tycker jag att även Roy Ottosson borde vara tillfreds med.

Det får inte av den här debatten låta som att vi hade fattat det motsatta beslutet. Vi går inte in i valutaunionen. Roy Ottosson, som inte vill att Sverige skall gå med i valutaunionen, borde väl vara nöjd med det beslutet. Han borde också vara nöjd med att framtida beslut fattas på ett sådant sätt att svenska folket avgör den frågan.

Anf. 164 BENGT-OLA RYTTAR (s):

Fru talman! Jag vill göra ett påstående och ställa två frågor.

Påståendet är att det är bra att regeringen inte har så bråttom i den här frågan utan skyndar långsamt. Det är nödvändigt därför att frågan i sig är svår och därför att människorna skall få möjlighet att ta ställning i frågan.

Min första fråga handlar om debattklimatet inom EU. Vår statsminister har dristat sig att tycka att EMU är ett skakigt projekt, och den uppfattningen delar jag verkligen. Tongivande kretsar i EU har tagit oerhört illa upp för detta. Jag vill då fråga finansministern hur han ser på denna ovilja att diskutera svårigheter och risker med EMU. Från ett normalt politiskt projekt har det övergått till att bli något slags dogm.

Min andra fråga är föranledd av att det tidigare, åtminstone i den svenska debatten, resonades mycket om riskerna under övergångsperioden, innan den absoluta låsningen och innan det gemensamma myntet är infört. Den debatten hörs det inte mycket av nu. Jag skulle vilja höra vad finansministern har för syn på detta.

Anf. 165 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! När det gäller den första frågan tror jag att Bengt-Ola Rytter överdriver litet beträffande reaktionerna i omvärlden. Det är klart att det har funnits kritiska synpunkter, konstigt vore det annars. Men man skall ha klart för sig att det inte har ägnats så väldigt stor uppmärksamhet åt Sverige i dessa frågor.

EU-länderna, framför allt de som har förberett sig för valutaunionen, har varit fullt upptagna med att möta konvergenskraven. Det har funnits en viss känslighet för kritik, eftersom projektet har varit ömtåligt och ifrågasatt också i de andra länderna. Man vill att det så att säga skall sitta still i båten.

Statsministerns kommentarer handlade i hög grad om ländernas förmåga att uppfylla konvergenskraven. För bara ett år sedan såg det betydligt svårare ut än vad det gör nu. Nu vet vi att elva länder anses ha uppfyllt kraven. Det var nog inte många som trodde det för ett år sedan och ännu mindre för två år sedan. Så saken har kommit i ett litet annat läge på det sättet.

När det gäller risker under en övergångsperiod är det framför allt riskerna från nu och fram till årsskiftet som har betonats. Det var ett skäl till att omräkningskurserna fastställdes redan vid mötena förra helgen och inte, som vi tidigare hade planerat, vid årets slut. Nu är detta känt, och ingen spekulation kan riktas om osäkerhet kring dessa frågor.

Den gemensamma valutan skapas den 1 januari 1999. Även om den inte synliggörs för medborgarna i form av sedlar och mynt, bedömer jag att riskerna är betydligt mindre. Det är klart att det alltid finns risker med ett sådant här projekt. Det har helt enkelt att göra med om man kan föra en sådan ekonomisk politik att man åstadkommer en jämn och balanserad utveckling i alla länder, att man undviker en situation där vissa länder får en stark tillväxt och andra länder stagnerar och får hög arbetslöshet. Den typen av problem kommer man naturligtvis att få hantera under lång tid framöver.

Anf. 166 BENGT-OLA RYTTAR (s):

Fru talman! Jag vet inte om jag övertolkar finansministern när jag uppfattar en viss tveksamhet när finansministern säger att elva medlemsländer anses ha uppfyllt kriterierna. Det är naturligtvis litet skakigt i en del av de elva länderna.

När det gäller riskerna under övergångstiden kan jag påminna om att från maj 1991, när Sverige knöt kronan till ecun, till november 1992 blev resultatet av den dåliga ekonomiska politik som då bedrevs att kronans värde direkt föll med 20 %, och det maximala utslaget låg på över 30 %.

Mina kanaler säger att vår statsministers påstående om skakigheter har tagits väldigt illa upp.

Anf. 167 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Återigen: Vi skall inte tro att vår debatt och våra kommentarer ständigt står i centrum för debatten i andra EU-länder. Så är det inte, utan den helt dominerande uppmärksamheten ägnas åt andra förhållanden. Jag bestrider påståendena att Sverige skulle vara så illa sett eller ha så stora svårigheter i relationerna med andra länder. Så är det inte. Jag har ju möjlighet att ständigt på plats följa utvecklingen i samtal med mina kolleger och med andra.

Sedan kan man filosofera om risker med valutaunionen. Det är klart att det finns risker med det projektet. Det finns också risker med att inte gå in i valutaunionen. Det finns ingen riskfri tillvaro. Vilken väg vi än väljer i den ekonomiska politiken, så tar vi vissa risker. Det är inte så att alternativet är en helt säker tillvaro med garanterad utveckling, utan det kan vara fråga om olika typer av risker. Vi får värdera vad som är viktigast. Men oavsett vilken kurs vi väljer i framtiden, kommer vi att ta vissa risker. Det gäller naturligtvis att vi så långt som möjligt hanterar vår ekonomi, att vi har en stark ekonomi så att vi kan möta påfrestningar och problem när de uppkommer.

Anf. 168 BENGT-OLA RYTTAR (s):

Fru talman! Det som Erik Åsbrink säger om Sveriges relationer till övriga EU-länder och diskussionen där är kanske riktigt. Men det faktum att det så fort man avviker från det som för dagen anses vara det politiskt korrekta ger anledning till så intoleranta attityder, som jag själv också har upplevt, tycker jag är en farlig tendens. Jag tror att vi måste tala litet mer klarspråk om att det måste gå att ha olika uppfattningar också i EU-arbetet.

Anf. 169 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Återigen: Jag har inte märkt så mycket av detta. Det finns säkert enstaka personer här och var som visar upp intoleranta attityder, men på det hela taget möts Sveriges ställningstagande med respekt och förståelse. Att man har en annan uppfattning i en del fall är förvisso sant, men det betyder inte att man fördömer Sverige eller vill förhindra oss från att debattera. Det är klart att vi skall debattera den här frågan på samma sätt som man gör det i andra länder.

Anf. 170 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Detta är en informationsdebatt, och jag vill faktiskt ha information.

Man har ju sagt att Maastrichtfördraget är EU:s grundlag. Vi sitter här i en lagstiftande församling. Vi vet att vi skall stifta lagar som skall vara klara och lätta att följa och att lagarna gäller ända tills vi ändrar dem genom ett nytt beslut.

I Maastrichtfördraget fanns konvergenskriterier som var helt klara. Man skulle ha en skuld av viss storlek. Den fick inte vara alltför stor, inte över 60 % av BNP. Man skulle ha varit med i ERM i minst två år osv. Klarade man inte dessa kriterier skulle man få vänta och se till att man klarade dem. Sedan har man förhandlat om detta, så man har egentligen förhandlat om en lag. Därför måste jag fråga: Gäller konvergenskriterierna som de står i Maastrichtfördraget, eller gäller de inte för framtiden? Vad gäller då, hur tolkar man dem då, hur kan man ändra dem, och hur kan man väga samman de olika reglerna till en helhet?

Tidigare hette det att man måste vara med i ERM i två år. Jag vet att man i den engelska debatten verkligen har hållit fast vid detta och sagt att man inte kan gå in i EMU tidigare än vid en viss tidpunkt, därför att man då har varit inne i ERM i två år. Avser finansministern att ta in Sverige i ERM 1999 för att vi skall kunna gå in i EMU 2001? Kan vi vänta, eller behöver vi ta hänsyn till detta? Jag tycker att det är väldigt viktiga frågor.

Anf. 171 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att konvergenskraven har utsatts för tolkningar. Jag vet inte om man skall tolka Margit Gennsers kommentarer så, att detta är olämpligt och farligt. Jag skulle nog vilja säga att det är omöjligt att undgå tolkningar. Alla texter kan utsättas för tolkningar. Alla texter är inte glasklara. Det finns t.o.m. exempel på formuleringar i fördraget som kan upplevas som litet motstridiga.

Att det skulle ske tolkningar är ingenting som har tillkommit på slutampen för att fixa in vissa länder, utan det har hela tiden stått klart att man aldrig kommer ifrån tolkningar. Sedan kan man naturligtvis diskutera om tolkningarna är lämpliga och om man har tillämpat kraven tillräckligt strikt, men man kommer aldrig ifrån att det sker tolkningar.

Självfallet gäller konvergenskraven även i framtiden. Det är en viktig princip. Det har också slagits fast i olika sammanhang att det för länder som går in vid ett senare tillfälle skall gälla samma tolkning som har gällt för de länder som går in vid starten. Det skall inte vara hårdare krav eller lösare krav, utan det skall vara samma krav.

I fråga om växelkursmekanismen råder alltså en osäkerhet. Det är helt klart att en strikt tvåårsgräns inte har tillämpats, eftersom Italien och Finland släpptes in, vilka inte har varit med i ERM i två år. Ingen kan i dag säga om det finns någon annan tidsgräns eller om det formella kravet finns över huvud taget. Den frågan står öppen inför framtiden.

För svenskt vidkommande kan jag bara upprepa vad jag har sagt många gånger förut: Det är inte aktuellt med en anknytning till ERM.

Anf. 172 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Skuldkravet var ju 60 % av BNP. Vad jag förstår har Italien precis klarat att ha ungefär dubbelt så hög skuld av BNP. Det är ingen tolkning – eller i varje fall är det en mycket *vid* tolkning av ett begrepp.

Jag måste säga att när man sitter i en lagstiftande församling är det väldigt viktigt att man också anser att land skall med lag styras. Då skall lagarna vara så klara att inte tolkningarna blir för vida. Dessutom brukar det vara domstolarna som skall tolka lagarna. Men här är det i stort sett en beslutande församling – eller dennas tjänstemän – som har tolkat det hela. Det är därför jag undrar. Det är också väldigt viktigt att veta. Det handlar om framtiden för medborgarnas rättssäkerhet i vid bemärkelse.

Anf. 173 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Först vill jag säga något om skuldkravet. Nu har jag inte texten till fördraget framför mig. Men det står ju att det är 60 % eller, om skulden är högre, att den minskar i tillfredsställande takt. Det är den senare innebörden som man möjligtvis kan tolka. Men det är inte så att det uttryckligen har angivits att det under inga omständigheter tillåts att ett land har högre skuldkvot än 60 %.

Sedan är det inte en domstol som fattar de här besluten. Det är rådet i form av regerings- och statschefer som gör detta – föregånget av Ekofinrådets rekommendation. I dessa församlingar sitter politiker. Det har naturligtvis stått klart från första stund att det finns en stark politisk dimension. Det är inte juridiska frågor som faller utslaget, utan politiska aspekter väger tungt. Det är naturligtvis ingen överraskning för någon att det är på det sättet.

Anf. 174 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Nej, det är kanske ingen överraskning för mig att det inte är så noga att följa regler när det gäller politik. Men jag tycker att detta på ett vis är väldigt allvarligt. Man satte upp det här som ledstjärna för medborgarna i Europa; att det är väldigt viktigt att klara de här kraven. Man har hängt upp valutaunionens legitimitet på de här kraven. Sedan tolkar man dem, och jag måste säga att man tolkar dem med oerhört stor generositet. Så långt kan vi väl komma. Jag tycker att det är farligt för legitimiteten.

Anf. 175 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Jag känner väl inte att jag ensam är måltavla för Margit Gennsers kritik. Den riktar sig också mot Helmut Kohl, Jacques Chirac, Tony Blair och många andra beslutfattare som har varit med under den här helgen. Det är naturligtvis tillåtet att ha den mycket striktare tolkning som Margit Gennser gör sig till talesman för.

Jag kan bara konstatera att politiska överväganden i slutänden väger mycket tungt. Det är inte heller överraskande. Man kunde förutse att det skulle vara på det sättet. Man kan sätta frågetecken för vissa inslag i detta. Men man kan samtidigt konstatera att samtliga länder har gjort mycket stora framsteg under de gångna åren när det gäller att möta konvergenskraven – en process som många nog inte trodde var möjlig.

Oavsett tolkningar är det ett faktum att mycket stora framsteg har gjorts när det gäller budgetsanering och när det gäller att få ned inflation och räntor i samtliga EU-länder. Det tycker jag ändå är värt att notera.

Anf. 176 MARGIT GENNSER (m):

Fru talman! Ja, budgetsaneringen har lyckats på många håll – med hjälp av vissa bokslutstransaktioner i en del fall. Men vi har fått andra problem. Det såg vi t.ex. i Sachsen-Anhalt. Vi börjar få svåra politiska problem. Det tycker jag är mycket allvarligt. En av ledstjärnorna för EU är ju freden och att man skall utveckla en världsdel där det går bra. Det här kanske beror på att de strikta villkoren har lett till en ganska hög arbetslöshet – och till växande arbetslöshet.

Men jag begärde egentligen ordet för att säga att man i en marknads-ekonomi måste följa avtal. Annars kan man inte handla mer. Det är därför jag är litet rädd för alltför mycket politik.

Anf. 177 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s):

Fru talman! Ja, det är tillåtet för Margit Gennser att tycka att det inte skall vara för mycket politik. Jag tycker över huvud taget att mycket av det som Margit Gennser säger kunde vara en intern debatt inom Moderaterna. Det skulle säkert behövas för att få en något bredare bild än den annars oerhört ensidiga framtoning som kommer från den moderata partiledningen i de här frågorna.

Jag delar inte uppfattningen att det här skall reduceras till ett rent juridiskt spörsmål. Det *är* det inte. Det här är politik. De avgörande besluten fattas av politiker. Så tycker jag också att det skall vara. Ett beslut om att starta en valutaunion skall inte fattas av jurister. Det skall fattas av ansvariga politiker. Och det är så det har gått till.

Vi kan väl enas om att budgetsaneringen har varit framgångsrik i alla EU-länder – även om det är riktigt att det är få länder som den har varit så framgångsrik i som Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 178 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt gå upp i den här debatten. Men med tanke på vad jag har hört här tidigare i kammaren måste jag, inför det beslut som vi har att ta ställning till genom votering inom en halvtimme, säga att det är ett fullständigt idiotiskt förslag. Det är ett förslösande av skattemedel som saknar motstycke under den här mandatperioden. Så är det. Det handlar om 6,6 miljarder kronor till en liten vägsnutt som egentligen bara Moderaterna i Stockholm vill ha i den omfattning som vi talar om här och nu i kammaren.

Fru talman! På 70-talet krävde Årsta byalag trafiksanering på de boendes villkor. Nästan 30 år senare byggs – det byggs redan nu, fast vi ännu inte formellt har fattat något beslut – en motorväg som medför bättre boendemiljö för de boende i Årsta och Hammarby. Men samtidigt innebär det att ett nyplanerat bostadsområde i Hammarby sjöstad kommer att få en motorled i dager utanför *sina* fönster. Det har alltså tagit 30 år att gå till beslut om att flytta ett problem från ett boendeområde till ett planerat nytt boendeområde.

Gör en trafiksanering som medför bättre boendemiljö både i Årsta och i Hammarby *och* planera ett nytt område i Hammarby! Låt vägen fortsättningsvis även gå i dager på Hammarby industriväg! Åk dit och titta hur det ser ut! I stället är det detta med en tunnel nere vid Sickla sluss. Nuvarande planering stänger slussen för all framtid. Vägverket vägrar nämligen att låta en sluss byggas där. Så är det.

Använd också en del av de här avsatta medlen till annat. Det behövs inte så mycket medel för att genomföra de här förbättringarna på de *boendes* villkor. Avsätt i stället medel till att gräva ned Centralbron! Ett sådant beslut, fru talman, finns det folklig förankring för. Varför inte för en gångs skull fatta beslut här i riksdagen som sammanfaller med folkviljan? Det kan inte vara helt fel.

Som jag ser det finns det endast *ett* skäl till dagens svulstiga förslag, nämligen att så småningom fortsätta motorleden även ut till Gärdet. Det vet folk som bor där. Det blir inte många som kommer att rösta på m i Hammarby. Det vet jag, för där bor jag. Men det kommer inte heller att bli många som röstar på m på Östermalm, för de gillar inte att få upp motorvägarna på Gärdet.

Anf. 179 ELISA ABASCAL REYES (mp):

Fru talman! Hans Stenberg anklagar Miljöpartiet för att av ideologiska skäl vilja strypa alla vägsatsningar i evinnerlig tid. Så är det förstås inte. Det är naturligtvis inte sant. Men miljöpartister prioriterar av ideologiska skäl vissa värden som Socialdemokraterna i och med dagens beslut inte prioriterar lika högt. Det betyder t.ex. att vi vill ha en långsiktigt hållbar utveckling och därmed långsiktigt hållbara trafiklösningar. Vi prioriterar en god boendemiljö, vi prioriterar en stadsmiljö som är på barnens villkor, vi prioriterar hänsynstagande till kommande generationer, osv.

Finansiering av vissa trafikaneläggningar i Stockholm län m.m.

Vi försöker inte alls krångla till det för bilister och andra som färdas på väg. Tvärtom är jag gärna med och stöttar förslag som förbättrar vägstandarderna i Hans Stenbergs län, där det faktiskt behövs.

Hans Stenbergs angrepp på Miljöpartiets kritiska frågor stärker inte skälen för att bygga Södra länken.

Hans Stenberg undrade också hur jag så tvärsäkert kan säga att dessa 680 miljoner inte kommer att tas från vägnslaget. Jag kan förstås inte vara tvärsäker, det har Hans Stenberg helt rätt i. Men jag har två saker att basera mitt uttalande på.

Det första är ett uttalande från Jan Brandborn, som är chef för Vägverket. Han sade att de nuvarande beräkningarna faktiskt inte bygger på att man skall ta med Södra länken inom det anslag som planeras för de kommande tio åren.

Det andra är det svar som jag fick av kommunikationsminister Ines Uusmann vid en frågestund. Hon sade då att man får se varifrån dessa pengar skall tas men att det absolut inte var någon självklarhet att de skulle tas från vägnslaget.

Det är litet löjväckande om det verkligen är som Hans Stenberg säger, nämligen att vi nu planerar en väg som inte är planerad i budgeten och att vi samtidigt har en parallell process där vi planerar andra vägar. Men vi vet att någon av dessa vägar kommer att få stryka på foten och senareläggas när vi skall börja betala av Södra länken. Då är det först dessa 680 miljoner som avses.

Jag tror att folk är intresserade av att veta vilka vägar som redan nu kan vara aktuella för att inte byggas.

Anf. 180 INGEMAR JOSEFSSON (s):

Fru talman! Jag vill be ledamöterna om ursäkt för att jag förlänger debatten, men detta är ju min hembygd, och det är här som jag har mitt riksdagsmandat.

Det som föranleder mig att säga något är att jag, när jag har lyssnat på debatten och hört de synpunkter som har framförts, har fått fullständigt klart för mig att många av ledamöterna inte vet vilken väg och vilket projekt som vi talar om. Därför vill jag ge några synpunkter.

Ewa Larsson berörde detta litet grand. Men flera talare har antytt att detta skulle vara något som har kommit upp i samband med Dennispaketet. Detta är inte en följd av Dennispaketet när det gäller Södra länken. Det är ingen överdrift att påstå att Södra länken har varit planerad i 30 år i den kommun som jag bor i. Trafikfunktionen har hela tiden varit densamma, nämligen att leda genomfartstrafiken förbi innerstaden samt förbi känsliga och i dag störda bostadsområden, så att miljön, trafiksäkerheten och framkomligheten förbättras. Nu försöker man få detta till att vara en del av Dennispaketet som man vill ha slut på. Detta är en led som vi har behövt länge i väldigt stora och berörda områden.

Södra länken är i huvudsak en väg som svarar för trafiken från Värmdö och Nacka kommuner samt från Stockholms och Nackas hamn på den södra sidan om Gamla stan. Om vi tittar på vad som har skett under dessa 30 år i dessa områden befolkningsmässigt framkommer följande.

I Värmdö har antalet invånare från 1970 fram till nu ökat från 15 000 till 28 000. Det är en ökning som är den största i landet. I Nacka har

antalet invånare under denna tid ökat från 48 000 till 72 000. Det är alltså 100 000 invånare som har dessa två vägar som finns in till staden som enda möjlighet att komma förbi Stockholm. Berörda områden är Hammarbyhöjden med 7 000 invånare, Johanneshov med 5 000 invånare, Årsta med 15 000 invånare och Södermalm med 90 000 invånare. Syftet är också att avlasta genomfartstrafiken på Södermalm.

Vi diskuterar också ett nybygge – Hammarby sjöstad – med omkring 20 000 invånare, varav 4 000 i första omgången är direkt berörda av att man gör någonting åt vägen. Om man inte gör något åt vägen minskar den exploatering som efterfrågas framför allt av Stockholms ungdomar som nu bor hemma hos sina föräldrar.

Totalt är alltså antalet människor som på det ena eller andra sättet är berörda av genomfarten ca 250 000 människor. Det är inte fråga om en liten väg vilken som helst. Det handlar om en av de största trafikmängderna som vi har i det här landet. Vid Danvikstull är trafikmängden 40 000–50 000, och vid Hammarby fabriksväg är trafikmängden 30 000–40 000. Men trafikmängden har från 1976 och fram till nu ökat från 58 000 till 80 000 fordon utan att man har gjort någonting åt dessa vägar och utan att de som bor där har fått några förbättringar under alla dessa år. 80 000 fordon är ungefär 70 % av trafikmängden på Centralbron här utanför som alla kan stå och titta på, eller fem gånger trafikmängden på Vasabron, eller fyra gånger trafikmängden på Öresundsbron. Det är ingen liten väg vilken som helst. Och här bor, som jag sade, väldigt många människor.

Varför har det kunnat bli på detta sätt? Jo, här är det flerfamiljshus, inte villor, som trafiken passerar. Vi har i miljödiskussionerna alltid fått höra att så fort det gäller flerfamiljshus är det lätt att negligera det buller och de avgasproblem som finns. Men så fort man skall genom ett villaområde blir det både bullerplank och motorvägar. Om man tar Nacka och Saltsjöbaden som exempel så har man där länge haft en motorväg till ett exklusivt villaområde en bit ut i Stockholms skärgård. Så ser skillnaderna ut i den kommun och i den region där jag verkar. Där får villaområdena alltid snabbt förbättringar när det handlar om miljö och buller, men områdena med flerfamiljshus får nästan aldrig några förbättringar.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

I detta anförande instämde Inger Segelström (s).

Anf. 181 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Jag beklagar bara att Socialdemokraterna inte har valt att arbeta med den gröna rörelse som länge har funnits i Stockholm och som fortfarande finns och som växer. Då hade det inte tagit 30 år att göra trafikförbättringar på de boendes villkor i Årsta. Nu måste Socialdemokraterna ha med Moderaterna för att göra förbättringar. Dessa förbättringar är för svulstiga. Vi talar om en motorväg som kommer att leda till vad? Vart skall den ta vägen på andra sidan Sickla?

Anf. 182 INGEMAR JOSEFSSON (s) replik:

Fru talman! Vart skall den ta vägen? Den skall ta hand om 80 000 invånare som bor där. Den skall klara av två stora hamnar som finns där.

Det behövs inte några sådana framtidsmardrömmar som Ewa Larsson påstår att det är. Om Moderaterna tycker att det är bra att man klarar miljön där kommer vi socialdemokrater att stödja det.

Det som Ewa Larsson talar om – det gröna som vi har sett – har hela tiden gällt villaområdena men inte områdena med flerfamiljshus.

Anf. 183 EWA LARSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag vet inte att jag bor i någon villa i Hammarby. Jag vet inte att människorna i Årsta byalag bor i några villor. Vi talar om flerbostadsområden. Om vi hade haft bara villaområden hade det säkert inte tagit 30 år att få trafiksaneringar. Då hade det gått fortare.

Kan Socialdemokraterna förklara varför de, när de efter 30 år gör en trafiksanering, måste ha med Moderaterna, vilka kräver en motorväg, annars tror jag inte att det hade sett så svulstigt ut? Handen på hjärtat, Ingemar Josefsson. Kan Ingemar Josefsson förklara för mig vad det kommer att innebära för det nya planerade bostadsområdet i Hammarby sjöstad när man får denna väg klar för sig?

Anf. 184 INGEMAR JOSEFSSON (s) replik:

Fru talman! Handen på hjärtat, säger Ewa Larsson. Under den tiden jag var i Stadshuset lyckades vi nästan aldrig få med Miljöpartiet på de förändringar som vi ville göra som innebar miljöförbättringar för de boende.

Anf. 185 LENNART DALÉUS (c) replik:

Fru talman! Ingemar Josefsson får det att framstå som om alla som bor i Nacka och Värmdö dagligen kommer att störta i väg på Södra länken. Så är det naturligtvis inte. Vi som bor där åker litet andra vägar och har litet annat för oss än att ge oss ut i en cirkelresa runt stan, så för vår del behövs inte Södra länken. Det kan jag till att börja med anmäla.

Det andra jag kan säga är att det måste framstå för Ingemar Josefsson som uppenbart att vi talar om en några kilometer lång motorväg som kostar 6,5 miljarder kronor och som går rakt in i Henriksdalsberget. Det är det han vill stödja.

Anf. 186 INGEMAR JOSEFSSON (s) replik:

Fru talman! Lennart Daléus talar om att ta andra vägar. Det är precis så det är. Stockholms innerstad används. 90 000 människor på Södermalm har den här vägen som genomfartsled ut till E 4:an. Det är för att undvika att man tar andra vägar som vi måste bygga en led så att vi kommer förbi att använda innerstadsfastigheterna och smutsa ned.

Anf. 187 LENNART DALÉUS (c) replik:

Fru talman! Det är inte sant. Vi som bor i Nacka skall inte söder om stan. Vi skall in till stan. Det är därför vi tar bussen in till stan. Vi vill inte åka någon södra länk runt staden. Det är själva poängen.

Anf. 188 INGEMAR JOSEFSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har just redovisat för kammaren att 80 000 människor tar sig in via de två lederna, så det är inte bara att ta sig till innerstaden.

De som kommer via hamnar i Nacka och via Stockholm skall ju inte till Stockholms innerstad. Det vet Daléus också.

Prot. 1997/98:103
7 maj

Anf. 189 HANS STENBERG (s):

Fru talman! När det gäller Elisa Abascal Reyes angrepp på Socialdemokraterna som ett betongparti som helt struntar i miljön vill jag bara förtydliga och säga att det är en helt felaktig beskrivning.

Vi vill också begränsa onödig biltrafik i innerstäderna och överallt där den är onödig. Men vi vill inte göra det genom att ha ett vägsystem som inte fungerar. Det måste faktiskt finnas ett vägsystem som fungerar för den trafik som behöver komma fram.

Vi vill i stället jobba med att utveckla kollektivtrafiken. Därför föreslår vi i dag också att vi fullföljer kollektivtrafikdelarna i Dennispaketet, trots att de delar som handlar om väginvesteringar där faller bort. Men kollektivtrafikdelarna fullföljs. Vi satsar på spårbunden trafik genom satsningen på Årstabron och en fyrspårig järnväg.

Dessutom har vi haft en ganska lång debatt i dag med Miljöpartiet på ena sidan och Moderaterna på den andra om miljöstyrande vägavgifter. Vi säger att vi vill ha sådana i framtiden under förutsättning att vi hittar system som accepteras av invånarna, som accepteras av de styrande i regionen, och där vi kan nå blocköverskridande majoriteter. Skall man ha ett sådant här system måste det vara långsiktigt hållbart. Det får inte vara så att det rivs upp i nästa val.

Jag hävdar alltså bestämt att den politik vi för är minst lika miljövänlig som Miljöpartiets. Det är bara det att vår politik också är realistisk och ger möjligheter till den trafik som faktiskt behöver komma fram.

Anf. 190 ELISA ABASCAL REYES (mp) replik:

Fru talman! Miljöpartiets trafikpolitik innebär inte att kollektivtrafikinvesteringar nödvändigtvis måste kopplas till väginvesteringar. Dagens beslut bevisar, tycker jag, att Socialdemokraterna bör förnya sin trafikpolitik i miljöhänsende.

Frågan om trafikstyrande avgifter har man skjutit framför sig hela tiden. Det är bara intressant med en avlastning av trafik om man samtidigt får en dämpande effekt som inte sker nu. Det vidtas alltså inga åtgärder för att dämpa trafiken i verklig bemärkelse. Det finns inga beräkningar någonstans som visar att trafikmängden i Stockholm kommer att minska. Det räcker att konstatera det.

Anf. 191 HANS STENBERG (s) replik:

Fru talman! Det är svårt att få trafiken att minska i en stad där befolkningen växer så pass snabbt. Det är också ett argument för att man måste genomföra de nödvändiga väginvesteringarna. En ökande mängd människor bor här. Vi gör visserligen satsningar på tågtrafiken och kollektivtrafiken, men vägsystemet måste också fungera.

Anf. 192 ELISA ABASCAL REYES (mp) replik:

Fru talman! Det här är ju en cirkeldebatt. Detta är precis vad jag har sagt hela tiden. Just därför att vägtrafiken kommer att öka är det ingen

*Finansiering av vissa
trafikanläggningar i
Stockholms län m.m.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

långsiktigt hållbar lösning att satsa på mer motorvägar för att bygga bort problemen. Därför måste vi satsa på andra system.

Anf. 193 HANNA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag satte upp mig på talarlistan tidigare därför att Hans Stenberg i ett inlägg i dag sade att Vänsterpartiets politik när det gäller trafik handlar om att vi vill ha små, smala, krokiga vägar med så många stopp som möjligt.

Det tycker jag är ett förlöjligande av hela den här debatten. Hans Stenberg vet mycket väl att så inte är fallet. Vänsterpartiet vill inte ha Södra länken. Det är mycket sant och riktigt, och rätt uppfattat av Hans Stenberg. Men vi har ju alternativ. Vi har en alternativ finansiering vilket Socialdemokraterna inte har. Vi har dessutom alternativ vad gäller satsningar på kollektivtrafiken, diskussioner om en minilänk. Vi ger konkreta förslag, tar initiativ och är delaktiga i att lösa de storstadsproblem vad gäller trafiken som finns i Stockholm.

Att därför hävda att Södra länken är det bästa som någonsin har hänt tycker jag är alldeles felaktigt. Dessutom anklagas Vänsterpartiet för en politik som jag inte tycker att Vänsterpartiet över huvud taget för.

Det vi pratar om i dag är en vägsnutt – vi skall alldeles strax fatta beslut om den – som saknar en ordentlig finansiering. Vi vet inte varifrån pengarna skall tas. Det finns inga miljökonsekvensutredningar att luta sig mot. I praktiken kommer vägen inte heller att vara en del i den lösning som jag tror att Stockholm behöver vad gäller trafikinvesteringar.

Anf. 194 HANS STENBERG (s) replik:

Fru talman! Vi har aldrig påstått att Södra länken är det absolut bästa som någonsin har hänt och som kommer att lösa alla problem. Så är det ju inte. Men Södra länken är en nödvändig del i ett fungerande trafiksystem i Stockholm.

Anf. 195 HANNA ZETTERBERG (v) replik:

Fru talman! Jag är medveten om att Hans Stenberg inte någonsin har sagt att det kommer att vara hela lösningen på de problem vi har.

Däremot har Södra länken delvis framställts som det. Jag saknar fortfarande ordentliga, vettiga argument för att genomföra projektet med tanke på framtiden. Om ni skall bli av med betongpolitikstämpeln vad gäller trafikpolitiken måste ni göra någonting i verkligheten. Det är fina ord i *Transportpolitik för en hållbar utveckling*, som vi skall fatta beslut om i nästa vecka. Var är de fina orden om miljö och regionala hänsyn nu? Det är det jag undrar över.

Anf. 196 INGEMAR JOSEFSSON (s) replik:

Fru talman! Jag skall fatta mig mycket kort. Hanna Zetterberg försöker låtsas som om det i det här förslaget inte finns någonting om kollektivtrafiken. Det är att gå undan. Här redovisas från utskottet att just kollektivtrafiken som var med i Dennispaketet kommer att byggas ut. Det är värdefullt att hela det kollektivtrafiksystem som var med nu genom statens hjälp kan genomföras.

Anf. 197 HANNA ZETTERBERG (v) replik:
Fru talman! Ursäkta att jag tar kammarens tid.

Jag vet att det ingår kollektiva trafiklösningar också i det här paketet. Elisa Abascal Reyes redovisade tidigare på ett ganska korrekt sätt hur man förutsätter det ena för att ge pengar till det andra.

Låt oss fundera över vad Ingemar Josefsson argumenterade kring i sitt inlägg för bara några minuter sedan. Jag hörde ingenting om kollektivtrafiken vad gäller människorna som har flyttat in i det här området och som behöver kunna färdas åt olika håll.

Finns det enligt Ingemar Josefsson någon kollektivlösning för de människor som skall åka på Södra länken?

Anf. 198 INGEMAR JOSEFSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tackar för tillfället att få berätta för kammaren att det byggs ett helt nytt spårvagnssystem för att klara trafiken i det här området.

Anf. 199 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Problemet med socialdemokratisk politik när det gäller Stockholmsregionen är att man kräver motorvägar för att ge statligt stöd till kollektivtrafik. Det var det första.

Det andra är att Socialdemokraterna väljer att samarbeta med Moderaterna som kräver motorvägstandard för att ställa upp.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

TU05 Finansiering av vissa trafikanläggningar i Stockholms län m.m.

Mom. 1 (övergripande utgångspunkter)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 (c, v, mp)

Förberedande votering:

- 60 för res. 1
- 44 för res. 2
- 145 avstod
- 100 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

- 138 för utskottet
- 59 för res. 1
- 54 avstod
- 98 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1997/98:103
7 maj

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 125 s, 13 fp

För res. 1: 58 m, 1 mp

Avstod: 2 m, 16 c, 2 fp, 14 v, 12 mp, 8 kd

Frånvarande: 36 s, 20 m, 11 c, 11 fp, 8 v, 5 mp, 7 kd

Barbro Johansson (mp) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Mom. 3 (finansiering av vissa trafikanläggningar m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (c, v, mp)

Votering:

196 för utskottet

44 för res. 3

10 avstod

99 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 125 s, 57 m, 14 fp

För res. 3: 16 c, 1 fp, 14 v, 13 mp

Avstod: 2 m, 8 kd

Frånvarande: 36 s, 21 m, 11 c, 11 fp, 8 v, 5 mp, 7 kd

Mom. 4 (Tredje spåret och Centralbron)

1. utskottet

2. res. 4 (c, v, mp)

Votering:

181 för utskottet

43 för res. 4

24 avstod

101 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 57 m, 1 fp

För res. 4: 16 c, 14 v, 13 mp

Avstod: 1 s, 2 m, 13 fp, 8 kd

Frånvarande: 37 s, 21 m, 11 c, 12 fp, 8 v, 5 mp, 7 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 6 maj

1997/98:711 av *Erling Bager* (fp) till utrikesministern
Nigeria

1997/98:712 av *Rolf Gunnarsson* (m) till försvarsministern
Hemvärnets numerär
1997/98:713 av *Tuve Skånberg* (kd) till justitieministern
Betänketid vid skilsmässor

Prot. 1997/98:103
7 maj

---

den 7 maj

1997/98:714 av *Chatrine Pålsson* (kd) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Föräldraledighet
1997/98:715 av *Annika Jonsell* (m) till statsrådet Pierre Schori
Invandrarpolitiken
1997/98:716 av *Marianne Samuelsson* (mp) till miljöministern
Dammar i Sverige

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 12 maj.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 6 maj

1997/98:664 av *Bertil Persson* (m) till statsrådet Lars Engqvist
Idrottsmuseet i Malmö
1997/98:699 av *Ann-Kristin Føsker* (fp) till arbetsmarknadsministern
Datorteken

den 7 maj

1997/98:677 av *Eva Goës* (mp) till statsrådet Leif Pagrotsky
Handel med sälskinn
1997/98:678 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Lars Engqvist
Fördelning av integrationsmedel
1997/98:686 av *Tanja Linderborg* (v) till justitieministern
Utredning om barn till homosexuella
1997/98:689 av *Gullan Lindblad* (m) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Rehabilitering
1997/98:700 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Pierre Schori
Bestickning

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 12 maj.

Prot. 1997/98:103
7 maj

---

*Fel! Okänt
växelargument.*

12 § Kammaren åtskildes kl. 17.21.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.53,
av andre vice talmannen därefter t.o.m. 7 § anf. 105 (delvis),
av talmannen därefter t.o.m. 9 § anf. 185 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Barbro Nordström

1 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
2 § Kompletteringsval till fullmäktige i Riksbanken.....	1
3 § Ny riksdagsledamot, m.m.	1
4 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 6 maj 1998.....	2
AU13 Föräldraledighetsdirektivets genomförande i Sverige	2
KU28 Närradion m.m.	2
KU32 Fri- och rättighetsfrågor	3
JuU19 Behandlingen av långtidsdömda, m.m.	5
UU10 Europa–Medelhavsinterimsavtal mellan EG och PLO	6
JoU28 Färnebofjärdens nationalpark	6
NU11 Pyrotekniska varor	7
UbU9 Allmänna skolfrågor	7
5 § Finansiering av vissa trafikaneläggningar i Stockholms län m.m.	9
Trafikutskottets betänkande 1997/98:TU5	9
Anf. 1 LARS BJÖRKMAN (m)	9
Anf. 2 LENNART DALÉUS (c)	10
Anf. 3 LARS BJÖRKMAN (m) replik	12
Anf. 4 LENNART DALÉUS (c) replik	12
Anf. 5 LARS BJÖRKMAN (m) replik	13
Anf. 6 LENNART DALÉUS (c) replik	13
Anf. 7 TORSTEN GAVELIN (fp)	13
Anf. 8 ELISA ABASCAL REYES (mp)	14
Anf. 9 HANNA ZETTERBERG (v).....	16
Anf. 10 HANS STENBERG (s)	18
Anf. 11 LENNART DALÉUS (c) replik	21
Anf. 12 HANS STENBERG (s) replik	21
Anf. 13 LENNART DALÉUS (c) replik	22
Anf. 14 HANS STENBERG (s) replik	22
Anf. 15 ELISA ABASCAL REYES (mp) replik	23
Anf. 16 HANS STENBERG (s) replik	23
Anf. 17 ELISA ABASCAL REYES (mp) replik	24
Anf. 18 HANS STENBERG (s) replik	24
Anf. 19 LARS BJÖRKMAN (m) replik	25
Anf. 20 HANS STENBERG (s) replik	25
Anf. 21 LARS BJÖRKMAN (m) replik	26
Anf. 22 HANS STENBERG (s) replik	26
Anf. 23 HANNA ZETTERBERG (v) replik	27
Anf. 24 HANS STENBERG (s) replik	27
Anf. 25 HANNA ZETTERBERG (v) replik	27
Anf. 26 HANS STENBERG (s) replik	28
(forts. 9 §).....	28
Ajournering.....	28

*Fel! Okänt
växelargument.*

6 § Frågestund	28	Prot. 1997/98:103
Anf. 27 ANDRE VICE TALMANNEN	28	7 maj
<i>Vårdgarantin</i>	28	
Anf. 28 ISA HALVARSSON (fp).....	28	
Anf. 29 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	29	
Anf. 30 ISA HALVARSSON (fp).....	29	
Anf. 31 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	29	
Anf. 32 ISA HALVARSSON (fp).....	30	
Anf. 33 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	30	
<i>Skattesänkningar</i>	30	
Anf. 34 ANNIKA JONSELL (m).....	30	
Anf. 35 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	30	
Anf. 36 ANNIKA JONSELL (m).....	32	
Anf. 37 Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	32	
<i>Fonden för ekologisk omställning</i>	32	
Anf. 38 MAGGI MIKAELSSON (v)	32	
Anf. 39 Miljöminister ANNA LINDH (s)	33	
Anf. 40 MAGGI MIKAELSSON (v)	33	
Anf. 41 Miljöminister ANNA LINDH (s)	33	
<i>Föräldraledigheten</i>	34	
Anf. 42 TUVE SKÅNBERG (kd).....	34	
Anf. 43 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	34	
Anf. 44 TUVE SKÅNBERG (kd).....	34	
Anf. 45 Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s).....	34	
Anf. 46 TUVE SKÅNBERG (kd).....	35	
<i>Polenkabeln</i>	35	
Anf. 47 EVA GOËS (mp).....	35	
Anf. 48 Miljöminister ANNA LINDH (s)	35	
Anf. 49 EVA GOËS (mp).....	35	
Anf. 50 Miljöminister ANNA LINDH (s)	36	
<i>Uppehåll under AMS-utbildning</i>	36	
Anf. 51 CLAES-GÖRAN BRANDIN (s).....	36	
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s).....	36	
<i>Digital-TV</i>	36	
Anf. 53 MARIANNE ANDERSSON (c)	36	
Anf. 54 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	37	
Anf. 55 MARIANNE ANDERSSON (c)	37	
Anf. 56 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	37	
Anf. 57 MARIANNE ANDERSSON (c)	38	
Anf. 58 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s).....	38	
<i>Kustbevakningen</i>	38	
Anf. 59 ÅKE CARNERÖ (kd).....	38	
Anf. 60 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	38	
Anf. 61 ÅKE CARNERÖ (kd).....	38	
Anf. 62 Försvarsminister BJÖRN VON SYDOW (s)	38	
<i>Skattesänkningar</i>	39	
Anf. 63 LARS BÄCKSTRÖM (v)	39	

Anf. 64	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	39
Anf. 65	LARS BÄCKSTRÖM (v)	39
Anf. 66	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	40
Anf. 67	LARS BÄCKSTRÖM (v)	40
Anf. 68	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	40
<i>SÄPO:s register</i>		41
Anf. 69	PETER ERIKSSON (mp)	41
Anf. 70	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	41
Anf. 71	PETER ERIKSSON (mp)	41
Anf. 72	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	41
<i>Vårdköerna</i>		42
Anf. 73	BO KÖNBERG (fp)	42
Anf. 74	Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	42
Anf. 75	BO KÖNBERG (fp)	42
Anf. 76	Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	42
Anf. 77	BO KÖNBERG (fp)	43
Anf. 78	Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	43
Anf. 79	BO KÖNBERG (fp)	43
<i>Världskulturmuseet i Göteborg</i>		43
Anf. 80	LENNART FRIDÉN (m)	43
Anf. 81	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	44
Anf. 82	LENNART FRIDÉN (m)	44
Anf. 83	Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	44
Anf. 84	LENNART FRIDÉN (m)	44
<i>Sänkning av arbetsgivaravgiften</i>		44
Anf. 85	ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c)	44
Anf. 86	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	45
Anf. 87	ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c)	45
Anf. 88	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	45
<i>Deltidsarbetslösa</i>		45
Anf. 89	BIRGITTA GIDBLOM (s)	45
Anf. 90	Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	46
<i>Lärlösa lektioner</i>		46
Anf. 91	SIRI DANNAEUS (fp)	46
Anf. 92	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	46
Anf. 93	SIRI DANNAEUS (fp)	46
Anf. 94	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	47
<i>Vårdgarantin</i>		47
Anf. 95	LEIF CARLSON (m)	47
Anf. 96	Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	47
Anf. 97	LEIF CARLSON (m)	48
Anf. 98	Socialminister MARGOT WALLSTRÖM (s)	48
<i>MAI-avtalet</i>		48
Anf. 99	ANNIKA NORDGREN (mp)	48
Anf. 100	Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	49

Anf. 101	ANNIKA NORDGREN (mp).....	49
Anf. 102	Statsminister GÖRAN PERSSON (s).....	49
Anf. 103	ANDRE VICE TALMANNEN.....	50
7 §	Information från regeringen om könsfördelningen i statliga myndighetsstyrelser – centralt och regionalt.....	50
Anf. 104	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	50
Anf. 105	MARGITTA EDGREN (fp).....	52
Anf. 106	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	52
Anf. 107	MARGITTA EDGREN (fp).....	53
Anf. 108	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	53
Anf. 109	EWA LARSSON (mp).....	53
Anf. 110	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	53
Anf. 111	EWA LARSSON (mp).....	54
Anf. 112	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	54
Anf. 113	MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	54
Anf. 114	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	54
Anf. 115	MARIANNE SAMUELSSON (mp).....	54
Anf. 116	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	55
Anf. 117	MARIANNE ANDERSSON (c).....	55
Anf. 118	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	55
Anf. 119	ROSE-MARIE FREBRAN (kd).....	56
Anf. 120	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	56
Anf. 121	ROSE-MARIE FREBRAN (kd).....	56
Anf. 122	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	56
Anf. 123	CARINA HÄGG (s).....	57
Anf. 124	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	57
Anf. 125	CARINA HÄGG (s).....	57
Anf. 126	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	57
Anf. 127	MARTIN NILSSON (s).....	57
Anf. 128	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	58
Anf. 129	INGER SEGELSTRÖM (s).....	58
Anf. 130	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	58
Anf. 131	ANN-KRISTIN FØSKER (fp).....	59
Anf. 132	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	59
Anf. 133	ANN-KRISTIN FØSKER (fp).....	59
Anf. 134	Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	59
8 §	Information från regeringen om EMU-besluten den 1 och 2 maj 1998.....	60
Anf. 135	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	60
Anf. 136	BENGT HURTIG (v).....	62
Anf. 137	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	63
Anf. 138	BENGT HURTIG (v).....	63
Anf. 139	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	63
Anf. 140	BENGT HURTIG (v).....	63
Anf. 141	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	63
Anf. 142	CARL B HAMILTON (fp).....	64
Anf. 143	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	64
Anf. 144	CARL B HAMILTON (fp).....	65

Anf. 145	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	65
Anf. 146	CARL B HAMILTON (fp)	65
Anf. 147	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	66
Anf. 148	CARL B HAMILTON (fp)	66
Anf. 149	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	66
Anf. 150	FREDRIK REINFELDT (m)	66
Anf. 151	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	67
Anf. 152	FREDRIK REINFELDT (m)	67
Anf. 153	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	68
Anf. 154	FREDRIK REINFELDT (m)	68
Anf. 155	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	69
Anf. 156	FREDRIK REINFELDT (m)	69
Anf. 157	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	69
Anf. 158	ROY OTTOSSON (mp)	70
Anf. 159	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	70
Anf. 160	ROY OTTOSSON (mp)	71
Anf. 161	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	71
Anf. 162	ROY OTTOSSON (mp)	71
Anf. 163	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	71
Anf. 164	BENGT-OLA RYTTAR (s)	72
Anf. 165	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	72
Anf. 166	BENGT-OLA RYTTAR (s)	73
Anf. 167	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	73
Anf. 168	BENGT-OLA RYTTAR (s)	73
Anf. 169	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	74
Anf. 170	MARGIT GENNSER (m)	74
Anf. 171	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	74
Anf. 172	MARGIT GENNSER (m)	75
Anf. 173	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	75
Anf. 174	MARGIT GENNSER (m)	75
Anf. 175	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	76
Anf. 176	MARGIT GENNSER (m)	76
Anf. 177	Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	76
9 §	(forts. från 5 §) Finansiering av vissa trafikanläggningar i	
	Stockholms län m.m. (forts. TU5)	77
Anf. 178	EWA LARSSON (mp)	77
Anf. 179	ELISA ABASCAL REYES (mp)	77
Anf. 180	INGEMAR JOSEFSSON (s)	78
Anf. 181	EWA LARSSON (mp)	79
Anf. 182	INGEMAR JOSEFSSON (s) replik	79
Anf. 183	EWA LARSSON (mp) replik	80
Anf. 184	INGEMAR JOSEFSSON (s) replik	80
Anf. 185	LENNART DALÉUS (c) replik	80
Anf. 186	INGEMAR JOSEFSSON (s) replik	80
Anf. 187	LENNART DALÉUS (c) replik	80
Anf. 188	INGEMAR JOSEFSSON (s) replik	80
Anf. 189	HANS STENBERG (s)	81
Anf. 190	ELISA ABASCAL REYES (mp) replik	81

Anf. 191 HANS STENBERG (s) replik.....	81	Prot. 1997/98:103
Anf. 192 ELISA ABASCAL REYES (mp) replik.....	81	7 maj
Anf. 193 HANNA ZETTERBERG (v).....	82	<hr/>
Anf. 194 HANS STENBERG (s) replik.....	82	
Anf. 195 HANNA ZETTERBERG (v) replik	82	
Anf. 196 INGEMAR JOSEFSSON (s) replik.....	82	
Anf. 197 HANNA ZETTERBERG (v) replik	83	
Anf. 198 INGEMAR JOSEFSSON (s) replik.....	83	
Anf. 199 EWA LARSSON (mp)	83	
Beslut	83	
TU05 Finansiering av vissa trafikanläggningar i Stock-		
holms län m.m.	83	
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	84	
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	85	
12 § Kammaren åtskildes kl. 17.21.....	86	

Prot. 1997/98:103
7 maj

Elanders Gotab, Stockholm 1998